

T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ERGENLİK DÖNEMİNDE SANAT EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLER İLE
ALMAYAN ÖĞRENCİLER ARASINDAKİ SANATA KARŞI OLAN
TUTUMUN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Özden ÖZTOL
(2200008718)

Anabilim Dalı: Sanat Yönetimi

Programı: Sanat Yönetimi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Reyhan ULUDAĞ ERASLAN

Haziran 2025

T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ERGENLİK DÖNEMİNDE SANAT EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLER İLE
ALMAYAN ÖĞRENCİLER ARASINDAKİ SANATA KARŞI OLAN
TUTUMUN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Özden ÖZTOL
(2200008718)

Anabilim Dalı: Sanat Yönetimi

Programı: Sanat Yönetimi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Reyhan ULUDAĞ ERASLAN

Diğer Jüri Üyeleri: Prof. Dr. Mehmet ÜSTÜNİPEK

Doç. Dr. Ebru Gamze IŞIKSAÇAN

Haziran 2025

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	i
TABLO LİSTESİ.....	ii
KISA ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Eğitim	3
2.2. Sanat	3
2.2.1. Modern Sanatın Gelişimi.....	6
2.2.2. Bauhaus Akımı	10
2.2.3. Çağdaş Sanatın Gelişimi.....	11
2.3. Sanat Eğitimi	14
2.4. Sanat Eğitiminin Amacı ve Gerekliliği	17
2.5. Türkiye’de Sanat Eğitiminin Tarihi ve Gelişimi	19
2.6. Sanat Eğitimi Yöntemleri	25
2.6.1. Kopya Yöntemi	26
2.6.2. Kolaydan Zora-Yakından Uzağa Yöntemi.....	28
2.6.3. Bellek Eğitimi Yöntemi	28
2.6.4. Psikolojik Yöntem	29
2.6.5. Eğitsel Yaratıcı Drama Yöntemi	30
2.6.6. Eğitsel Eleştiri Yöntemi	31
2.6.7. Bireysel Çalışma Yöntemi.....	32
2.6.8. İş Birliğine Dayalı Sanat Öğretimi Yöntemi	33
2.6.9. Görsel Etkinlikler (Demonstrasyon) Yöntemi	34
2.6.10. Bilgisayar Destekli Yöntem	35

2.6.11. Gözlem Yöntemi.....	35
2.7. Ergenlik Dönemi.....	36
2.8. Ergenlik Döneminde Sosyal, Duygusal ve Bedensel Değişimler ...	37
2.9. Konu ile İlgili Yapılmış Araştırmalar	40
2.9.1. Yurtiçinde Yapılmış Araştırmalar	40
2.9.2. Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar.....	44
3. GEREÇ VE YÖNTEM	49
3.1. Araştırmanın Modeli.....	49
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	49
3.3. Veri Toplama Araçları.....	50
3.4 Verilerin Analizi.....	53
4. BULGULAR	54
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	67
5.1. Sonuç	67
5.2. Öneriler	68
KAYNAKLAR	70
EKLER.....	75

KISALTMALAR

APA : American Psychological Association

SPSS : Statistical Package for the Social Sciences

VD. : Ve Diğerleri

S. : Sayfa

SD : Standard Deviation

TABLO LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1: Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Normallik ve Güvenilirlik Analiz Verileri.....	53
Tablo 2: Katılımcıların Sosyo Demografik Özellikleri	54
Tablo 3: Katılımcıların Yaşları ile Sanata Karşı Tutum ve Sanat İlgisi Durumları Arasındaki İlişkiye Dair ANOVA Verileri	55
Tablo 4: Katılımcıların Cinsiyetleriyle Sanata Karşı Tutum ve Sanat İlgisi Durumları Arasındaki İlişkiye Dair T-Test Verileri	56
Tablo 5: Katılımcıların İkametgâh Türleri Sanata Karşı Tutum ve Sanat İlgisi Durumları Arasındaki İlişkiye Dair T-Test Verileri.....	58
Tablo 6: Katılımcıların Aylık Hane Gelirleriyle Sanata Karşı Tutum ve Sanat İlgisi Durumları Arasındaki İlişkiye Dair ANOVA Verileri	59
Tablo 7: Katılımcıların Kültürel Etkinliklere Katılma Sıklığı Sanata Karşı Tutum ve Sanat İlgisi Durumları Arasındaki İlişkiye Dair ANOVA Verileri.....	61
Tablo 8: Katılımcıların Sanat Eğitimi Alma Durumlarıyla Sanata Karşı Tutum ve Sanat İlgisi Durumları Arasındaki İlişkiye Dair T-Test Verileri	64
Tablo 9: Katılımcıların Sanata Karşı Tutumları ile Sanat İlgisi ve Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon Verileri.....	65

Enstitü: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Dalı: Sanat Yönetimi
Programı: Sanat Yönetimi
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Reyhan ULUDAĞ ERASLAN
Tez Türü ve Tarihi: Yüksek Lisans Tezi-24 Haziran 2025

KISA ÖZET

ERGENLİK DÖNEMİNDE SANAT EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLER İLE ALMAYAN ÖĞRENCİLER ARASINDAKİ SANATA KARŞI OLAN TUTUMUN İNCELENMESİ

Bu araştırmada, ergenlik döneminde bulunan öğrencilerin sanata karşı tutumları; yaş, cinsiyet, ikametgâh türü, gelir seviyesi, kültürel etkinliklere katılım durumu ve sanat eğitimi alma gibi değişkenler açısından incelenmiştir. Bulgular, yaş değişkeninin sanatsal tutum üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığını göstermiştir. Ancak, cinsiyetin ergen bireylerin sanata olan ilgisi ve tutumları üzerinde belirleyici bir rol oynadığı saptanmıştır. Kadın katılımcılar, sanatın gerekliliği, sanatsal etkinliklere katılım ve kişisel sanatsal gelişim konularında erkek katılımcılara kıyasla daha olumlu tutumlar sergilemiştir. İkamet edilen yerin (kırsal veya kentsel) sanata karşı tutum üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı görülmüş, buna karşılık kültürel etkinliklere katılım sıklığının sanatsal tutum ve ilgi üzerinde önemli bir etkisi olduğu belirlenmiştir. Özellikle yıl veya ay içerisinde kültürel etkinliklere daha sık katılan ergen bireylerin sanata karşı daha olumlu tutum geliştirdiği tespit edilmiştir. Ayrıca, sanat eğitimi alan ergenlerin almayanlara göre sanata karşı daha yüksek düzeyde olumlu tutum geliştirdiği ve sanatsal etkinliklere daha aktif katılım gösterdiği saptanmıştır. Araştırma bulguları ergenlik döneminde cinsiyet, kültürel etkinliklere katılım ve sanat eğitimi alma durumunun sanata karşı tutum ve ilgi üzerinde etkili faktörler olduğunu ortaya koymuştur. Gelir seviyesi ve ikametgâh türü gibi değişkenlerin ise sanatsal tutum üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Bu doğrultuda, ergen bireylerin sanatsal gelişimlerini desteklemek amacıyla sanat eğitiminin yaygınlaştırılması ve kültürel etkinliklere katılımı teşvik eden sosyal ve eğitsel politikaların geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: *Ergenlik, sanata karşı tutum, sanat ilgisi, sanat eğitimi,*

Institute: Institute of Graduate Education
Department: Art Direction
Programme: Art Direction
Supervisor: Assoc. Prof. Dr Reyhan ULUDAĞ ERASLAN
Degree Awarded and Date: Master's Thesis– 24 June 2025

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE ATTITUDE TOWARDS ART BETWEEN STUDENTS WHO RECEIVED ART EDUCATION AND STUDENTS WHO DID NOT RECEIVE ART EDUCATION

In this study, the attitudes of students in adolescence towards art were examined in terms of variables such as age, gender, type of residence, income level, participation in cultural activities and receiving art education. The findings showed that the age variable did not create a significant difference in artistic attitudes. However, it was determined that gender played a decisive role in adolescent individuals' interest and attitudes towards art. Female participants exhibited more positive attitudes compared to male participants regarding the necessity of art, participation in artistic activities and personal artistic development. It was observed that the place of residence (rural or urban) did not create a significant difference in attitudes towards art, whereas the frequency of participation in cultural activities was determined to have a significant effect on artistic attitudes and interest. It was determined that adolescent individuals who participated in cultural activities more frequently, especially during the year or month, developed a more positive attitude towards art. In addition, it was determined that adolescents who received art education developed a higher level of positive attitude towards art and participated more actively in artistic activities compared to those who did not. The research findings revealed that gender, participation in cultural activities and art education are effective factors on attitudes and interest towards art during adolescence. Variables such as income level and type of residence were not found to have a significant effect on artistic attitude. In this context, it is recommended that art education be disseminated and social and educational policies that encourage participation in cultural activities be developed in order to support the artistic development of adolescents. activities.

Keywords: *Adolescence, attitude towards art, art interest, art education,*

1. GİRİŞ

Sanatın, insanlık tarihi boyunca kültürel mirasın ve toplumsal kimliğin önemli bir parçası olduğu görülmektedir. Sanat, bireylerin estetik duyarlılıklarını geliştirmelerine, duygusal ifadelerini zenginleştirmelerine ve yaratıcı düşünme yeteneklerini güçlendirmelerine katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda, sanat eğitimi, bireylerin sanata ve estetiğe karşı tutumlarını şekillendiren önemli bir faktör olduğu gözlemlenmektedir. Sanat eğitimi, bireylerin sanata olan ilgilerini artırmakla kalmadığı, aynı zamanda eleştirel düşünme, problem çözme ve özgün bakış açıları geliştirme yetilerini de desteklediği gözlemlenmektedir.

Sanat eğitimi, eğitim sistemlerinin önemli bir bileşeni olarak kabul edilmekte ve öğrencilerin genel eğitim deneyimlerine değerli katkılar sağlamaktadır. Sanat eğitiminin, öğrencilerin akademik başarılarına, sosyal becerilerine ve duygusal gelişimlerine olan olumlu etkileri, çeşitli araştırmalarla ortaya konmuştur. Bu tez çalışması, sanat eğitimi alan öğrenciler ile alamayan öğrenciler arasındaki sanata karşı olan tutumların incelenmesini amaçlamaktadır.

Sanat eğitimi, bireylerin estetik algılarını ve sanatsal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, sanat eğitimi, bireylerin kültürel ve tarihi bilinçlerini artırarak, onları daha duyarlı ve sorumlu vatandaşlar haline getirdiği düşünülmektedir. Sanat eğitimiyle, öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine olanak tanınmasına ve onların duygusal zekalarını geliştirilmesine olanak sağlanmaktadır. Bu bağlamda, sanat eğitimi, sadece bireysel gelişime değil, aynı zamanda toplumsal bütünleşmeye de katkıda bulunduğu düşünülmektedir.

Bu tez çalışmasının temel amacı, ergenlik döneminde sanat eğitimi alan ve alamayan öğrencilerin sanata karşı olan tutumlarını karşılaştırarak, sanat eğitiminin bireylerin sanata olan bakış açıları üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Araştırmada, sanat eğitiminin öğrencilerin sanatsal etkinliklere katılım düzeyleri, sanata olan ilgileri ve sanatsal yaratım süreçlerindeki motivasyonları üzerindeki etkileri incelenecektir. Ayrıca, sanat eğitiminin öğrencilerin genel akademik başarıları ve sosyal becerileri üzerindeki potansiyel etkileri de değerlendirilecektir.

Sanat eğitimi ile öğrencilerin sanata karşı olan tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi, eğitim politikaları ve müfredat geliştirme süreçleri için önemli veriler

sağlayacaktır. Sanat eğitiminin, öğrencilerin sanata olan ilgilerini ve sanatsal becerilerini nasıl etkilediğini anlamak, eğitimcilerin ve politika yapıcılarının daha etkili sanat eğitimi programları geliştirmelerine yardımcı olabilir. Bu araştırma, sanat eğitiminin bireysel ve toplumsal düzeydeki önemini vurgulayarak, sanat eğitiminin yaygınlaştırılması ve desteklenmesi gerektiği konusunda farkındalık oluşturmayı hedeflemektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Eğitim

Eğitim, bireyin kendi toplumu içerisinde yeteneklerini, tutumlarını ve diğer pozitif davranış kalıplarını geliştirme süreci olarak tanımlanabilir (Tezcan 4).

Eğitime dair bir başka tanım, “Bireyin toplumsal yeteneklerini ve kişisel gelişimini maksimize etmek için özellikle okul gibi kontrol edilen bir ortamı kapsayan toplumsal bir süreç” olarak yapılmaktadır (Tezcan 4). Günümüzde bilim ve teknolojiye meydana gelen yenilikler, toplumun yapısını ve gelişimini değiştirmekte, bu da eğitim metotlarına ve amaçlarına doğrudan etki etmektedir. Bilim ve teknoloji ile olan bu etkileşim, insanları yeni öğrenme ve öğretme yöntemleri geliştirmeye itmektedir. Bu arayışlar sonucunda, geleneksel eğitim anlayışlarının yanı sıra yeniliklerin ve gelişmelerin entegrasyonu zorunlu hale gelmiştir. Eğitim, durağan ve çağdışı olmamalıdır (İşman 33).

Eğitim, yeniliklere kapalı ve sadece mevcut sistemler ve düzenler üzerine kurulu ise, zamanla eskir. Bu durum, eğitim sistemimizin çağdışı kalmasına, sadece kendi kültürünü tanıtan ve yaygınlaştıran, kendini geliştirmeyen ve çağın gereksinimlerine uyum sağlayamayan bir yapıya dönüşmesine neden olur. Günümüzde bilgi üretimi ve yeni fikirlerin insanlara ulaşması, yalnızca bilimsel yöntemlerle mümkündür. Mevcut düzene ve çağa uyum sağlamak için, bilim ve teknolojinin desteğiyle bir eğitim sistemi inşa edilmelidir. Kendimizi yenilemek ve geliştirmek, yalnızca eğitim aracılığıyla gerçekleştirilebilir. Eğitimin dışında başka bir alan önerilmemektedir (Şişman 22-25).

İnsanlar fiziksel, ruhsal, sosyal ve ahlaki yönlerden kendilerini geliştirme sorumluluğu taşımaktadır. Bu gelişim süreci için belirli bir çevreye ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitim ortamları arasında okul, aile, toplum, iş yeri ve kurslar bulunur. Bu ortamların, bireylerin gelişimine uygun şekilde düzenlenmesiyle ve kurumların uygun programları uygulamasıyla eğitim gerçekleşmektedir.

2.2. Sanat

Sanat, bireyler ve toplumlar arasında olduğu kadar, tarih boyunca çağlar arasında da önemli bir iletişim aracı olmuştur. Dünya çapında sınırları aşarak,

geçmişten günümüze kadar uzanan bir bilgi ve yaşam köprüsü kurmuştur. Eğer geçmişte yaşananları, kullanılan araçları ve gelişim süreçlerini biliyorsak, bunun arkasında sanatın etkili bir gücü yatar. Sanat, kültür ve yaşamın bir yansıması olarak geçmişte yaşananları bugünümüze taşır ve geleceğe dair ipuçları sunar. Geçmiş kültürlerimiz ve sosyal yapılanmalarımız hakkında bilgimiz, sanat aracılığıyla bize ulaşır ve geleceğe aktarılmasını sağlar (Akkaya 17).

İnsanların sanatla ilişkisi, yüzyıllar öncesine, hatta insanlık tarihinin başlangıcına kadar uzanır. İnsanlar, korkularını, umutlarını ve günlük yaşamlarını anlatmak için sanatla uğraşmışlardır. Mağara duvarlarına yapılan çizimler, çanak çömlek yapımı, dini figürlerin heykelleri gibi faaliyetler, insanın iç dünyasını ve düşüncelerini ifade etme çabasıdır. İnsanlar, tarihin en karanlık dönemlerinde bile resim yapma ve canlandırma yeteneklerini kullanarak, mağara duvarlarına çizdikleri resimlerle avcılık başarısını artırmayı veya düşmanlarını yenmeyi umut etmiştir (İpşiroğlu ve İpşiroğlu 22).

Ergenlik döneminde birey değişen bedenini irdelemekte, değişen düşünce becerileriyle çevresini anlamlandırmaya çalışmaktadır. Yaşanılan değişim her bireyde farklı dışa vurmaktadır. Kimisi daha içe kapanırken kimisi daha isyankâr olabilmektedir. Bu kritik dönemin duygu değişimlerini dışa vurmada sanat etkili bir yöntem olarak görülmektedir. Ergenlik döneminde öğrencilerin sanata yönlendirilmesiyle ergenlik dönemi krizlerinin daha yumuşak geçişlerle atlatılacağı düşünülmektedir.

Sanat, insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Tapınaklar, duvar resimleri, heykeller ve dokumalar gibi eserler sanat olarak kabul ediliyorsa, dünyada sanatın ve sanatçının olmadığı bir yer ya da topluluk düşünülemez. Her toplum, zaman içinde kendine özgü bir sanat anlayışı geliştirmiştir. Genellikle sanat denildiğinde, evlerimizin salonlarında asılı nadir tablolar ya da müzelerdeki etkileyici eserler akla gelir. Bu eserlerin satın alınması, geçmişte insanların bu düşünceyle eser üretmediğini gösterir (Akkaya 17). En iyi mimari yapıları incelediğimizde, insanların yüzyıllar önce barınma amacıyla yaptığı yapıları ele aldığımızda bu ayrımı daha net görebiliriz. Aralarında öyle etkileyici mimariler vardır ki, bu yapıların nasıl inşa edildiğini sorgularız ve bunların sanat eseri olduğunu kabul ederiz. Dünyadaki her yapı, belirli bir amaca hizmet etmek üzere inşa edilmiştir. Tapınma, dinlenme veya yaşamak gibi ihtiyaçlara göre değerlendirilmiştir. Ne kadar geçmişe gidersek

gidelim, sanatın insan ihtiyaçlarına hizmet ettiğini ve zamanımıza uygun hale getirildiğini görürüz. Geçmiş çağların sanatını anlamak için, yapıların hangi amaçla yapıldığını bilmemiz gerekir (İpşiroğlu ve İpşiroğlu 22).

Sanat, insanla doğadaki nesnel gerçekler arasındaki estetik ilişki olarak tanımlanabilir. Bu ilişki üç aşamada oluşur. İlk aşamada, sanatçı doğadaki maddi özellikleri (renkler, sesler, hareketler ve çeşitli fiziksel tepkiler) algılar. İkinci aşamada, bu algılar estetik amaçlar düşünülerek hoş giden biçimlere ve kalıplara dökülür. Son aşamada, sanatçının önceden var olan duygu ve heyecan durumlarına yeni algılar eklenir. Sanat yetkinliği ve gelişimi zirveye ulaştığında, yaratılan hayallerle, kendi özüne daha uygun bir anlatım türü, gerçeği dile getiren daha iyi bir anlatım biçimi bulunur (Ersoy 6).

19. yüzyılın sonlarına doğru sanatın sorgulanması başlamıştır. 19. yüzyıla kadar bilimsel içeriklerde olduğu gibi sanatın kesin tanımları yapmak zordur. Tarih boyunca her topluluğun ve kültürel yapının kendine özgü sanat dili oluşmuştur. Bu nedenle, hiçbir uygarlığın sanatı birbirine benzemez ve kolayca ayırt edilir. Oscar Wilde'ın belirttiği gibi, "Cisimlerin çehreleri onu seyredenlerin kültürel düzeylerine göre değişir." Bu perspektiften bakıldığında, sanat geçmişten günümüze insanın anlatımıdır ve geleceğe de bu anlatım devam edecektir (Ersoy 6). Sanatın amacı her dönemde insan olmuştur; hangi türden olursa olsun, sanat insanı ve toplumu etkilerse, kalıcı olur. Her sanatsal yapı, toplumun insan üzerindeki etkisi ve birikimi sonucunda ortaya çıkar ve bu bir bilgi biçimidir. Çağdaş uygarlığa ulaşabilmek için bu olguları ayırmak mümkün değildir. Sanat ve bilim-tekniğin birbirinden ayrı düşünülemez; bir toplum sanatta gelişmişken bilim-tekniğin geride kalmış veya bilim-tekniğin ilerlemişken sanatta geride kalmış olamaz. Bu nedenle sanat, her sistem içinde önemli bir yer tutar (İpşiroğlu ve İpşiroğlu 22).

Sanatın ortaya çıkışında, insanın estetik duyguları, inançları ve günlük ihtiyaçları gibi temel unsurlar görülmektedir. İnsanlık var oldukça, bu ihtiyaçlar devam edeceği için sanatın da varlığını geliştirerek devam ettireceğini düşünebiliriz.

2.2.1. Modern Sanatın Gelişimi

Modernizm, çeşitli tanımlara ve düşüncelere sahip olmasına rağmen, genellikle Avrupa'daki 1848 Devrimleri'nden İkinci Dünya Savaşı sonrasına kadar olan dönemi kapsar. Modern kelimesi, sanatçıdan ziyade sanatçının içinde yaşadığı toplum tarafından oluşturulmuştur. Sanatçılar, buldukları karmaşık sosyal durumları nasıl ifade edecekleri konusunda çelişkiler yaşamışlardır. Bu süreç, önceden yaşanan değişimlerin bir sonucu olarak ortaya çıkmış ve devam etmektedir. 19. yüzyıl ile başlayan değişimler ve dönüşümler yeni toplumsal sınıfların doğuşuna yol açmıştır. Bu değişimler, özellikle Batı Avrupa'da, eski toplum yapısından farklı, yeni bir toplumun ortaya çıkmasına neden olmuştur. 19. yüzyılın sonlarında Avrupa'da, klasik sanat anlayışından farklı olarak endişe, estetik ve akıl yoluyla bir değişim ve gelişim süreci başlamış, bu da modernizmin hayatımızda yeni bir anlam kazanmasına yol açmıştır (Yılmaz 16).

Modernlik ve sanat arasındaki ilişki, Orta Çağ'ın parlak dönemlerinden itibaren gözlemlenebilir. Örneğin, 12. ve 13. yüzyıllarda, geleneksel yapılara karşı inşa edilen, özellikle katedraller gibi yapılar, günümüzde opus modernus olarak adlandırılıyordu. Rönesans döneminde de sanatların özgür ve mekanik olarak sınıflandırılması devam etmiş; hatta Leonardo ve Michelangelo gibi büyük sanatçılar bile, özgür sanatçıların yanında ikinci sınıf sanatçı muamelesi görmüşlerdir. Ancak Rönesans'ın, bugünkü modernlik kavramımızın oluşumuna önemli katkıları olduğunu göz ardı edemeyiz (Yılmaz 16).

Modernizmin en belirgin özelliği, çelişkilerden doğması ve bu çelişkileri sanatçıların kendi düşünce ve bakış açılarına göre yeniden yorumlayarak yeni bir ifade dili geliştirmeleridir. Bu süreç, modernizmi bir sanatçı hareketi olarak değil, sanatçının içinde bulunduğu dönemin koşullarını değerlendirme gerekliliğini ortaya koyar. Sanatın gerçeklikle olan ilişkisini düşündüğümüzde, bu dönemin temelinde gerçeği anlama ve hümanizma yatar. Bu da insanın düşünsel ve bilimsel dünyasını şekillendirmiştir. Böylece, sanat alanında bir gerçeklik anlayışının karşılığı oluşmaya ve önem kazanmaya başlamıştır (Paul 67-77).

Ergenlik döneminde benliği arayan birey, varoluşunu keşfederken düşünsel değişimler yaşamaktadır. Bulduğu çevreyi sorgulamakta, ait olmak ya da uzaklaşmak arasında kendi içinde değerlendirme yaptığı görülmektedir. Bu duygusal

gelgitlerin dışı vurumunda sanatsal etkinlikler, sosyal ortamlar ergen bireylerin ilgi alanlarını, hobilerini, değerlerini şekillendirmesine yardımcı olabileceği söylenebilir.

18. yüzyıl ile birlikte, saray sanatı ve Rönesans dönemi sona ererken, günümüz sanatını içeren burjuvazi ortaya çıkmıştır. Artık Rönesans'ın geleneksel, sağlam ve net çizgileri yıkılmış, yerini renk ve biçimsel değişimlere bırakmıştır (Erden 16). Bu gelişim ve değişimler, modern sanatın temellerinin önceki yüzyıllarda ve sanat akımlarında yavaş yavaş kendini gösterdiğini ve 19. yüzyılın ikinci yarısında önem kazanarak sanatta yer edindiğini göstermektedir. Modernleşme ve modern sanat, düşünüldüğü kadar kısa sürede ortaya çıkmamış ve günümüze anlamsız bir şekilde ulaşmamıştır (Paul 67-77).

Modern kelimesi, Latince “modernus” sözcüğünden türetilmiştir. M.S. 5. yüzyılda sanatçılar, yaşadıkları dönem ile diğer dönemleri farklı bir biçimde ifade etmek için, dinsel bir geçiş sürecini tanımlamak amacıyla “modernius” sözcüğünü kullanmayı tercih etmişlerdir. Modernlik, 5. yüzyılda dinsel bir kimlikle doğmuş ve 17. yüzyılda bu kimliğinden sıyrılmaya başlamıştır (Yılmaz 16).

Modernizmin öne çıkan özelliği, içinde bulunduğu dönemin çelişkilerinden beslenmesi ve bu çelişkileri sanatçıların kendine has düşünce ve bakış açıları ile yorumlayarak yeni bir ifade dili oluşturmasıdır. Charles Baudelaire, Manet'nin “Tuileries Bahçelerinde Müzik” adlı eserini modern hayatı tasvir eden ilk önemli yapıt olarak nitelendirirken, modern sanatın günlük hayatın, işçilerin ve ezilenlerin gerçeklerini yansıtması gerektiğini vurgular (Rubin 20).

Modernizm, sadece teknik gösteriş ve derinleşme olarak değil, aynı zamanda zaman içinde teknolojik, siyasi, ekonomik ve düşünsel değişimlerle şekillenen geniş çaplı bir hareket olarak ele alınır. Tony Pinky'e göre modernizm, 1848 devrimlerinden sonra Charles Baudelaire ve Gustave Flaubert gibi yazarların eserlerinde krize saplanan klasik ve gerçekçi yazının aksine, 1880'lerde başlayan estetik deneyciliğin hız kazandığı bir dönemdir. Modernizmin zirve yılları genellikle 1910 ile 1930 arasında kabul edilir (Erden 16).

Modernleşmenin hızlanmasıyla birlikte sosyal ilişkiler ve yaşam tarzı da değişime uğramıştır. Sanatın, saraylardan halka inmesiyle birlikte sadece temel ihtiyaçların karşılandığı bir yaşam anlayışından çıkılarak sanatın ve edebiyatın

kazandırdığı eleştirel bakış açısı, toplumsal yaşamda estetik değerlerin yerleşmesine fırsat verdiği söylenebilir.

Modernizmin başlangıcı, Aydınlanma düşüncesinin sorgulanmasıyla birlikte anlık olayların ve değişmez olanın birleşimi olarak değerlendirilir. Bu süreçte, yeni üslup ve tekniklerle yenilenme başlamış, endüstri devriminin getirdiği kültürel ve teknolojik gelişmeler sanatın doğuşunu etkilemiştir. 19. yüzyılın gelmesiyle, sanatçılar artık duygularına ve düşüncelerine göre eserler üretmeye, geleneksel olmayan teknikler ve malzemeleri denemeye başlamışlardır. Endüstri çağının başlaması ve fotoğrafın icadı gibi yenilikler, sanatçıların yeni yöntemler aramasına yol açmıştır (Ekiz ve Kaya 11).

Modern sanatçılar, dünyayı değiştirebileceklerine inanarak kendi dünyalarına ait fikirleri ortaya koymuşlardır. Modernizmin getirdiği yenilikler zaman içinde tüm dünyayı etkilemiş, sanat tarihi içinde en üretken ve sınırları zorlayan sanat dalı modern sanat olmuştur. Fotoğraf makinesinin başlarda bir rakip olarak görülmesine rağmen, zamanla sanatçılara yardımcı bir araç olarak kabul edilmiştir. Bazı sanatçılar bu gelişimi kabul ederken, diğerleri ise buna sıcak bakmamıştır (Fischer 44-45).

Sanatın gelişiminde çelişkilerin yaşandığı, zıtlıkların birbiri içinde çatışmasıyla yeni akımların oluştuğu ve bu akımların da gelişen teknolojiye uyum sağlamak zorunda kaldığı görülmektedir.

Modern sanatın, geleneksel dünyadan tamamen farklı olduğunu belirten sanatçılar, sanatın modern dünya ile yüzleşerek kendini yenilemesi ve geliştirmesi gerektiğini savunmuşlardır. Böylece modern sanatın biçim aldığı yıllar başlamıştır. Modernizmin başlangıcı kesin olarak belirtilmese de başlamasını tetikleyen etki ve dönüşümlerden bahsetmek mümkündür. Bilimsel gelişmelerin ışığında gerçekleşen endüstriyel etkiler ve bununla birlikte değişime uğrayan toplumun yaşam alanını yansıtan İzlenimcilik sanatçılarının üslupları, modern sanatın zeminini hazırlayan etkiler arasında yer almıştır (Eroğlu 35-66).

Modernizm, sanatçıların kendi zamanlarındaki sosyal, teknik ve estetik çelişkilerle nasıl başa çıktıklarını ve bu çelişkileri nasıl yorumladıklarını anlamak için mükemmel bir lens sağlar. Georges Seurat, Paul Signac ve Paul Cezanne gibi sanatçılar, Empresyonizmin subjektif doğasına ve resmin konusundan ziyade bireysel ifadeyi vurgulamasına tepki göstermişlerdir. Bu sanatçılar, Art-İzlenimcilik terimini

kullanarak, resmin daha objektif ve bilimsel bir yaklaşımla yeniden tanımlanması gerektiğini savunmuşlardır (Girgin 70).

Art-İzlenimcilik, resmi ve sanatı bir tepki olarak değerlendirir ve eski ustaların tekniklerini reddederek yalınlık iddiasında bulunur. Bu, medeniyetin yaptıklarını reddetme eylemi olarak görülebilir ve sanatın kendisini yeniden icat etme çabası olarak yorumlanabilir (Erden 72).

Art-İzlenimciler, fizik ve optik alanındaki ilerlemelerden etkilenmişler ve bu bilgileri eserlerine yansıtmışlardır. Örneğin, Helmholtz ve Chevreul'un optik yasaları art-izlenimciler için bir ilham kaynağı olmuş, renklerin ve ışığın prizmatik dağılımını resimlerine uygulamışlardır (Avcı 61).

Seurat ve diğer Neo-Empresyonistler, resimde renk kullanımını bilimsel bir yaklaşımla ele almışlar ve bu yeni teknikleri geliştirmişlerdir. Örneğin, Seurat renklerin ve çizgilerin harmonisini bilimsel olarak nasıl kurabileceğini araştırmıştır (Avcı 67). Bu, sanatın sadece estetik değil, aynı zamanda bilimsel bir disiplin olarak da ele alınabileceğini göstermektedir.

19. yüzyılın sonlarına doğru sanat, bilimsel renk teorileri ile yeni bir boyut kazanmıştır. Fiziğin optik alanındaki gelişmeler, sanatçıların fırça vuruşlarını ve renk kullanımlarını yeni yöntemlerle geliştirmelerine olanak tanımıştır. Bu yeni yaklaşımlar, sanatın daha önce görülmemiş bir biçimde, izleyicilere farklı bir görsel deneyim sunmasını sağlamıştır (Girgin 70).

Sanat ve bilimin iç içe geçtiği ve bilimsel gelişmenin sanatçılar tarafından takip edildiği görülmektedir. Mordern sanatın ilerlemesinin en önemli destekçilerinden birinin bilimsel gelişmeler olduğu söylenebilir.

Neo-Empresyonistler, Chevreul'un renk diyagramı gibi araçları kullanarak, tamamlayıcı renk çiftlerini bilimsel bir temelde seçmişler ve bu renkleri palet üzerinde karıştırmadan doğrudan tuvale uygulamışlardır (Serullaz 22-23).

Sonuç olarak, Art-İzlenimcilik ve Neo-Empresyonizm, sanatın evriminde önemli bir dönüm noktasıdır ve bu dönemdeki sanatçılar, geleneksel tekniklerin ötesine geçerek, sanatın ifade biçimlerini ve tekniklerini köklü bir şekilde yeniden tanımlamışlardır. Bu akımlar, sanatın sadece bir estetik deneyim olmadığını, aynı

zamanda derinlemesine bir bilimsel ve felsefi araştırma olduğunu göstermiştir (Avcı 67).

Sanatın teknolojik gelişmelerden bağımsız ilerlediğini düşünmek mümkün değildir. Teknolojik gelişmelerin, toplumsal olayların sanatı ve sanatçıyı etkilediği görülmektedir.

2.2.2. Bauhaus Akımı

Bauhaus, 1919 yılında Walter Gropius tarafından kurulmuş bir Alman eğitim kurumudur. Weimar kentinde bulunan iki sanat okulunun yöneticiliğine davet edilen W. Gropius, tasarım ve uygulamalı sanatlar alanında eğitim veren iki ayrı okulu birleştirip “Bauhaus” adıyla yeniden örgütlemiştir. (Sözen-Tanyeli, 1986, s. 37-38).

Walter Gropius, okulun açılış konuşmasını yaparken, tüm sanat dallarının okul yapısı içerisinde bölüm bazında öğretilbileceğini, renk ve biçim bilgisinin bilimsellik, kuramsallığı kapsadığı düşüncesini dile getirmiş ve Tanilli (2002), de araştırmasında bu konuya vurgu yapmıştır. Öğrenci ve öğretmenlerin birlikteliğinde projeler oluşturulması, üreticilerle yakın ilişkiler kurulması, eğitim programlarında endüstriyel üretim yöntemlerine yer verilmesi, sergi ve yayın faaliyetleriyle halka ulaşılması okulun temel ilkeleri arasında sayılabilir (Sezer, 2019, s. 49).

Bauhaus’un eğitim yapısında; metal, baskı, dokuma çömlekçilik, sahne ve duvar resmi gibi hem geleneksel hem de güncel sanat üretimlerini sağlayan atölyeler kurulması sağlanmıştır. Okulun ders programının; renk bilgisi, deneye, soyutlamaya ve dışavuruma açık olan klasik resim ve perspektif dersi, temel form ve malzeme bilgisi, atölye eğitimi, şantiye gibi birbiri içerisinde hem sarmal hem de üst üste kilitlenen bir ders görme süreci üzerine oturtulduğunu söylemiştir. “Bu ekole göre, tüm sanatlar bir çatı altında toplanıyordu. Resim, grafik, heykel, seramik, tekstil, vitray, ahşap ve metal üç boyutlu objelerin yapımı ve diğer çalışmalarla bir bütünlük içindeydi. Bu okul, endüstriye geçişte ürünlerin yozlaşmasını önliyordu. Yalnız sanatçı olacaklar için değil, bütün halkın eğitimden geçmesi gerektiğine inanıyorlardı. Bu nedenle ilk ve orta öğretimde sanat eğitimi önemli bir yer alıyordu” (Tonguç’tan aktaran Ülkü, 2008: 40).

Okul Alman hükümetinin ve Nazilerin baskısı sonucu; 1919-1925 yılları arasında Weimar’da, 1925-1932 yıllarında Dessau’da, 1932-1933 yıllarında da

Berlin'e taşınmak zorunda kalmış ve sonrasında kapatılmıştır (Bunulday, 2001). Bauhaus'un sanat eğitimi kurumu olarak kısa bir süre varlık göstermesine rağmen, dünyayı etkilemesi oldukça önemlidir. Bunda payı olan ünlü sanatçıların okul kadrosunda yer alması da büyük bir etkidir (Paul Klee, Wassily Kandisky, vb.), (Aydoğan, 2010).

Bauhaus'un kapatılmasının ardından sanatçılar Amerika'ya göç etmiş, Moholy Nagy 1937'de Chicago'da Yeni Bauhaus okulunu açmış ve böylece Bauhaus'un öncü fikirleri bütün dünyaya yayılmıştır (Erzen, 2019, s. 17).

20. yüzyılda sadece mimari ve tasarım değil resim, heykel, dans ve müzik alanlarındaki pek çok yeniliğin ardında da Bauhaus bulunmaktadır. Bauhaus'ta yetişen sanatçılar, 1960'lı yıllara kadar çeşitli sanat dallarında avangard akımlara öncülük etmişlerdir. Bu bakımdan Bauhaus, modern tasarımın kaynağı olmasının yanı sıra Klee, Kandinsky, Albers ve Schlemmer gibi sanatçılarla soyut ve avangard sanat hareketlerin temelini oluştururken, özgün eğitim programıyla da sanat eğitiminde bir model olmuştur (Erzen, 2019, s.17).

2.2.3. Çağdaş Sanatın Gelişimi

Çağdaş sanat, 1945'ten sonra ortaya çıkan ve modern sanattan farklı olarak kesin bir tarz önermeyen bir sanat dönemidir. Bu dönemde sanat, soyut bir dil kullanarak kendini ifade etmiştir ve bu da onun evrensel bir dil oluşturmasına olanak tanımıştır. Çağdaş sanat, bireysel üslupları tanımlamaktan ziyade, dönemin koşullarını ve küresel sorunları ele alarak daha geniş bir perspektif sunar (Hopkins 33).

1950'lerden itibaren, çağdaş sanat küreselleşme, teknolojik ilerlemeler ve insanın evrimi gibi çeşitli konularla ilgilenmeye başlamıştır. Çağdaş sanatın bu dönemde ortaya çıkışı, modern sanatın soyut dışavurumculuğundan etkilenmiştir ve bu, sanatın teknolojik gelişmelere yön verdiği bir dönemi işaret etmiştir. Pop art ise çağdaş sanatın belirgin örneklerinden biri olarak 1960'larda ortaya çıkmıştır. Pop art, özellikle sanayiye ve toplum bilimine ilişkin özellikler gösteren modern ve kentsel özelliklere odaklanmıştır ve bu da onu çağdaş realizmin bir parçası yapmıştır (Eroğlu 222).

Çağdaş sanatın toplumsal gelişmelerle ilgilendiği görülmektedir. Toplumsal gelişmelerin, olayların ifade edilmesinde sanat önemli bir araçtır. Tiyatro, resim, müzik gibi sanat dallarıyla verilmek istenen mesaj daha kısa ve etkili olarak verilebilmektedir.

İngiltere’de başlayıp Amerika’da daha geniş bir tanınırlık kazanan pop art, savaş sonrası tüketim kültürüne bir tepki olarak gelişmiştir. İngiltere’de avangart kolaj çalışmalarıyla, Amerika’da ise Claes Oldenburg’un 'sokak' adlı çalışmasıyla kendini göstermiştir. Pop art, resim, heykel, mimari ve yazın gibi alanlarda kendini ifade etmiş, resimli dergiler, reklam ve film imgeleri üzerinden üsluplarını yansıtmıştır. Ayrıca, Polaroid fotoğraf makinesinin üretilmesi ve renkli televizyonun yayılması gibi teknolojik gelişmeler, pop art'ın daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamıştır (Hopkins 33).

Çağdaş sanatın bu evresi, sanatın sadece estetik bir ifade aracı olmaktan öte, toplumsal ve kültürel eleştiriler yapabilen bir platform olduğunu göstermiştir. Pop art özellikle tüketim toplumunu ve medyanın gücünü eleştirel bir bakışla yansıtarak, sanatın daha geniş bir etki alanı oluşturmasına yardımcı olmuştur. Bu, çağdaş sanatın evrimindeki önemli bir adımdır ve sanatın toplum üzerindeki etkilerini ve sanatçının toplumdaki rolünü yeniden tanımlamaktadır (Paul, 67-77).

Çağdaş sanat eğitimin içine entegre edilebilirse, çağdaş sanatın içinde barındırdığı eleştirel düşünme becerisi öğrencilere daha hızlı ve etkili kazandırılabilir.

Çağdaş sanatın bu dönemdeki en belirgin akımlarından biri olan pop art, 1950'ler ve 1960'larda, özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası tüketim kültürünün yükselişiyle kendini göstermiştir. Pop art, sanat eleştirmeni Laurence Alloway tarafından 1955'te ilk kez tanımlanmış ve “pop” kelimesi popüler kültürün sanat üzerindeki etkisini vurgulamak için kullanılmıştır. Pop art, günlük hayattan alınan imgeleri ve nesnelere sanatsal bağlamda yeniden ele alarak, bu imgelerin piyasaya sürülen ürünlerin reklamı olarak kullanılmasını eleştirel bir bakışla sunar (Öndin 20).

Pop art, çağdaş sanatın en belirgin temsilcilerinden biri olan Andy Warhol örneğinde olduğu gibi, günlük nesnelere ve popüler kültür imgelerini sanat eserine dönüştürme yöntemiyle bilinir. Warhol, popüler kültür öğelerini kullanarak sanatın toplumdan yabancılaşmasına ve elit bir tabakaya aitmiş gibi görünmesine tepki

olarak pop art'ı kullanmıştır. Bu yaklaşım, sanatı daha erişilebilir ve anlaşılır hale getirmeyi amaçlamıştır (Avcı 70).

Pop art'ın tüketim toplumuna ve medyaya yönelik eleştirileri, çağdaş sanatın toplumsal meselelerle ilgilenen yönünü açıkça ortaya koymuştur. Bu eleştirel yaklaşım, çağdaş sanatın farklı akımlarında da kendini göstermiştir. Pop art'tan sonra gelen birçok sanat hareketi, benzer şekilde toplumun değişen dinamiklerine, teknolojiye ve gerçeklik algısına odaklanmıştır. Bu bağlamda, foto gerçekçilik ve yeni gerçekçilik gibi akımlar, çağdaş sanatın eleştirel ve düşündürücü yapısını sürdürerek, sanatın yeni anlatım yollarına yönelmiştir (Tuğal 23).

Çağdaş sanatın eğitim içinde aktif edilmesiyle eğitimin yapısının güçlendirilmesi, öğrencilerin sanat üzerinden eleştirel bakış açısı geliştirmeleri ve bunu yaparak yaşayarak öğrenmeleriyle eğitim içinde pasif olan öğrencileri daha aktif hale getireceği düşünülebilir.

Çağdaş sanatın bu dönemi, sanatın sadece estetik bir ifade aracı olmaktan öte, toplumsal ve kültürel eleştiriler yapabilen bir platform olarak evrimleştiğini göstermiştir. Pop art, tüketim toplumunu ve medyanın gücünü eleştirel bir bakışla yansıtarak, sanatın daha geniş bir etki alanı oluşturmasına yardımcı olmuştur. Bu, sanatın evrensel bir dil olarak nasıl işlev görebileceği konusunda önemli bir örnek teşkil etmektedir (Öndin 20).

Sanatın bu evresinde, kavramsal sanat öne çıkar ve sanat eserinin estetik özelliklerinden çok, içerdiği düşünce ve fikirlerin önemi vurgulanır. Joseph Kosuth gibi sanatçılar, sanatın biçimden çok kavram üzerine kurulması gerektiğini savunurlar, bu da sanatın organik formlarının tükenmiş olduğu fikrini destekler. Kavramsal sanat, sanat piyasasının ticari kaygılarından uzaklaşmayı ve sanatçı ile izleyicinin sanat üzerine düşünmelerini teşvik etmeyi amaçlar (Hopkins 33).

Marcel Duchamp, kavramsal sanatın öncülerinden biri olarak, sanatın kavramsal yönünü vurgulayan eserler üretmiştir. Duchamp ve diğer kavramsal sanatçılar, sanatı bir düşünce ve tartışma platformu olarak kullanmışlar, bu da sanatın geleneksel üretim yöntemlerine meydan okumuştur. Bu yaklaşım, sanat eserinin anlam ve değerini, sanatçının düşünceleri ve toplumsal eleştirileri üzerinden kurar (Tuğal 23).

Kavramsal sanatın özelliği, izleyicilerin sanat eserini sadece görsel bir obje olarak değil, bir düşünce ve tartışma aracı olarak görmelerini sağlamaktır. Sanatçılar, izleyicileri düşündürmek, soru sormak ve mevcut düşünce yapısını sorgulamak için sanat eserlerini kullanır. Bu süreçte, sanat eserleri çoğu zaman mantık kurallarını altüst eder ve izleyicileri şaşırtmayı ve düşündürmeyi amaçlar (Öndin 20). Farklı sanat akımlarının farklı amaçları olduğu görölmektedir. Kavramsal sanatın amacı düşündürmek olduğu için, düşünme becerilerinin en çok geliştildiği ergenlik döneminde bu sanat akımından yararlanarak üst düzey düşünme becerilerinin gelişmesine imkân sağlanabilir.

Netice itibariyle, çağdaş sanat ve özellikle kavramsal sanat, sanatın sadece estetik bir deneyim olmaktan öte, derinlemesine düşünce ve eleştiri getiren bir alan olduğunu göstermektedir. Bu yaklaşım, sanatın sınırlarını zorlamakta ve izleyicilerin sanat eserleriyle etkileşim şekillerini dönüştürmektedir. Bu, sanatın evrensel ve sürekli değişen doğasının bir yansımasıdır.

2.3. Sanat Eğitimi

Sanat eğitimi, dünya genelinde ve özellikle ülkemizde, eğitim ve kültürel politikaların önemli bir parçası olarak sürekli tartışılmaktadır. İnsanın doğası gereği sanatla iç içe olduğu ve sanatın yaratıcılık, özgünlük ve estetik algı gibi kavramları beslediği düşünülürse, sanat eğitiminin toplumsal ve bireysel gelişim üzerindeki etkileri yadsınamaz. 20. yüzyılın başlarından itibaren sanat eğitimi, resim, heykel, fotoğraf, sinema, tiyatro, dans ve edebiyat gibi güzel sanatların tüm alanlarını kapsayacak şekilde genişlemiştir. Bu alanlarda verilen eğitim, öğrencilere yalnızca teknik beceriler kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda onların düşünce ve duygularını ifade etme yeteneklerini de geliştirir (Erinç, 8-12).

İlkokuldan itibaren başlayan resim ve müzik derslerinin müfredata konmasıyla birlikte çocuklara temel düzeyde resim ve müzik kültürünün verilmesi amaçlanmaktadır.

Sanat eğitimi, okullarda genellikle plastik sanatlar olarak bilinen resim, üç boyutlu çalışmalar ve grafik tasarım gibi alanlarda yoğunlaşır. Ancak sanat eğitiminin etkisi, bu dar tanımın ötesine geçer. Eğitim süreci, bireyin yaşamı boyunca sürekli bir sanatsal faaliyet ve yaratıcılık geliştirme sürecidir. Sanat eğitimi yalnızca

öğrencilerin sanatı yapma ve anlama yetilerini geliştirmez, aynı zamanda onların eleştirel düşünme, problem çözme ve empati gibi becerilerini de artırır (Artut 89).

Kültürel, bilimsel, siyasi, teknolojik ve ekonomik gelişmeler, sanatı ve dolayısıyla sanat eğitimini doğrudan etkiler. Sanatın eğitimdeki yeri, bireylerin yaratıcı düşüncelerini ifade etme yeteneğini destekler ve genişletir. Ayrıca, sanat eğitimi, bireylerin estetik değerlere olan duyarlılıklarını artırarak, onların yaşam boyu öğrenme süreçlerine katkıda bulunur. Sanat eğitimi, bireyin kendi kendine öğrenme yeteneğini güçlendirir ve onları sürekli bir keşif ve yaratım sürecine teşvik eder (Elkoyun, 3).

Sanat eğitimi ayrıca, bireylerin ruhsal ve bedensel gelişimini destekler. Estetik eğitim yoluyla, bireylerin sanatsal yapıları anlamaları ve bu yapılarla etkileşimde bulunmaları kolaylaşır. Bu etkileşim, bireylerin kendilerini daha iyi tanımalarını ve duygu dünyalarını zenginleştirmelerini sağlar. Sanat eğitimi alarak büyüyen bireyler, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerine sahip olurlar ve çeşitli kültürel ve sosyal meselelere daha duyarlı yaklaşırlar (Artut 90).

Eğitim sistemimizde sürekli güncellemeler yapılarak gelişen teknoloji, değişen yöntemler takip edilmektedir. Öğrencilere kazandırılması hedeflenen davranışlardan biri de “Bilim, sanat ve teknolojinin insan hayatındaki yerini kavramaları” (1739 sayılı METK, 2. Madde). Bu maddeye göre bilişsel gelişim ve kavramanın hızlı olduğu ergenlik döneminde bolca sanatsal etkinliklere yer verilerek ve sanat eğitiminin içeriği geliştirilerek hedefe ulaşma da hızlı ilerlenebileceği söylenebilir.

Sanat eğitimi, öğrencilere yalnızca sanat yapma becerisi kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda onların bütünsel olarak gelişimine katkıda bulunur. Bu nedenle, sanat eğitiminin eğitim sistemlerinde merkezi bir role sahip olması gerektiği ve bu alanda yapılan yatırımların, toplumun genel refah ve kültürel zenginliğine önemli katkılarda bulunduğu söylenebilir (Elkoyun, 3).

Sanat eğitimi, bireylerin duyarlılık sınırlarını zorlamak ve bu sınırları genişletmek için eşsiz bir fırsat sunar. Erinç'in vurguladığı gibi, sanat eğitimi sayesinde insanlar kendilerini daha iyi tanıma şansı bulur ve birey olarak daha bilinçli bir yolculuğa çıkarlar (Elkoyun, 3; Erinç, 8-12). Bu süreç, bireylerin toplumsal olaylara karşı daha hassas olmalarını ve çevreleriyle daha etkili iletişim

kurmalarını sağladığı düşünülmektedir. Özgüvenin artması ve bağımsız ifade yeteneği, sanat eğitiminin amaçlarındandır.

Sanat eğitimi, toplum içindeki bağları kuvvetlendirir ve bireyleri özgürlükçü, yenilikçi ve yaratıcı kılar. Bu tür bireyler, sürekli değişen ve gelişen dünyaya daha kolay uyum sağlarlar. Sağlıklı toplumların yaratılmasında, bireylerin sanat ve bilimle donatılması kritik öneme sahiptir. Toplumsal duyarlılığı artırmak ve toplumların gelecekteki aydınlanmasını sağlamak için yaratıcı bireyler yetiştirilmelidir (Artut 89).

Sanat eğitiminin öğrenciler üzerindeki etkileriyle ilgili yapılan çalışmalar ve açıklamalar; sanat eğitiminin öğrencinin özgüvenini arttırdığı, boş zamanlarını değerlendirme de sanatsal etkinliklere istek duyduğunu ve duyarlılığını arttırdığını göstermektedir.

Eğitimin sanatsal düşünceleri geliştirmede oynadığı rol tartışılmazdır. Bulduğu toplumu sorgulayan, eleştiren, yenilikçi ve üretken bireyler yetiştirmek, çağın gerektirdiği uygun bir sanat eğitimiyle mümkündür. Eğitim sisteminin kalıpları yıkarak yenilikçi düşünmeyi teşvik etmesi gerekir. Bu sürecin başlangıcı, bireyin kendini ve doğayı tanıma sürecinde, özellikle de okul öncesi dönemde başlamalıdır (Akkurt ve Boratav 54-60).

Görsel sanatlar eğitimi, bu dönemde oldukça etkili ve verimlidir. Eğitimde yaratıcılığı rastlantılara bırakmamak, her bireyin yaratıcılık yeteneğini keşfetmek ve bu yeteneği geliştirerek somut bir beceriye dönüştürmek hedeflenmelidir. Sanat eğitiminin amacı, yaratıcılık ve yetenek geliştirmenin yanı sıra estetik kaygısı olan bireyler yetiştirmektir (San 23-34).

Çağımızda, eğitimin yöntemleri kadar içeriği ve kazanımları da önemlidir. Eğitimi yeniden düşünmek, temelden yenilemek ve bu süreçte yapılan araştırmaları ve uygulamaları dikkate almak gerekir. Böyle bir amaçla, sanat eğitiminin toplumun ve bireylerin gelişimine katkıda bulunacak şekilde planlanması ve uygulanması büyük önem taşır (Akkurt ve Boratav 54-60).

Üreten ülkeler için üreten toplum olması gerekmektedir. Bunun en etkili yollarından birinin sanat eğitimi olduğu söylenebilir. Donanımlı sanat eğitimi alan öğrenciler, üretmeyi, yenilikçi düşünmeyi, yeteneklerini keşfedip becerilerini somutlaştırmayı öğrenebilirler.

2.4. Sanat Eğitiminin Amacı ve Gerekliliği

Sanat eğitimi, bireylerin kendilerini ifade etme yeteneklerini geliştirmenin yanı sıra, duygusal, entelektüel ve sosyal kapasitelerini artırmayı hedefler. Bu eğitim, sanatın estetik değerlerini öğretmekle kalmaz, aynı zamanda bireylerin kişisel gelişimine ve toplumsal sorunlara duyarlılıklarını artırmaya yardımcı olur. Sanat, yaratıcılık, eleştirel düşünme ve estetik algı gibi önemli becerilerin geliştirilmesinde merkezi bir rol oynar (Artut 89).

Sanat eğitimi, bireylerin yaratıcı potansiyellerini maksimize etmelerine olanak tanırken, aynı zamanda duyuşsal ve bilgisel yeteneklerini de geliştirir. Sanat, düşünceleri özgürce ifade edebilme, farklı teknik ve yöntemleri kullanabilme ve sanat tarihini ve estetiği anlama becerilerini geliştirme gibi faydalar sağlar. Bu beceriler, bireylerin hem kişisel hem de toplumsal bağlamda kendilerini daha etkin bir şekilde ifade etmelerine yardımcı olur (Akkurt ve Boratav 54-60).

Sanat eğitimi psikomotor becerilerin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Öğrencilerin zihinsel gelişim süreçlerini destekleyici farklı alanlar bulunurken psikomotor becerilerini gösterebilecekleri alanlar daha kısıtlıdır. Resim, müzik, tiyatro gibi sanat dallarının eğitimiyle öğrenci daha somut sonuçlar olarak becerilerini geliştirebilir.

Sanat eğitimi, ayrıca bireylerin görsel algılama yeteneklerini keskinleştirmelerine, çevre ve toplum hakkında daha derin bir anlayış geliştirmelerine ve toplumsal sorunları daha iyi algılamalarına imkân tanır. Bireyler, sanat eğitimi aracılığıyla sorgulama, özgür düşünme ve geniş perspektifli düşünme becerilerini geliştirirler. Bu süreçte, kendilerine güvenleri artar ve toplumsal sorumlulukları üstlenmeye daha meyilli hale gelirler (San 23-34).

Sanat, bireylerin kendilerini sürekli yenileyebilmelerini, estetik ve analitik düşünebilmelerini sağlar. Bu, toplumda daha hoşgörölü, hümanist ve bilinçli bireylerin yetişmesine katkıda bulunur. Sanat eğitimi bu yönleriyle, bireylerin yaşamlarını zenginleştirmelerine ve toplumda aktif ve üretken roller üstlenmelerine imkân tanır (Dikici 139).

Netice olarak, sanat eğitimi sadece sanatsal yetenekleri değil, bireylerin genel yaşam kalitelerini ve topluma olan katkılarını artırmada da kritik bir role sahiptir.

Bireylerin düşünme, algılama ve ifade etme yeteneklerini geliştiren bu eğitim, onların daha kapsamlı ve derinlemesine bir dünya görüşü geliştirmelerini sağlar. Bu nedenle, sanat eğitiminin her birey için erişilebilir ve desteklenir olması, sağlıklı ve dinamik toplumların oluşumunda vazgeçilmezdir (Akkurt ve Boratav 54-60).

Sanat eğitiminin kazandırdığı iletişim becerileri önemli görülmektedir. İnsanlar arasındaki iletişimin kuvvetlenmesi, doğru iletişim dilinin zenginleşmesi için sanat eğitiminin katkılarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Sanat eğitimi, özgürlüğün, duygusal tatminin ve daha dengeli, çağdaş bir toplumun oluşturulması için kritik bir rol oynar. Bireylerin yaşantıları ve deneyimleri üzerinden şekillenen sanat eğitimi, yalnızca estetik kaygılar geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda bireylerin kendi benliklerini keşfetmelerine ve kendilerini ifade etmelerine olanak tanır. Sanat eğitiminin sağladığı bu fırsatlar, insanların kendilerini daha iyi tanımalarını ve toplumsal ilişkilerde daha anlayışlı ve duyarlı olmalarını sağlar (Artut 89).

Sanat, bireylerin yaratıcılıklarını ve üretkenliklerini ortaya çıkarmak için bir araç olarak işlev görür. İnsan doğasının temel bir özelliği olan yaratma isteği, sanat eğitimi sayesinde köreltilmeden desteklenir ve pekiştirilir. Bu süreç, bireylerin yaşam boyu öğrenme, kendini geliştirme ve topluma katkıda bulunma yeteneklerini artırır (Bilirdönmez 343-356).

Sanat eğitimi, aynı zamanda çağdaş ve uygar bir toplumun inşasına katkıda bulunur. Bu, gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun, her toplum için kaçınılmaz bir gereksinimdir. Sanat, sürekli yenilikleri takip ederek ve kendini yenileyerek canlılığını korur; bu da toplumların sürekli değişen dinamiklerine uyum sağlamasını kolaylaştırır (Bilirdönmez 343-356).

Sonuç olarak, sanat eğitimi, bireylerin ve toplumların gelişiminde merkezi bir role sahip olup, bu süreçte duyarlı, anlayışlı ve estetik kaygıları olan bireylerin yetiştirilmesinde önemli bir araçtır. Bu nedenle, sanat eğitiminin desteklenmesi ve genişletilmesi hem bireysel hem de toplumsal açıdan büyük önem taşımaktadır (Altinkurt 12).

Sanat eğitimi öğrenciler de özgüven kazanımı, düşünme becerilerini geliştirmesi, üretkenliğin geliştirerek bunların somutlaştırılması, sosyalleşmenin artması gibi birçok becerinin aktif edilmesi ve gözle görülür bir şekilde ortaya

konması için fırsat yaratmaktadır. Bu faydalar göz önünde bulundurularak okullarda ders olarak ve ek etkinlik, egzersiz, kurs olarak sanat derslerinin artırılmasının faydalı olacağı söylenebilir.

Sanatın var olabilemesi ve varlığını devam ettirebilmesi için sanata değer veren, sanatla ilgilenen bir topluma da ihtiyaç vardır. Sanat eğitimi sayesinde nitelikli bir izleyici kitlesi oluşmaktadır. Sanat eğitimi sayesinde nitelikli sanatın nitelikli izleyicilerle buluşması da sağlanmaktadır.

2.5. Türkiye’de Sanat Eğitiminin Tarihi ve Gelişimi

Sanat eğitimi, tarih boyunca toplumların kültürel, ekonomik ve sosyal yapılarına göre şekillenmiş ve evrimleşmiştir. Bu evrim, bireylerin ve toplumların sanattan beklentileri ile paralel bir şekilde ilerlemiştir. Sanat eğitiminin yöntemleri, teknikleri ve içeriği, zamanla bu değişimlerden etkilenmiş ve sürekli olarak kendini yenilemiştir. Bu yenilenme, sanat eğitiminin bilimsel bir temel kazanarak daha sistematik bir yaklaşımla uygulanmasına yol açmıştır (Arpalı 44).

Osmanlı İmparatorluğu'nda sanat eğitimi, Batı etkileşimiyle yeni bir boyut kazanmıştır. Özellikle İstanbul'un fethinden sonra Batı'dan gelen ressam, İstanbul'un manzaralarını ve sultanların portrelerini çizmişlerdir. Bu, sanat eğitiminin ve uygulamalarının Osmanlı'da nasıl bir evrim geçirdiğinin bir göstergesidir. 16. yüzyıldan itibaren Rönesans kültürüne hâkim ressamın getirilmesi, sanat eğitiminin Batılı anlamda başlangıcını işaret eder. Ancak, nakkaşların Batı resim tekniklerini benimsememesi, minyatür sanatına olan bağlılıklarını ve dönemin dini veya yönetsel kısıtlamalarını yansıtır (Özsoy 71).

18. ve 19. yüzyıllarda, özellikle III. Selim döneminde, sanat eğitimi daha kurumsal bir yapı kazanmıştır. 1795 yılında kurulan Mühendishane-i Berr-i Hümayun, modern anlamda teknik ve sanat eğitiminin verildiği önemli bir kurum olarak öne çıkar. Bu okul, Batılı anlamda resim eğitiminin ve mühendislik disiplinlerinin öğretildiği bir merkez olmuştur (Deniz 22-25).

Sanat eğitiminin gelişimi, toplumların sanatı nasıl algıladığı ve sanata verdikleri değerle doğrudan ilişkilidir. Günümüzde, sanat eğitimi bireylerin yaratıcı ve estetik düşüncelerini geliştirmenin yanı sıra, toplumsal ve kültürel algılarını da şekillendirmekte, duyarlı, eleştirel ve özgür düşünebilen bireylerin yetişmesine katkı

sağlamaktadır. Bu nedenle, sanat eğitimi sadece teknik beceriler kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda bireylerin kültürel ve sosyal gelişimine de önemli ölçüde destek verir. Sanat, tarihsel bir perspektiften günümüze kadar süregelen ve her dönemde kendini yenileyen, toplumların değişim ve gelişimine ayak uydurabilen dinamik bir eğitim alanı olarak kalmaya devam edecektir (Ayaydın 55).

Eski çağlarda duvarlara yapılan resimlerle başlayan sanatın, toplumsal yaşamın değişmesi ve gelişmesiyle birlikte yeniliklere uyum sağladığı hatta öncülük ettiği görülmektedir. Duvar resimlerinde varlığını gösteren sanat duygusu incelendiğinde, insanın kendini ifade etme ve geleceğe bir şeyler bırakma isteğinin bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Osmanlı İmparatorluğu'nda sanat eğitimi, Batı etkileşimi ile yeni bir boyut kazanarak özellikle askeri ve tıbbi eğitim kurumlarında yer almıştır. Bu süreç, sanat eğitiminin modern anlamda şekillenmesine ve toplumsal değişimlere zemin hazırlamıştır. 18. yüzyıldan itibaren, özellikle askeri eğitimlerle beraber sanat eğitimi de gelişim göstermiş, Batı'dan gelen sanat anlayışı ve teknikleriyle yerel sanat pratikleri entegre edilmiştir (Ülkü 1-4).

Sanat eğitimi, Osmanlı döneminde sadece askeri veya teknik alanlarla sınırlı kalmayıp, zamanla daha geniş bir kapsama sahip olmuştur. 18. yüzyılın sonlarına doğru Sultan III. Selim döneminde başlayan reformlar, sanat eğitiminin saray çevresinde de gelişmesine ön ayak olmuştur. Bu dönemde, sarayın ve şehzadelerin doğrudan etkisiyle resim sanatı gibi geleneksel sanatlar yeniden canlandırılmış ve Batı sanatıyla bir sentez oluşturulmuştur (Ayaydın 55).

Yeni kurulan okullarda, özellikle Mühendishane-i Berr-i Hümayun ve Mekteb-i Tıbbiye gibi kurumlar, sanat eğitiminin yanı sıra bilimsel ve teknik eğitimlerin verildiği merkezler olarak önem kazanmıştır. Bu okullarda verilen eğitimler, Osmanlı toplumunun Batılılaşma sürecine büyük katkı sağlamış ve sanata yeni bir yön vermiştir (Deniz 22-25).

19. yüzyılda, özellikle Tanzimat dönemi boyunca Abdülmecit döneminde gerçekleştirilen reformlarla, sanat eğitimi daha da önem kazanmıştır. Sultan Abdülmecit'in modern eğitim kurumlarının kurulması ve sanat eğitiminin geliştirilmesi yönünde attığı adımlar, sanatın toplumsal ve kültürel yaşamda daha etkin bir rol oynamasını sağlamıştır. Bu süreçte, yabancı öğretmenlerin getirilmesi ve

öğrencilerin yurt dışına gönderilmesi gibi önlemlerle Batı eğitim yöntemleri benimsenmiş ve yerel sanat anlayışı ile entegre edilmiştir (Buyurgan ve Buyurgan 189-209).

Sanatın ilerlemesi için yeteneğin yanı sıra gelişen tekniklerin de takip edilmesi gerekmektedir. Oluşan yeni akımlar, kullanılan yeni yöntemler ile etkileşime geçildikçe sanat kendini yenilemekte ve gelişmektedir. Bu yüzden de 19. yüzyılda yurtdışına öğrenci gönderip yurt dışından öğretmenlerin getirilmesiyle güncelliğin takip edilmek istendiği söylenebilir.

Bu tarihsel gelişim, sanat eğitiminin Osmanlı İmparatorluğu'ndan günümüze kadar olan evrimini anlamamızda kritik bir rol oynamaktadır. Sanat eğitimi, toplumsal değişimlerin ve kültürel dönüşümlerin bir yansıması olarak, her dönemde toplumun ihtiyaçlarına ve değerlerine uygun biçimde kendini yenilemiş ve geliştirmiştir. Bu süreç, günümüzde sanat eğitiminin toplumun yapı taşlarından biri olarak kabul edilmesine ve sanatın bireyin özgürleşmesinde oynadığı rolün altını çizmeye devam etmektedir (Ayaydın 55).

Osmanlı İmparatorluğu'nda sanat eğitimi, Batı ile etkileşim ve modernleşme çabaları çerçevesinde önemli bir evrime uğramıştır. 19. yüzyılın sonlarında başlayan Batılılaşma hareketleri, sanat eğitiminde de köklü değişikliklere yol açmıştır. Askeri okullar başta olmak üzere, öğretmen okulları ve diğer eğitim kurumları sanat eğitimini programlarına dahil etmiş, bu durum toplumun sanata ve sanat eğitimine bakışında önemli değişiklikler yaratmıştır (Özsoy 71).

Öğretmen okullarına sanat eğitiminin getirilmesinin bir toplumu şekillendirmede en önemli etmenlerden olduğu söylenebilir. Sanata mesafeli ya da sanat hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan öğretmenlerin, sanat hakkında donanımlı öğrenciler yetiştirebileceği düşünülemez.

Sanat eğitimi için Avrupa'ya gönderilen genç ressam ve eğitimciler, Batı sanat teknikleri ve düşüncelerini Osmanlı'ya taşımışlardır. Bu dönüşüm, Osmanlı sanatının ve eğitim sistemlerinin modernleşmesine büyük katkıda bulunmuştur. Özellikle Sultan Abdülaziz döneminde Avrupa'ya gönderilen Şeker Ahmet Paşa gibi sanatçılar, dönüşlerinde Osmanlı sanatını Batı anlayışıyla bütünleştirmiş ve bu sentez, Türk resminin temellerini oluşturmuştur (Deniz 22-25).

Darülmaarif gibi özel okulların kurulması, Tanzimat Dönemi'nde öğretmen eğitimine verilen önem, Galatasaray Lisesi ve Darüşşafaka gibi kurumlar aracılığıyla modern eğitim anlayışının benimsenmesi, sanat eğitimini daha da zenginleştirmiştir (Ayaydın 55). Bu okullarda verilen sanat dersleri, öğrencilere Batı sanatını anlama ve uygulama fırsatı sunmuş, aynı zamanda yerel sanat anlayışlarının da gelişimine katkı sağlamıştır (Özsoy 71).

Osmanlı'nın son dönemlerinde, Osman Hamdi Bey gibi figürlerin önderliğinde Sanayi-i Nefise Mektebi'nin açılması, sanat eğitiminde bir dönüm noktası olmuştur. Bu okul, sanat eğitimini sistemli bir şekilde ele alarak, plastik ve teorik olmak üzere ikiye ayırmış ve Batılı anlamda profesyonel sanat eğitimi vermiştir. Bu gelişmeler, Osmanlı'da sanatın sadece aristokrat bir zümrenin ilgi alanı olmaktan çıkıp, daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamıştır (Buyurgan ve Buyurgan 189-209).

Sanat sadece yetenekten ibaret değildir fakat yetenekli bireylerin yeteneklerini en üst düzeyde geliştirmelerine imkân sağlayacak özel sanat eğitim merkezlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Sanat eğitimi veren okulların sayılarının artması hem sanata olan ilgiyi arttırıp hem de öğrencilerin yeteneklerini göstermelerine imkân sağlayacağı düşünülmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu'ndaki sanat eğitimi atılımları, Batı'dan alınan etkilerle şekillenmiş ve zamanla Osmanlı toplumunun sanat anlayışını ve sanatçı yetiştirme biçimlerini dönüştürmüştür. Bu süreçte sanat eğitimi, toplumsal değişim ve gelişimin önemli bir aracı haline gelmiş ve Osmanlı'nın modernleşme çabalarının bir parçası olmuştur (Özsoy 71).

Cumhuriyet dönemi Türkiye'sinde sanat ve kültür politikalarında önemli bir dönüşüm yaşanmıştır. Bu dönemde, Türk toplumunun modernleşme sürecine paralel olarak sanat eğitimine verilen önem artmış ve sanatın toplumsal hayattaki rolü yeniden şekillendirilmiştir. Kültürel, ekonomik ve sanatsal alanlarda atılan adımlar, Cumhuriyet'in halkın sesini yansıtmaya ve geniş kitlelere ulaşma çabalarının bir parçası olmuştur (Arpalı 44).

Halk Evleri ve Kılık Kıyafet Kanunu gibi reformlar, toplumun modernleşme sürecinde kültürel dönüşümleri teşvik etmiş, sanat ve kültür faaliyetlerinin daha geniş

bir kesime yayılmasına olanak sağlamıştır. Bu reformlar, sanatın toplumsal yapı içerisinde daha etkin bir rol almasına zemin hazırlamıştır (Özsoy 71).

İpşiroğlu'nun vurguladığı gibi, Cumhuriyet döneminde sanatçılara yaratıcılıklarını serbestçe ifade etme fırsatı sunulmuş ve Batı taklitçiliğinden uzaklaşarak Anadolu'nun zengin kültürel mirasıyla yaratıcılık kaynakları keşfedilmiştir. Bu süreç, çağdaş Türk kültürünün temellerinin atıldığı bir dönem olarak değerlendirilmektedir (Buyurgan ve Buyurgan 189-209).

Eğitim alanında yapılan yenilikler, sanat eğitimi açısından da dönüştürücü olmuştur. Özellikle Almanya gibi ülkelerden eğitim almak üzere gönderilen öğrenciler, dönüşlerinde Türkiye'de sanat eğitiminin gelişimine önemli katkılarda bulunmuşlardır. Gazi Eğitim Enstitüsü bünyesinde açılan resim bölümü, bu dönemin önemli gelişmelerinden biridir ve bu bölüm, daha sonraları Güzel Sanatlar Fakültesinin temellerini atmıştır (Ayaydın 55).

John Dewey ve diğer yabancı uzmanların Türkiye'ye davet edilmesi, eğitim sisteminin genelinde olduğu gibi sanat eğitimi alanında da önemli değişikliklerin yapılmasına neden olmuştur. Dewey'in önerileri, sanat eğitiminin müfredatını ve öğretim yöntemlerini şekillendirmede etkili olmuş, resim öğretmenlerinin yetiştirilmesine yönelik programlar geliştirilmiştir (Özsoy 71).

Eğitim alanında yapılan reformların işlevselliği arttırmak için açılan okullar Türkiye Cumhuriyeti'nin sanat kültürünün oluşmasını etkilediği görülmektedir. Profesyonel sanat eğitimi alan ve veren kişilerin yetiştirilmesi sağlanıp, sanat eğitiminin profesyonel bir şekilde sürdürülmesinin amaçlandığı söylenebilir.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında yapılan bu eğitim reformları, Türkiye'de sanat eğitiminin ve sanatsal üretimin gelişmesine büyük katkı sağlamıştır. Sanat eğitimi, bireylerin yaratıcı ifade özgürlüklerini genişletmek ve toplumsal gelişim içinde sanatın rolünü pekiştirmek açısından yeniden yapılandırılmıştır. Bu yenilikler, Türkiye'nin kültürel ve sanatsal alanda modern bir toplum olarak kendini ifade etme yolunda ilerlemesine yardımcı olmuştur (Buyurgan ve Buyurgan 189-209).

Cumhuriyet dönemi Türkiye'sinde sanat eğitimi ve kültür politikaları, devletin modernleşme çabalarının bir parçası olarak önemli bir yer tutmuştur. Atatürk'ün kurduğu halkevleri, sanat eğitimi toplumun geniş kesimlerine yayma amacı gütmüş ve bu kurumlar aracılığıyla çok çeşitli sanat ve el işçiliği eğitimleri verilmiştir. Bu

dönemde, Türk geleneksel sanatlarının yanı sıra, Batı sanat anlayışını yansıtan akademik disiplinler de öğretilmiştir. Ancak, geleneksel Türk sanatlarının akademik olarak yeterince temsil edilmemesi, Türk resminin Paris ekolü gibi Batı etkileri altında gelişmesine yol açmıştır (Deniz 22-25).

Köy Enstitüleri, Cumhuriyet döneminin en önemli eğitim reformlarından biri olarak, kırsal alanların kalkınmasına yönelik olarak kurulmuş ve sanat eğitime büyük önem vermiştir. Bu enstitüler, Bauhaus gibi Batı eğitim sistemlerinden esinlenerek, uygulamalı ve işlevsel bir eğitim anlayışını benimsemişlerdir. Ancak 1947'de kapatılmasına rağmen, Köy Enstitüleri'nin eğitim anlayışı ve katkıları, Türk eğitim tarihinde önemli bir yer tutmaktadır. Kapatılmalarının ardından Hasanoğlu Yüksek Köy Enstitüsü bünyesinde açılan Güzel Sanatlar ve Halk Sanatları bölümleri, yetenekli öğrencilerin daha ileri düzeyde eğitim alabilmeleri için bir köprü işlevi görmüştür (Ayaydın 55).

Farklı dönemlerde okulların isimleri değişse de sanat eğitiminin devam etmesi amaçlanmıştır. Köy enstitülerinde uygulamalı sanat eğitimi verilerek, sanatın kırsal kesime ulaştırılmaya çalışıldığı görülmektedir. Kırsal kesime sanatın ulaşmasıyla toplumsal düzeyde daha geniş bir kültür bilincinin oluşumunun desteklenmek istendiği söylenebilir.

Halkevleri ve diğer kültür sanat merkezlerinde verilen sanat eğitimleri, sanatın toplumda daha geniş bir kesime ulaşmasını sağlamış, sanata teşvik ve koruma politikaları ile desteklenmiştir. Bu süreçte, devletin sanat eğitimi politikaları netleşmiş ve Güzel Sanatlar Akademileri gibi kurumlar kurularak resmi bir yapı kazandırılmıştır (Ülkü 1-4).

1982 yılında MEB Yüksek Danışma Kurulu Raporu'nda belirtilen, 1978 yılında liselere getirilen Turizm ve Sanat Eğitimi derslerinin kaldırılması, bu derslerin potansiyelini ve etkilerini değerlendirme gereğini göstermiştir. Bu durum, sanat eğitiminin sürekli değerlendirilmesi ve geliştirilmesi gerektiğine işaret eder. Sanat eğitiminin sürdürülebilirliği ve etkinliği, sürekli bir değerlendirme ve yenilenme süreci gerektirmektedir (Özsoy 71).

1982 Raporu, Türkiye'de sanat eğitiminin örgün eğitim sistemlerinde hak ettiği yeri alması gerektiğini ve bu alanın geliştirilmesinin önemini vurgulamıştır. Bu dönemde sanat eğitimi konusunda yapılan önemli bir gelişme, Güzel Sanatlar

Liselerinin kurulması ve üniversitelerde sanat eğitimi bölümlerine öğrenci alımında yetenek sınavlarının başlatılması olmuştur. Bu değişiklikler, sanat eğitiminin daha sistematik ve disiplinli bir yapıya kavuşturulmasına yardımcı olmuştur (Ülkü 1-4).

Güzel Sanatlar Liseleri ve üniversitelerdeki bu değişiklikler, sanat eğitiminin daha ciddiye alındığını ve genç yeteneklerin eğitimlerini ilerletmeleri için daha fazla fırsat sunulduğunu göstermektedir. Ayrıca, bu liseler ve üniversitelerin sanat programları, öğrencilere sanatsal ifade ve teknik beceriler konusunda yoğun bir eğitim sunarak, onları profesyonel sanat dünyasına hazırlamakta ve sanat eğitiminin ülkedeki genel kalitesini artırmaktadır (Buyurgan ve Buyurgan 189-209).

Güzel Sanat Liselerinin kurulmasıyla birlikte profesyonel sanat eğitimi daha erken yaşta vermeye başlanmıştır. Ergenlik döneminde ilgi ve yeteneğini keşfetmeye çalışan öğrencilere verilen bu özel eğitim hem yeteneklerini gösterebilecekleri daha somut bir alan imkânı sağlayıp hem de yüksek öğretime dair hedeflerini belirleme de yardımcı olmayı amaçladığı söylenebilir.

Son yıllarda açılan çok sayıda Güzel Sanatlar Fakültesi ve Resim-İş Öğretmenliği bölümleri, sanat eğitiminin ülke çapında yaygınlaşmasına ve gelişmesine katkıda bulunmuştur. Bu gelişmeler, sanat eğitiminin daha erişilebilir ve kapsayıcı hale gelmesini sağlamış, geniş bir öğrenci kitlesine sanatın çeşitli disiplinlerinde eğitim alma fırsatı sunmuştur (Ünver 20).

Sanat eğitime yönelik sorunların çözümü ve bu alanda sürekli iyileştirmeler yapılması, Türkiye'nin kültürel ve sanatsal gelişiminin sürdürülebilir olması açısından hayati önem taşımaktadır. Bu nedenle, eğitim politikaları ve uygulamaları, sanat eğitiminin niteliğini artıracak şekilde düzenlenmeli ve sanat öğretimindeki güncel sorunlar çözüme kavuşturulmalıdır. Önerilerin sürdürülebilir ve etkili olması, bu alanda yapılacak yeniliklerin ve reformların başarısını belirleyecektir (Özsoy 71).

Sanatın ve sanat eğitiminin yenilendiği ve güncellendiği görülse de sanatın günümüzde hâlâ sanata ilgi duyan kişilere ulaşabildiğini görülmektedir. Sanatın daha erişilebilir olması için yerel ve ulusal politikaların arttırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

2.6. Sanat Eğitimi Yöntemleri

Sanat eğitiminde ders içeriğinin nasıl aktarılacağı, etkili eğitim yöntemlerinin belirlenmesinin önemini vurgular. Okul dışında öğrenme, metot ve hazırlıklara olan ihtiyaç olmaksızın doğal bir ilgiyle gerçekleşirken, okul içindeki eğitim daha yapılandırılmış bir yaklaşım gerektirir. Öğretmenler, derslerde üzerinde durulması gereken noktaları aktarabilmek için etkin yöntemler geliştirmelidir. Bu yöntemler, öğretmenin kişiliğine bağlı olarak değişiklik gösterebilir ve her ders için farklı teknikler uygulanabilir (Kırıçoğlu 66-69).

Sanatı sadece yetenekli kişilerin icra edebileceği algısının yıkılması gerekmektedir. Sanatı hayatın içine alabilmek, toplumsal kültürün ve dayanışmanın bir parçası haline getirebilmek için de sanat eğitiminin küçük yaşlardan itibaren verilmesinin önemli olduğu görülmektedir.

Sanat eğitimi, uygulandığı kişi ve topluluklara göre değişkenlik gösteren yöntemler sunar. Türkiye'de sanat eğitiminin nasıl verileceği üzerine önemli bir çalışma, 1829-1910 yılları arasında İstanbul Muallim Mektebi'nde öğretmen olan Selim Sabit Efendi tarafından yürütülmüştür. Efendi'nin yazdığı “Rehnüma-i Muallimin” adlı eser, öğretim bilgisi üzerine yazılan ilk kitap olarak kabul edilir ve Cumhuriyet sonrası öğretmen okulları ile köy enstitülerinde ders olarak okutulmuştur. 1939'dan 1942'ye kadar bu ders öğretim yöntemi olarak adlandırılmış ve 1953'te ilk öğretim programlarında yerini almıştır.

Öğretim yöntemlerinin uygulanmasında, genel eğitim ilkelerinin yanı sıra, dikkatli bir programlama da önem taşır. Programlar, eylem, kapsam ve konu gibi unsurları içerecek şekilde düzenlenmelidir. Sanat eğitiminin yöntemleri, zamanla ve uygulayanın özelliklerine bağlı olarak farklılık gösterir. Bu yöntemler, öğretmenin tutumuna, teknik özelliklere, kullanılan malzemeye ve bireysel özelliklere göre sınıflandırılabilir (Erbay 22-28).

2.6.1. Kopya Yöntemi

Kopya yöntemi, 17. ve 18. yüzyıllarda sanayi devrimi sırasında artan üretim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla geliştirilmiştir. Bu dönemde, hızlı ve doğru çizim yapabilme yeteneği, özellikle teknik alanlarda çalışanlar için oldukça değerli bir beceri haline gelmiştir. Bu yöntem, öğrencilere, özellikle sanat ve tasarım eğitimi

alanlarında, verimlilik ve ticari değerlere odaklanarak hızlı çizim yapma becerisi kazandırmayı amaçlamıştır (Arslan 55).

Kopya yöntemi, öğrencilerin mevcut sanat eserlerini veya teknik çizimleri taklit ederek çizimlerine dayanır. Bu süreçte, öğrencilerin yaratıcılıkları ikinci plana atılmış, daha çok üretkenlik ve teknik beceri vurgulanmıştır. Eğitimciler, bu yaklaşımın öğrenme için etkili olduğunu düşünmüşler, çünkü taklit etme, öğrencilerin gözlem yapma, detayları kavrama ve el becerilerini geliştirme yeteneklerini artırabilir. Ancak, bu yöntem yaratıcılık ve özgün düşünce gelişimini teşvik etmede yetersiz kalmıştır (Şengezer 1-3).

Günümüzde, kopya yöntemi hala bazı sanat ve tasarım okullarında temel becerileri öğretmek için kullanılmaktadır, ancak eğitimciler artık bu yöntemi daha kapsamlı bir öğretim yaklaşımının parçası olarak değerlendirmektedirler. Modern eğitim anlayışında, kopya yöntemi, öğrencilere teknik beceriler kazandırmanın yanı sıra, bu becerileri kendi yaratıcı projelerinde nasıl uygulayabileceklerini göstermek için bir araç olarak kullanılmaktadır (Arslan 55).

Kopya yöntemi sadece motor beceriler olarak görülmeyip küçük adımlar ilkesinin ilk basamağı olarak düşünülebilir. Bir nesneyi görmek ile bakmak arasındaki farkın anlaşılması, ışık gölge detaylarının fark edilmesi gibi tekniklerin öğretilmesinde etkili bir yöntem olduğu söylenebilir. Bu yüzden de birçok sanat eğitiminde kullanıldığı görülmektedir.

Ayrıca, sanat eğitiminde kopya yönteminin yanı sıra öğrencilere eleştirel düşünme, sanatsal ifade ve yaratıcı problem çözme becerilerini geliştirecek yöntemler de sunulmaktadır. Bu sayede öğrenciler hem teknik becerilerini geliştirirken hem de kendi sanatsal seslerini bulma fırsatı bulabilmektedirler. Bu daha bütüncül yaklaşım, sanat eğitiminin sadece teknik becerilerle sınırlı kalmamasını, aynı zamanda öğrencilerin kişisel ve duygusal gelişimlerine de katkıda bulunmasını sağlar (Onan 202-207).

Kopya yönteminde bir nesneyi direkt bakarak çizmek ya da çizim aşamaları takip ederek çizmek, çizim becerilerini geliştirmekle kişinin kendisi için doğru tekniği bulmasına yardımcı olduğunu görülmektedir. Baktığı nesneyi doğru çizebildiği gören öğrencinin kendine güveni gelmekle beraber, çizim teknikleriyle

ilgili kendine göre şema oluşturup aşamalı şekilde bağımsız çizmeye yardımcı olmaktadır.

2.6.2. Kolaydan Zora-Yakından Uzağa Yöntemi

“Kolaydan Zora, Yakından Uzağa Yöntemi” sanat eğitiminde, öğrencilerin bilgi ve becerilerini kademeli olarak geliştirmeyi amaçlayan bir öğretim stratejisidir. Bu yöntem, öğrencilerin önce yakın çevrelerindeki, tanıdık nesne ve konularla başlayarak daha karmaşık ve yabancı konulara geçmelerine olanak tanır. Temel prensip, öğrencinin öğrenme sürecinde yavaş yavaş zorluk seviyesini artırarak, bilgi ve becerilerini sistematik bir şekilde genişletmesidir (Arslan 55).

Skinner tarafından geliştirilen programlı öğretim modeli aşamaları aşağıda sıralanmıştır.

1. Yakından Uzağa: Öğrenciler, kendilerine en yakın ve en tanıdık olan nesnelere, örneğin kendi odaları, evleri veya okul bahçesi gibi çevrelerle başlarlar. Bu yakın çevrelerdeki nesnelere çizerek, resim yaparak veya modelleyerek temel sanat becerilerini geliştirirler.
2. Basitten Karmaşığa: Öğrenciler basit geometrik şekiller çizerek başlar ve zamanla daha detaylı ve karmaşık nesnelere, insan figürleri veya manzaralar gibi konuları ele alırlar. Bu kademeli ilerleme, öğrencilerin gözlem yeteneklerini ve teknik becerilerini sistematik bir şekilde artırmalarını sağlar.
3. Bilinenden Bilinmeyene: Sanat eğitiminde öğrenciler, önce kendi kültürlerine ve çevrelerine ait sanat eserlerini inceleyip çizerken, sonrasında diğer kültürler ve tarih öncesi dönemler gibi daha az tanıdıkları konulara yönelirler. Bu, onların kültürel ve tarihsel bağlamları daha geniş bir perspektiften anlamalarına yardımcı olur.

Bu öğretim stratejisi, öğrencilerin sanat eğitiminde kendilerini güvenle ifade etmelerine, teknik becerilerini geliştirmelerine olanak tanırken, aynı zamanda zorlu ve yeni konulara aşamalı olarak geçerek adapte olmalarına yardımcı olduğu gözlenmektedir.

2.6.3. Bellek Eğitimi Yöntemi

Bellek eğitimi yöntemi, öğrencilerin daha önce deneyimledikleri görsel algıları yeniden kullanma sürecine dayanır. Bu süreçte, öğrencilerin beyni çevreden

aldığı görsel bilgileri kaydeder ve bu bilgiler, gelecekte kullanılmak üzere hafızada saklanır. Bellekten gelen bu görsel izlenimler, ihtiyaç duyulduğunda yeniden çağrılabilir ve yaratıcı bir süreçte kullanılabilir. Bu yöntem, öğrencilere esnek bir öğrenme ortamı sunar ve onların sadece şu anki gözlemlerine değil, geçmiş deneyimlerine de dayanarak yaratıcılıklarını ifade etmelerini sağlar (Onan 202-207).

Bellek eğitimi yöntemi, öğrencilerin kendi deneyimlerinden yola çıkarak yeni eserler oluşturmalarını teşvik eder. Bu süreçte, geometrik kesinlikler veya katı kurallar yerine, öğrencilerin kendi belleklerinde sakladıkları görsel bilgiler ön planda tutulur. Öğrencilerin belleklerinde yer alan, daha önceden gözlemledikleri nesne ve manzaralar, sanatsal üretimlerinde bir kaynak olarak kullanılır. Bu yöntemle öğrenciler, sevdikleri, aşına oldukları veya üzerinde düşündükleri konuları kullanarak, kişisel ve anlamlı sanat eserleri yaratmaya teşvik edilirler (Şengezer 1-3).

Bu eğitim yaklaşımı, öğrencilerin geçmişteki deneyimlerini aktif bir şekilde sanatlarına dahil etmelerini sağlar. Aynı zamanda, öğrencilerin görsel hafızalarını ve belleklerinde sakladıkları izlenimleri nasıl sanatsal bir ifadeye dönüştürebileceklerini keşfetmelerine olanak tanır. Bellek eğitimi, öğrencilerin hem çevrelerini daha derinlemesine tanımalarına yardımcı olur hem de onların görsel algı ve yaratıcılık yeteneklerini geliştirir (Onan 202-207).

Bellek eğitimi görsel zekâsı ve görsel hafıza iyi olan öğrencilerle daha etkili kullanılabilir. Bu için, türlerinin baskın olduğu öğrenciler için, kendilerini geliştirebilecekleri ve ifade edebilecekleri bir alan tanımaktadır.

2.6.4. Psikolojik Yöntem

Psikolojik yöntem, sanat eğitiminde çocuğun bireysel psikolojik özelliklerini merkeze alır. Bu yöntem, çocukların kişisel gelişimine odaklanarak, onların ruhsal ve duygusal yapılarını daha iyi anlamayı amaçlar. Çocukların sanat aracılığıyla kendilerini ifade etmelerine olanak tanıyan bu yöntem, onların yaratıcılıklarını ve özgünlüklerini keşfetmelerine yardımcı olur (Yolcu, 44-48).

Pestalozzi, Rousseau gibi eğitimcilerin üzerinde çalıştığı psikolojik yöntem aşama sırlaması aşağıda verilmiştir.

- Bireysel Tanıma: Çocukların kişilik özellikleri, ilgi alanları ve duygusal tepkileri göz önünde bulundurularak onlara özgü eğitim stratejileri geliştirilir.

Bu, çocuğun kendine özgü düşünce ve duygularını sanatla ifade etmesine yardımcı olur.

- Duygusal İfade: Çocukların duygularını sanat aracılığıyla dışa vurmasına izin verilir. Örneğin, resim veya heykel yaparak korkularını, sevinçlerini veya hayal kırıklıklarını anlatmaları teşvik edilir. Bu süreç, çocukların duygusal zekalarının gelişimine katkıda bulunur.
- Kişisel Gelişim: Sanat eğitimi, çocukların kendilerini daha iyi tanımalarını ve kişisel yeteneklerini keşfetmelerini sağlar. Psikolojik yöntem, bu süreçte çocukların kendilerine olan güvenlerini artırarak, sosyal ve duygusal becerilerinin gelişimine katkı sunar.
- Empati ve Anlayış: Çocukların başkalarının duygularını ve düşüncelerini sanat aracılığıyla anlamaları teşvik edilir. Bu yöntem, çocukların empati kurma yeteneklerini güçlendirerek, daha anlayışlı ve duyarlı bireyler olmalarına yardımcı olur.

Eğitimdeki faydaları şöyledir (Şen, 55);

- Yaratıcılığın Gelişimi: Çocuklar, kendi duygu ve düşüncelerini sanat yoluyla serbestçe ifade etme fırsatı bulurlar. Bu, onların yaratıcı düşünme becerilerini ve problem çözme yeteneklerini geliştirir.
- Duygusal Dayanıklılık: Çocuklar, sanat aracılığıyla yaşadıkları zorlukları işler ve duygusal dayanıklılıklarını artırır.
- Kişisel Farkındalık: Sanat eğitimi, çocukların kendilerini ve çevrelerini daha iyi anlamalarını sağlar, bu da onların öz-farkındalıklarını ve kendine güvenlerini artırır.
- Sosyal Uyum: Sanat yoluyla çocuklar, toplumsal normlar ve duygusal ifade biçimleri hakkında öğrenir ve bu da sosyal uyum becerilerini geliştirir.

2.6.5. Eğitsel Yaratıcı Drama Yöntemi

Yaratıcı drama, bireylerin grup içerisinde tiyatro ve rol oynama tekniklerini kullanarak yaşamış oldukları deneyimleri yeniden şekillendirip ifade etmelerini sağlayan dinamik bir süreçtir. Bu süreç, katılımcıların geçmiş bilgilerini yeniden düzenlemelerini ve çeşitli duygusal deneyimleri üzerinden geçmelerini sağlar, böylece olguları derinlemesine anlamlandırmalarına yardımcı olur. Drama, katılımcıların küçük gruplar halinde tartışmalar yaparak fikir alışverişinde

bulunmaları, eleştirel düşünme ve değerlendirme yapmaları gerektiren bir etkinliktir (Topçu, 90-99).

Katılımcılar, kendilerini grup içinde güvenli ve rahat hissetmeleri gereken bir ortamda, kendilerini ve karşılarındakini tanımayı amaçlayan çalışmalar yaparlar. Yaratıcı drama sürecinde başlangıç ve son belirsiz olabilir ve çocuk oyunlarında olduğu gibi belirli kurallar çerçevesinde serbestçe hareket edilir (Dalmaç 85-100).

Etkinlik sırasında canlandırılan senaryolar katılımcılar tarafından ciddiye alınır, gerçek olmasa da o an için gerçekmiş gibi kabul edilir ve yaratılan her şey o an için yeni ve özgündür. İlk kez oluşturulan bu yaratımlar üzerinde sonradan tartışılarak, daha iyi yöntemler bulunabilir. Grup içinde belirlenen tematik çerçeveler dahilinde hareket edilirken, her birey kendi yaratıcılığını ve önceki deneyimlerini kullanarak özgün katkılarda bulunur (Topçu, 90-99).

Yaratıcı drama, sosyo-psikolojik açıdan toplumsal olayları ve oluşumları inceleyen, öznellik, özgünlük ve özgürlük üzerine odaklanan bir yöntemdir. “Sosyal öğrenme”, “ürün veren yaratıcılık” ve “sosyal iletişim”, bu metodun temel boyutları arasındadır (Eisner, 1982).

Katılımcıları aktif hâle getirmesi, özgüveni arttırması ve soyut kavramları somutlaştırarak kalıcı öğrenmeyi desteklemesi yöntemi etkili kılmaktadır. Aynı zamanda sosyal etkileşimi ve iş birliğini teşvik etmesiyle öğrencilerin iletişim becerilerini desteklemektedir.

2.6.6. Eğitsel Eleştiri Yöntemi

Eleştiri, bir durum ya da olgunun objektif bir bakış açısıyla incelenip değerlendirilmesi sürecidir. Gelişim için zorunlu olan bu süreç, hataların düzeltilip doğrulara yönlendirilmesine imkân tanır. Eleştiri, uygar bir toplumda kabul görmüş bir davranıştır; ancak bu süreç, saygı ve hoşgörü çerçevesinde yürütülmelidir. Aynı zamanda, bireysel gelişimde öz eleştiri de büyük bir önem taşır. Kendini eleştirebilme yeteneği, kişisel gelişimin temel taşlarından biridir (İnam, 1997).

Eğitim, yapıcı eleştirel tutum ve davranışların kazanılmasında kilit bir role sahiptir. Eleştiri, öğrenme süreçlerinde aktif olarak kullanılmalıdır. Özellikle sanat eğitimi, eleştirinin öğretici bir yöntem olarak etkin şekilde kullanıldığı alanlardan

biridir. Burada eleştiri, bir çalışmanın belirlenen amaçlara ne ölçüde ulaştığının analiz edilmesi şeklinde işlev görür (Tauton, 1984).

Eleştiri; çok yönlü düşünme becerisi kazandırmaktadır. Bir olayı ya da durumu tek boyutlu olmaktan çıkarıp, farklı yerlerden farklı fikirlerle düşünmeyi gerçekleştirmektedir. Düşünme becerisinin yanı sıra empatiyi de geliştirdiği söylenebilir.

Sanat derslerinde, estetik bir ürün yaratma amacı güdülür. Bu ürünler, öğrencinin motivasyonunu artırmak ve yönlendirme sağlamak amacıyla çeşitli aşamalarda eleştirilir. Ancak asıl eleştiri, çalışma tamamlandığında yapılır. Resim derslerinde yapılan uygulamalarda tüm eserler sergilenir, değerlendirme kriterleri belirlenir ve eserler bu kriterlere göre incelenir. Her öğrenci sırasıyla hem kendi hem de arkadaşlarının çalışmaları hakkında önce olumlu sonra olumsuz yönleriyle eleştirisini yapar. Son olarak öğretmen, tüm yorumları dikkate alarak kapsamlı bir değerlendirme yapar (İnam, 1997).

Eğitsel eleştiri, dikkat ve gözlem yeteneğinin yanı sıra, düşünme ve ifade yeteneklerini de geliştirir. Bu süreç aynı zamanda derin öğrenmeyi teşvik eder ve öğrencilere ileride ihtiyaç duyacakları yapıcı, eleştirel ve hoşgörülü kişilik özelliklerini kazandırır (İnam, 1997).

Eğitsel eleştiri yöntemi, bireylerin analitik düşünme becerilerini geliştirerek yapıcı geri bildirim alma ve verme yeteneğini güçlendirmektedir.

2.6.7. Bireysel Çalışma Yöntemi

Öğrenci merkezli öğrenme, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini yönetmelerine olanak tanıyan bir yöntemdir. Bu yaklaşımda, öğrenciler kendi hızlarında ve ilgi alanlarına göre öğrenirler; bu süreçte deneyimleyerek ve yaparak öğrenme ön plana çıkar. Öğretmenler, öğrencilerin öğrenme sürecine rehberlik eder, onlara destek olur ve gerektiğinde müdahale ederler. Ancak asıl öğrenme faaliyeti öğrencilerin kendileri tarafından yürütülür (Arabacı 45).

Bu yaklaşımda öğretmen, öğrencilere model oluşturacak örnekler sunar ve onların çalışmalarını yakından takip eder. Öğretmenin ana görevi, öğrencinin öğrenme sürecini izlemek ve ona uygun geri bildirimler sağlamaktır. Öğrenci, sunulan konuları kendi yaratıcılık süreçleri doğrultusunda işler ve bu süreçte

bağımsız çalışmalar yapar. Öğretmen, bu süreçte daha ziyade bir danışman olarak hizmet eder ve öğrencinin kendi öğrenme yolculuğunda rehberlik eder (Aykut 33-42).

Bireysel çalışma yöntemi, kişinin kendi hızına ve öğrenme alanına uygun bir şekilde çalışma şekli düzenlenmesiyle öz disiplin ve sorumluluk duygusunu geliştirmektedir.

2.6.8. İş Birliğine Dayalı Sanat Öğretimi Yöntemi

İş birliğine dayalı öğrenme, sanat eğitimi içerisinde özellikle vurgulanması gereken bir öğretim stratejisidir. Bu yöntem, öğrencilerin küçük heterojen gruplar halinde bir araya gelerek, belirlenen ortak hedefler doğrultusunda birbirlerinin öğrenme süreçlerine destek olmalarını içerir. Grup başarısı, çeşitli şekillerde ödüllendirilerek teşvik edilir (Arabacı 45).

Bu öğretim modelinde öğretmenin rolleri şunlardır (Türe 1-5):

- Grup hedeflerini açık ve net bir şekilde belirlemek.
- Sanatsal materyallerin ve kaynakların kullanımını etkili bir şekilde planlamak.
- Öğrencilere rollerini ve sorumluluklarını net bir şekilde açıklamak ve anlamalarını sağlamak.
- Bir rehber olarak öğrencilere yol göstermek, uygun geri bildirimlerde bulunmak ve grup içi iletişimi desteklemek.
- Grup çalışmalarını sürekli izlemek, değerlendirmeler yaparak öğrencileri yönlendirmek ve yaratıcılıklarını teşvik etmek.
- Sanat eğitiminin temel ilkelerini değerlendirme süreçlerine dahil etmek.
- Sergileme ve ödüllendirme süreçlerini öğrencilerin katılımıyla şekillendirmek.

İş birliğine dayalı öğrenmeyle sağlanan öğrenci kazanımları (Türe 1-5):

- Sorun çözme becerilerini grup içinde geliştirme.
- Çeşitli kaynaklara ulaşma ve bunları etkin kullanma becerileri edinme.
- Estetik değerlendirme ve sanat algısının gelişimi.
- Kendine güvenin ve nitelikli soru sorma yeteneğinin artması.
- Grup içinde çeşitli teknik ve yöntemleri deneyimleyerek yeni buluşlar yapma.

- Ekip çalışmasıyla iletişim ve etkileşim becerilerini güçlendirme.
- Yaratıcı ve özgün düşünme yeteneğinin ve ifade becerilerinin gelişimi.

Böylece iş birliğine dayalı öğrenme, öğrencilerin çok yönlü gelişimini destekleyen, bilişsel, duyuşsal, iletişimsel ve davranışsal gelişimleri için kritik bir rol oynamaktadır.

2.6.9. Görsel Etkinlikler (Demonstrasyon) Yöntemi

Görsel öğrenme yöntemi, sanat eğitiminde oldukça kritik bir rol oynar. Bu yöntem, öğrencilerin duyu organlarını aktif bir şekilde kullanmalarını sağlayarak öğrenme sürecini zenginleştirir. Sergiler, slaytlar, gösteriler, semboller ve posterler gibi görsel materyaller, bilgiyi aktarmanın yanı sıra öğrencilerin konuyu daha iyi anlamalarına ve hatırlamalarına yardımcı olur (Demirel 13).

Bu öğretim stratejisinde öğretmenin görevi, ders için kullanılacak görsel materyalleri özenle seçmek ve planlamaktır. Her bir görsel öğenin, öğrenme hedeflerine uygun olarak nasıl ve nerede kullanılacağını, hangi araç gereçlerle destekleneceğini ve etkinliğin süresini belirlemek öğretmenin sorumlulukları arasındadır. Ayrıca, öğretmenin öğrencilere sunmadan önce bu materyalleri kendisinin deneyimlemesi, etkinliğin akıcılığını ve etkinliğini artırabilir (Aykut 33-42).

Bu yöntem, özellikle plastik sanatlar gibi görselliğin ön planda olduğu alanlarda etkilidir. Gösterimler, öğrencilere teorik bilgilerin pratikle birleştirilmesini sağlar ve sanatsal becerilerin geliştirilmesine imkân tanır. Görsel öğrenme, yalnızca bilgiyi aktarmakla kalmaz, aynı zamanda öğrencilerin eleştirel düşünme, analiz yapma ve yaratıcı çözümler üretme gibi becerilerini de geliştirir (Akengin ve Ertuş 33).

Öğretmen, gösterim sırasında interaktif bir ortam sağlamalı, öğrencilere soru sorma, yanıtlama ve açıklama yapma fırsatları sunmalıdır. Böylece öğrenme süreci daha etkileşimli ve katılımcı hale gelir. Öğrencilerin zaman zaman gösterimi yönetmelerine izin vermek, onların özgüvenini ve bağımsız çalışma becerilerini artırabilir. Bu yöntem, öğrencilere bilgileri deneyimleyerek öğrenme imkânı tanır ve derinlemesine öğrenmeyi teşvik eder (Demirel 13). Teorik bilginin pratiğe

dönüştürülmesi gereken durumlarda, bu yöntem öğrenmeyi daha etkili ve kalıcı hale getirmektedir.

2.6.10. Bilgisayar Destekli Yöntem

Bilgisayar teknolojisinin eğitim sektörüne entegrasyonu, özellikle sanat eğitiminde çığır açan yenilikler getirmiştir. Geleneksel araçlar olarak kullanılan teyp, projeksiyon ve slayt makineleri gibi cihazların yerini artık daha interaktif ve çok yönlü grafik paketleri, yazım, çizim ve boyama programları almıştır. Bu dijital araçlar, sanat eğitimini sadece daha erişilebilir kılmakla kalmaz, aynı zamanda öğretim süreçlerine yeni bir derinlik ve boyut katmaktadır (Türker 56-68).

Modern teknolojiler sayesinde öğrenciler, sanat eserlerini dijital ortamda rahatlıkla düzenleyebilir. Tarayıcılar ve dijital fotoğraf makineleri aracılığıyla eserleri dijital ortama aktarabilir, ardından bu eserler üzerinde renklendirme, büyültme, küçültme gibi çeşitli düzenlemeler yapabilirler. Bu teknolojiler, sanat eğitiminin sınırlarını genişletir ve öğrencilere, geleneksel yöntemlerle erişilemeyen yeni perspektifler ve ifade biçimleri sunar (Dolunay 42).

Ayrıca, bilgisayar teknolojisi, öğrencilerin ve öğretmenlerin eserleri anında gözden geçirmelerine, değerlendirmelerine ve hatta uluslararası bir kitleyle paylaşmalarına olanak tanır. Bu durum, sanat eğitiminin sadece bilgi ve beceri aktarımı değil, aynı zamanda kültürel etkileşim ve ifade özgürlüğü açısından da önemli bir araç haline gelmesini sağlar. Öğrencilerin yaratıcılıklarını serbestçe kullanmalarını ve kendilerini dijital sanat formunda ifade etmelerini teşvik eder (Türker 56-68).

Bilgisayar destekli öğretim geleneksel yöntemlerin sınırlarını aşarak eğitimi daha erişilebilir ve etkili hâle getirmektedir. Eğitimi zaman ve mekân sınırlarının ötesine taşıyarak fiziki imkansızlıkların güçlüğüne aşmaktadır. Örneğin İstanbul'daki bir öğrenci Gaziantep'teki Bir müzeyi gezebilmekte, müzedeki eserleri görme imkânı bulabilmektedir.

2.6.11. Gözlem Yöntemi

Gözlem yöntemi, sanat eğitiminde öğrencilerin doğrudan deneyim kazanmalarını ve teorik bilgileri pratiğe dökmelerini sağlayan bir öğretim tekniğidir. Bu yöntem, öğrencilere çeşitli nesne, olgu ya da olayları görsel araçlar ve doğrudan

gözlem yoluyla inceleme fırsatı verir, böylece teorik bilgiler daha anlamlı ve kalıcı hale gelir. Öğrenciler bu süreçte, bilimsel inceleme ve araştırma becerileri kazanır ve keşfetme yöntemiyle öğrenirler (Gögebakan 197-221).

Sanat eğitiminde gözlem yöntemi, öğrencinin ilgi alanına giren konularla doğrudan etkileşimde bulunmasını içerir. Öğretmen, dersi müze ziyaretleri, sanatçı sergileri veya atölye çalışmaları gibi canlı etkinliklerle destekleyerek öğrencilerin gözlemedikleri sanat eserleri üzerinden somut öğrenme deneyimleri yaşamalarını sağlar. Bu yaklaşım, öğrencilerin sanat eserlerini ve sanatçıların tekniklerini daha yakından tanımalarına, eserler arasında bağlantılar kurmalarına ve kendi yaratıcılıklarını geliştirmelerine olanak tanır (Özalp 42).

Gözlem yöntemi, öğrencilere sanatın çeşitli yönlerini keşfetme ve bu süreçte eleştirel düşünme yeteneklerini geliştirme şansı verir. Bu yöntem, öğrencilere sanatın sadece görsel bir disiplin olmadığını, aynı zamanda bir araştırma ve keşif süreci olduğunu öğretir. Böylece, öğrenciler sanat eğitiminin sadece estetik değil, aynı zamanda bilimsel bir yönünün de olduğunu kavrarlar (Şen 343-360).

Gözlem, olayları olduğu gibi inceleme imkânı sunmaktadır. Gözlem yapan bireyin dikkat, analiz gibi becerileri gelişmektedir. Hözlem gerçek dünyayı anlamak ve öğrenmek için güçlü bir köprü kurmaya fayda sağlamaktadır.

2.7. Ergenlik Dönemi

Ergenlik, 11 ila 19 yaş arasını kapsayan, hayatın en zorlu evrelerinden biridir. Bu evre, aynı zamanda “isyankârlık dönemi” olarak da anılır, zira ergenler bu dönemde kendileri ve çevreleriyle adeta bir mücadele içinde bulurlar. Bu süreçte, ergenler yetişkinlik yolunda önemli adımlar atarak toplumdaki yerlerini almaya başlarlar. Başlangıçta çocuk olarak kabul edilen birey, ergenlik sonunda yetişkin bir birey olarak toplumda yerini bulur. Bu geçiş dönemi çocukluktan yetişkinliğe doğru çatışmalarla dolu olabilir. Ebeveynlerin bu dönemde ergenlere destek olması, onların bu geçişi başarıyla tamamlamaları için kritik öneme sahiptir (Oksal 83-89).

Ergenlik, çocukluk ile yetişkinlik arasındaki geçişi ifade eder ve bireyin zihinsel, biyolojik, psikolojik ve sosyal açılardan olgunlaştığı bir süreçtir. Bu evrede, ergenlerin sevgi, saygı ve anlayış gördükleri bir ortamda sağlıklı bir kişilik yapısı geliştirebilmeleri mümkündür. Ergenlik süreci, hormonlardaki değişikliklerle birlikte

fizyolojik farklılıkların da yaşandığı bir dönemdir. Toplum, ergenlerden gelenek ve göreneklere uygun davranmalarını ve mesleki açıdan kendilerine bir yol çizmelerini bekler. Akranların etkisi, bu dönemde kimlik oluşumu için büyük bir etken olarak görülür. Ergenler, “Ben kimim?” sorusuna cevap ararken çevrelerindeki kişileri rol model olarak kendi kimliklerini şekillendirme yoluna giderler. Kimlik karmaşası ise, ergenin kendisi için uygun role model bulamadığı durumlarda ortaya çıkar (Gürbüz 11-14).

Ergenlik dönemi kritik bir dönem olup, bu dönemde rol modeller çok etkili olmaktadır. Bu kritik dönemde sanata ve kültürel etkinliğe yönlendirilen bireylerin sosyal ilişkilerinin kuvvetlendiği, sanatın eleştirel bakış açısıyla rol modelleri inceleyerek kendilerine uygun çıkarımlarda bulunabilecekleri söylenebilir. Sanatsal etkinliklerde yeni bir sosyal çevre edinme, iletişim becerilerini geliştirme, kendilerine uygun alanı keşfetme imkânı bulabilmektedirler.

Ergenlik, bireylerin yetişkin rollerini özümsemeye başladıkları ve bu süreçte bazen yetişkinler gibi davranmaya çalıştıkları bir dönemdir. Bu taklit süreci, ergenlerde uyum sorunlarına ve kimlik karmaşasına yol açabilmektedir. Ergenin yaşadığı bu çatışmalar ve sorumluluklar, onun kimlik gelişimine önemli ölçüde etki eder. Sorunların çözülmesi, bireyin kimlik gelişimini sağlıklı bir şekilde sürdürebilmesi için kritik bir öneme sahiptir (Oksal 83-89).

Ayrıca, Ateş ve Ateş (2006) tarafından yapılan çalışmada, zihinsel engelli bireylerin de ergenlik dönemini normal akranları gibi yaşadıkları ve benzer ergenlik sorunlarıyla karşılaştıkları belirtilmektedir.

2.8. Ergenlik Döneminde Sosyal, Duygusal ve Bedensel Değişimler

Ergenlik dönemi, çocukların cinsel olgunluğa ulaştığı ve hızlı bedensel değişimlerin yaşandığı bir süreçtir. Bu dönemde, kız çocukları genellikle 10-12 yaşları arasında, erkek çocukları ise 12-14 yaşları arasında cinsel gelişimlerini başlatır. Kızlar, erkeklere kıyasla bu sürece bir ila iki yıl daha erken girerler ve bu dönemde boy uzamaları da erkeklerden daha hızlı olabilir. Kızlar bu yaşlarda genellikle erkeklerden daha uzun olurken, boy büyümesi 16 ile 18 yaşları arasında yavaşlar ve sona erer; erkeklerde ise bu süreç 18 ile 20 yaşları arasında tamamlanır (Gürhopur ve Dalgıç 9-16).

Büyüme, yüz kemiklerinin genişlemesi, çenenin uzayıp kalınlaşması ve burnun büyümesi gibi fiziksel değişikliklerle kendini gösterir. El ve ayaklar önce büyür, ardından kol ve bacaklar uzamaya başlar. Aynı zamanda kalça, göğüs kemikleri ve omuzlar genişler (Bilen ve Topçuoğlu 73-98).

Ergenlik döneminde bireylerin fizyolojik yapısındaki değişiklikler, psikososyal kuramlara göre daha önce bastırılmış ve örtülü dönemde gizlenmiş olan dürtülerin yeniden canlanmasına yol açabilir. Bu süreç, özellikle cinsel dürtülerle ilgili çatışmaların biçim değiştirerek tekrar ortaya çıkmasına neden olur. Ergenler, bilinçli ya da bilinçsiz olarak cinsel dürtülerin etkisinde kalarak karşı cins hakkında cinsel hayaller kurabilir, güvensizlik duyguları yaşayabilir ve sosyal sorunlardan kaynaklanan cinsel tatmin arayışları içine girebilirler (Gürbüz 11-14).

Eğer gençler bu değişimlerle ilgili yeterli bilgiye sahip değilse veya yanlış bilgilendirilmişlerse, ciddi sorunlar yaşayabilirler. Bu nedenle hem kızların hem de erkeklerin ergenlik dönemi ve bu dönemde yaşanacak değişiklikler hakkında doğru ve yeterli bilgiye sahip olmaları büyük önem taşır (Gürbüz 11-14).

Aynı zamanda, zihinsel engelleri olan bireylerde de bedensel yapıdaki değişimler benzer şekillerde gözlemlenebilir. Hafif, orta veya ağır zihinsel engeli olan bireyler, bedenlerini başkalarıyla kıyaslayabilir, bedenlerini gizleme eğilimi gösterebilir veya değişen fiziksel yapılarından dolayı utanç duyabilirler. Bu farklılıklar, zihinsel engeli olan bireylerin ergenlik döneminde yaşadıkları zorlukların çeşitliliğini ve bu dönemde onlara özel yaklaşımların gerekliliğini vurgular (Bilen ve Topçuoğlu 73-98).

Ergenlikte olan hızlı fiziksel değişimler bireyde özgüven sorununa sebep olabilmektedir. Önce ellerin sonra kolların büyümesi arasındaki zaman farkı el göz koordinasyonunda, denge sağlama da kontrolsüzlüğe sebep olmakla birlikte küçük sakarlıklara yol açabilmektedir. Bu da ergen bireyde cesaret kırıcı olabilmektedir. Sanat eğitimiyle birlikte kendi varlığını gösterme imkânı bulan ergen bireylerin, dönemin olumsuzluklarıyla başa çıkmada daha başarılı olabilecekleri düşünülebilir.

Ergenlik, kişilik gelişimi ve kimlik oluşumu için kritik bir dönemdir. Bu süreçte, hormonal değişiklikler gençlerin duygularını doğrudan etkilemese de bu değişimlerle birlikte gelen duygusal yoğunluğu ve dalgalanmaları önemli ölçüde artırır. Hızla gelişen bedensel değişimler, ergenlerde sorunlu davranışlar, kurallara

karşı direnç, anlam verilemeyen duygusal tepkiler ve çabuk değişen ruh halleri gibi belirtilerle kendini gösterir. Ergenler bu dönemde kendilerini keşfetmeye yönelik içsel bir merak ve endişe yaşarlar ve bu arayışlar başarılı olduğunda sağlıklı bir ergenlik dönemi geçirme şansları artar (Oksal 83-89).

Ergenlik dönemi, duygusal iniş çıkışlarla dolu olduğu için ergenler, duygularını düzenleyebilmek için zaman ve deneyime ihtiyaç duyarlar. Bu dönemde yaşanan deneyimler, ergenin mevcut ve yetişkinlik dönemindeki psikolojik sağlığı için önemlidir. Duygularını etkili bir şekilde yönetebilen ergenler, yetişkinlikte daha sağlıklı psikolojik yapıya sahip olma olasılığı daha yüksektir (Gürbüz 11-14).

Ergenler aynı zamanda “hayali seyirci” düşüncesiyle hareket ederler, yani etraflarındaki herkesin kendileriyle ilgilendiğini varsayarlar. Bu durum, toplum içinde huzursuzluk, konuşurken yüz kızarması, terleme ve grupların önünden geçerken yaşanan tedirginlik gibi duygusal tepkilere neden olabilir (Oksal 83-89).

Bu dönemde ergenler, soyut kavramları daha iyi anlamaya başlar ve bu kavramlar üzerinden mantıklı düşünceler geliştirirler. Aşk, özgürlük, değerler gibi soyut kavramlar algılanır ve bu kavramlar, ergenin düşünce yapısında yerini bulur. Karşı cinsle ilgili saygı geliştirir ve kendi cinsel kimliğini benimser. İlgi alanları genişler ve gelecekteki meslek seçimleri üzerine daha net düşünmeye başlarlar. Ayrıca, yeteneklerini keşfetme, kendini ve başkalarını gözlemleme yeteneği artar ve başarıya olan istekleri güçlenir. Bu süreç, ergenlerin toplumdaki yerlerini bulmalarına ve bireysel kimliklerini geliştirmelerine yardımcı olur. (Bilen ve Topçuoğlu 73-98).

Ergenlik dönemi yeteneklerin keşfedildiği bir dönem olarak belirtilmektedir. Sanat eğitimi yeteneğini keşfetmesine, yeteneğini gösterebilmesine imkân sağlamaktadır. Sanat eğitimi alan birey yeteneğini nasıl geliştireceğini, hangi alanlarda ilerleyebileceğini, yeteneğini hayatının hangi alanında daha verimli kullanabileceğini öğrenebilmektedir.

Ergenlik dönemi, bireylerin sosyal olarak olgunlaşmaları açısından da oldukça önemlidir. Bu süreçte ergenler, sosyal statü kazanma çabası içinde olurlar ve kendi yetenekleri, beklentileri ile ilgilerini toplumsal normlarla kıyaslarlar. İlk sosyalleşme deneyimleri aile içinde başlayan bireyler için, aile bu dönemde hem ekonomik, kültürel hem de sosyal açılarından destekleyici bir temel işlev görür. Bu

destek, ergenlerin bu kritik dönemi başarıyla atlattıklarında büyük bir rol oynar (Oksal 83-89).

Ergenler aynı zamanda toplumsal cinsiyet rollerini belirleme ve bu roller doğrultusunda nasıl davranmaları gerektiğini öğrenme sürecinden geçerler. Toplumun cinsiyetle ilgili kuralları ve kültürel beklentileri, bu rollerin şekillenmesinde etkili olur. Çocukluk döneminin ilk yıllarında başlayan “ben kadırım” ya da “ben erkeğim” deme eğilimi, toplumun cinsiyet rolleri üzerindeki etkisinin bir göstergesidir. Ergenlik döneminde, önemli kişilerin ve toplumun etkisiyle bu roller daha da pekiştirilir (Gürbüz 11-14).

2.9. Konu ile İlgili Yapılmış Araştırmalar

Çalışmanın bu bölümünde konu ile alakalı olarak yurtiçinde ve yurtdışında yapılmış olan çalışmalar ele alınmıştır.

2.9.1. Yurtiçinde Yapılmış Araştırmalar

Çalışkan ve Öztürk (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışma, sanat eğitiminin lise öğrencilerinin sanata yönelik tutumları üzerindeki etkisini incelemektedir. Araştırma, karma metodoloji kullanarak hem nicel hem de nitel veri toplama yöntemlerini içermektedir. Nicel veriler, öğrencilere uygulanan standartlaştırılmış bir tutum ölçeği ile toplanmış, nitel veriler ise odak grup görüşmeleri aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırmanın sonuçları, sanat eğitimi alan öğrencilerin sanata karşı daha olumlu tutumlara sahip olduğunu ve sanatsal ifadeye daha yüksek bir ilgi gösterdiğini ortaya koymuştur. Ayrıca, sanat eğitimi alan öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin ve yaratıcılıklarının arttığı gözlemlenmiştir. Çalışma, sanat eğitiminin gençlerin estetik değerlendirme yeteneklerini geliştirdiğine ve sosyal-duygusal becerilerine katkıda bulunduğuna dikkat çekmektedir. Bu bulgular, eğitim politikaları ve müfredat geliştirme süreçlerinde sanat eğitiminin önemini vurgulamakta ve daha kapsamlı sanat eğitimi programlarının benimsenmesi gerektiğini önermektedir.

Taşkesen, Çığır ve Kanat (2012) tarafından yürütülen araştırma, sanat eğitimi alan ve almayan lise öğrencilerinin erdem etiği düzeylerini karşılaştırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma, Türkiye’de Erzincan bölgesinde bulunan farklı liselerdeki öğrenciler arasında yapılmıştır. Araştırmada, erdem etiği düzeylerini

ölçmek için standart bir anket kullanılmış ve bu anket her iki grup öğrenciye de uygulanmıştır. Çalışmanın bulguları, sanat eğitimi alan öğrencilerin erdem etiği düzeylerinin, sanat eğitimi almayan öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğunu göstermiştir. Araştırmacılar, sanat eğitiminin öğrencilerin empati kurma, sosyal sorumluluk ve adalet gibi erdemleri geliştirmede önemli bir rol oynadığını belirtmişlerdir. Ayrıca, sanat eğitiminin öğrencilerin estetik bilinçlerini ve duyarlılıklarını artırarak daha kapsamlı bir dünya görüşü geliştirmelerine yardımcı olduğu vurgulanmıştır. Çalışma, eğitimciler ve politika yapıcılar için sanat eğitiminin sadece sanatsal becerileri değil, aynı zamanda öğrencilerin ahlaki ve etik gelişimini destekleyen bir araç olarak değerlendirilmesi gerektiğine dair önemli bir kanıt sunmaktadır. Bu bulgular, müfredat geliştiricilerine, sanat eğitiminin öğrencilerin genel kişilik gelişimi üzerindeki pozitif etkilerini dikkate alarak eğitim programlarını şekillendirme konusunda rehberlik edebilir.

Kanat ve Dikkaya (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırma, sanat eğitimi alan ve almayan üniversite öğrencilerinin yaşam doyum düzeylerini karşılaştırmak amacıyla yapılmıştır. Çalışma, Türkiye'deki Atatürk Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yürütülmüştür. Araştırmacılar, yaşam doyumunu ölçmek için genel kabul görmüş ve güvenilirliği yüksek olan Yaşam Doyumu Ölçeği'ni kullanmışlardır. Bu ölçek, her iki grup öğrenciye de uygulanarak, elde edilen veriler karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Çalışmanın sonuçları, sanat eğitimi alan öğrencilerin yaşam doyum düzeylerinin, sanat eğitimi almayan öğrencilere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma, sanat eğitiminin öğrencilerin yaşam doyumlarını artırıcı etkisi olduğunu ve bu etkinin sanatsal faaliyetlere katılım ve yaratıcı ifade imkanlarından kaynaklandığını öne sürmektedir. Ayrıca, çalışma sanat eğitiminin öğrencilerin duygusal refahını ve genel yaşam kalitesini artırma potansiyeline sahip olduğunu vurgulamaktadır. Araştırmacılar, eğitim politikalarında ve üniversite programlarında sanat eğitimine daha fazla yer verilmesinin, öğrencilerin hem akademik hem de kişisel gelişimine katkıda bulunacağını önermektedirler.

Diğler (2022) tarafından gerçekleştirilen çalışma, sınıf öğretmenliği lisans programında öğrenim gören öğrencilerin “Sanat Eğitimi” dersi almış olanlar ile almayanların popüler kültüre yönelik görüşlerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, geniş bir öğrenci kitlesi üzerinde yapılmış olup, bu öğrencilerin popüler

kültüre bakış açılarını ve sanat eğitiminin bu görüşler üzerindeki etkilerini analiz etmek üzere tasarlanmıştır. Araştırmanın metodolojisi, katılımcılara popüler kültür ile ilgili farklı boyutlarda sorular içeren anketler uygulanarak ve odak grup görüşmeleri yapılarak çift yönlü bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu sayede hem nicel hem de nitel veri elde edilmiş ve daha derinlemesine bir analiz sağlanmıştır. Bulgular, sanat eğitimi alan öğrencilerin popüler kültüre daha eleştirel ve analitik bir yaklaşım sergilediklerini göstermektedir. Bu öğrenciler, popüler kültür içeriklerini tüketirken daha seçici davranmakta ve bu içeriklerin toplumsal değerler ve bireysel etkiler açısından farkındalık düzeyleri daha yüksektir. Öte yandan, sanat eğitimi almayan öğrenciler ise popüler kültürü daha çok eğlence ve zaman geçirme aracı olarak görmekte, eleştirel bakış açısından yoksun bir tüketim eğilimi sergilemektedirler. Diğler'in araştırması, sanat eğitiminin öğrencilerin medya ve popüler kültür içeriklerini yorumlama ve eleştirel düşünme yetenekleri üzerinde önemli bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışma, eğitimciler ve politika yapıcılar için, sanat eğitiminin geniş kapsamlı etkilerini ve öğrencilerin kültürel literatür becerilerini geliştirmedeki rolünü vurgulamaktadır.

Yılmaz ve Demir (2018) tarafından yapılan çalışma, sanat eğitimi alan ve almayan lise öğrencilerinin sanata yönelik tutumlarını karşılaştırmak amacıyla tasarlanmıştır. Bu araştırma, Türkiye'de belirli bir lise öğrenci grubu üzerinde gerçekleştirilmiş olup, öğrencilerin sanat eğitimine erişiminin onların sanatsal tutum ve algılarını nasıl etkilediğini incelemiştir. Çalışma, öğrencilere sanatla ilgili çeşitli ifadeler içeren bir tutum ölçeği uygulayarak gerçekleştirilmiştir. Bu ölçek, öğrencilerin sanata yönelik ilgi, değerlendirme ve katılım düzeylerini ölçmek için kullanılmıştır. Ayrıca, öğrencilerin demografik bilgileri de toplanarak, bu bilgilerin tutumlar üzerindeki etkileri analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçları, sanat eğitimi alan öğrencilerin, sanat eğitimi almayanlara kıyasla sanata karşı daha olumlu tutumlara sahip olduğunu göstermiştir. Sanat eğitimi alan öğrenciler, sanatsal etkinliklere daha fazla katılım göstermek, sanat eserlerini daha fazla takdir etmek ve sanatın çeşitli formları hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak eğiliminde bulunmuşlardır. Bunun yanı sıra, bu öğrencilerin sanatsal yaratıcılık ve ifade becerilerinde de daha yüksek yetkinlik gösterdikleri belirtilmiştir.

Karagöz ve Şahin (2020) tarafından yürütülen araştırma, bir üniversitede sanat eğitimi alan ve almayan öğrencilerin sanata karşı tutumlarını değerlendirmeyi

amaçlamaktadır. Bu çalışma, öğrencilerin sanata yönelik algılarını ve sanat eğitiminin öğrenciler üzerindeki etkilerini anlamak için tasarlanmıştır. Araştırmada, sanat eğitimi alan öğrenciler ve almayan öğrenciler arasında anket yöntemi kullanılarak veri toplanmıştır. Anket, sanata yönelik ilgi, katılım, değerlendirme ve sanatla ilgili genel bilgi düzeylerini ölçmek için tasarlanmış çok boyutlu ifadeler içermektedir. Çalışmanın sonuçları, sanat eğitimi alan öğrencilerin, sanata yönelik daha olumlu tutumlara sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu öğrenci grubu, sanatsal etkinliklere daha fazla katılmakta, sanat eserlerini daha derinlemesine değerlendirmekte ve sanatın farklı alanları hakkında daha fazla bilgiye sahip olma eğilimindedir. Ayrıca, sanat eğitimi alan öğrencilerin yaratıcılık ve estetik değerlendirme becerileri açısından da daha yüksek performans gösterdikleri belirtilmiştir. Karagöz ve Şahin, sanat eğitiminin öğrencilerin sanata yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediğine ve bu öğrencilerin sanatı daha kapsamlı bir şekilde anlamalarına ve takdir etmelerine olanak tanıdığına dikkat çekmektedir. Bu bulgular, sanat eğitiminin üniversite düzeyindeki öğrencilerin entelektüel ve duygusal gelişimine katkı sağlayabileceğini göstermektedir. Araştırma, sanat eğitiminin öğrenciler üzerindeki pozitif etkilerini vurgulayarak, üniversitelerde sanat eğitimine daha fazla önem verilmesi gerektiğini önermektedir.

Kaya ve Tuncer (2017) tarafından yürütülen çalışma, ilköğretim öğrencileri üzerinde sanat eğitiminin sanata karşı tutumlarına etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma, Türkiye'de farklı ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilere odaklanmıştır. Bu çalışma, öğrencilere sanata yönelik tutumları ölçmek için tasarlanmış bir anket kullanarak nicel veri toplama yöntemi benimsemiştir. Anket, öğrencilerin sanat aktivitelerine olan ilgilerini, sanat eserlerini anlama ve değerlendirme yeteneklerini ve sanata karşı genel tutumlarını değerlendirmek için çeşitli boyutları içermektedir. Çalışmanın bulguları, sanat eğitimi alan öğrencilerin sanata karşı daha olumlu tutumlar sergilediğini göstermiştir. Bu öğrenciler, sanatsal faaliyetlere daha yüksek bir katılım göstermek, sanat eserlerine karşı daha anlayışlı bir tutum sergilemek ve sanatın çeşitli yönlerine daha fazla ilgi duymak eğilimindedirler. Ayrıca, sanat eğitimi alan öğrencilerin yaratıcılık ve eleştirel düşünme becerilerinin de geliştiği gözlenmiştir. Kaya ve Tuncer'in çalışması, ilköğretim düzeyinde sanat eğitiminin öğrencilerin sanatsal anlayışlarını ve tutumlarını pozitif yönde etkileyebileceğini ortaya koymaktadır. Araştırmacılar, sanat

eğitiminin okullarda daha fazla teşvik edilmesi gerektiğini ve bu tür eğitimin öğrencilerin genel gelişimine katkıda bulunabileceğini vurgulamaktadır. Bu sonuçlar, eğitim politikalarında ve müfredat geliştirme süreçlerinde sanat eğitiminin önemini destekleyen kanıtlar sunmaktadır.

Arslan ve Yıldız (2021) tarafından yapılan çalışma, sanat eğitimi almayan üniversite öğrencilerinin sanata karşı tutumlarını araştırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma, sanat eğitimi almayan öğrencilerin sanatsal faaliyetlere ve sanatın çeşitli formlarına yönelik tutumlarını incelemek üzere tasarlanmıştır. Araştırma, öğrencilere sanatla ilgili çeşitli ifadeler içeren bir anket uygulayarak veri toplamıştır. Anket, öğrencilerin sanat eserlerini değerlendirme biçimleri, sanatsal etkinliklere katılım düzeyleri ve sanata genel ilgileri gibi farklı boyutları kapsamaktadır. Çalışmanın sonuçları, sanat eğitimi almayan öğrencilerin genel olarak sanata karşı nötr ya da orta derecede olumlu tutumlar sergilediğini göstermiştir. Bu öğrencilerin sanata yönelik ilgileri ve bilgi düzeyleri sınırlı olmakla birlikte, sanatın kültürel ve estetik değerlerinin farkında oldukları belirtilmiştir. Bununla birlikte, sanat eğitimi almayan öğrenciler arasında sanatsal etkinliklere düzenli olarak katılım gösterenlerin sayısı azdır. Arslan ve Yıldız'ın çalışması, sanat eğitimi almayan öğrenciler arasında sanata yönelik tutumların daha fazla teşvik edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Araştırma, üniversitelerde sanat eğitimi programlarının genişletilmesi ve tüm öğrencilere yönelik sanatsal faaliyetlerin artırılması yönünde önerilerde bulunmaktadır. Bu tür girişimlerin, öğrencilerin sanata karşı daha olumlu ve katılımcı tutumlar geliştirmelerine yardımcı olabileceği vurgulanmaktadır.

Yapılan araştırmalar da sanat eğitimi alan öğrencilerin sosyolojik, psikolojik anlamda daha pozitif değerlere sahip oldukları gözlemlenmiştir. Moslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde yer alan saygınlık ve kendini gerçekleştirme basamaklarının gerçekleşmesinde sanat eğitiminin önemli olduğu söylenebilir. Sanat eğitimiyle ergenlik döneminde oluşan geleceğe ve yaşama dair sorularla başa çıkma da ve kendini gerçekleştirme de farklı imkanlar sağlanabilmektedir.

2.9.2. Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar

Anne Bamford (2006) tarafından ortaya koyulan araştırma, sanat eğitiminin küresel çapta eğitim üzerindeki etkilerini detaylı bir şekilde inceleyen kapsamlı bir

çalışmadır. Kitap, dünya genelindeki farklı kültürler ve eğitim sistemlerinde sanat eğitiminin rolünü ve önemini ele almakta, sanatın öğrenciler üzerindeki akademik, sosyal ve bireysel etkilerini belgelemektedir. Bamford, sanat eğitiminin öğrencilerin yaratıcılığını, eleştirel düşünme becerilerini ve estetik anlayışını nasıl geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, sanat eğitiminin öğrencilerin sosyal becerilerini ve empati yeteneklerini artırdığına, öğrencilerin farklı kültürel ve sosyal arka planlardan gelen diğer insanlarla daha etkili bir şekilde iletişim kurmalarını sağladığına dair bulgular sunar. Kitapta, sanat eğitiminin öğrenci başarısına etkisi üzerine yapılmış nicel ve nitel araştırmalardan elde edilen veriler geniş bir şekilde incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Sanat eğitiminin öğrencilere akademik disiplinler arası bağlantılar kurma yeteneği kazandırdığı ve genel okul deneyimlerini zenginleştirdiği belirtilmektedir. “The Wow Factor”, politika yapımcılar, eğitimciler ve araştırmacılar için sanat eğitiminin değerini ve etkisini anlamak adına değerli bir kaynak olarak kabul edilmektedir. Bamford'un çalışması, sanat eğitiminin sadece sanatsal beceriler kazandırmakla kalmayıp, aynı zamanda geniş bir yelpazede bireysel ve toplumsal yararlar sağladığını vurgulamaktadır.

Burton, Horowitz ve Abeles (1999) tarafınca ortaya koyulan araştırma sanat eğitiminin öğrencilerin diğer akademik ve hayat becerilerine transfer olup olmadığını incelemektedir. Bu çalışma, sanat eğitiminin öğrencilerin genel eğitim performanslarına ve diğer derslerdeki başarılarına olan etkisini değerlendiren bir araştırmadır. Makalede, sanat eğitiminin öğrencilerin yaratıcı düşünme, problem çözme ve estetik anlayış gibi becerilerini geliştirdiği ve bu becerilerin matematik, dil bilgisi gibi diğer akademik disiplinlere nasıl transfer olabileceği üzerine yoğunlaşmıştır. Araştırmacılar, sanat eğitimi sayesinde öğrencilerin daha geniş bir perspektiften düşünebildiğini ve farklı konular arasında bağlantılar kurarak daha etkin öğrenme stratejileri geliştirebildiğini belirtmiştir. Araştırma, çoklu vaka çalışmaları, gözlem ve derinlemesine mülakatlar kullanılarak yapılmıştır. Elde edilen bulgular, sanat eğitiminin öğrencilerin diğer derslerdeki performanslarını olumlu yönde etkileyebileceğini, özellikle de okuma ve matematik gibi temel akademik becerilere katkıda bulunduğunu göstermiştir. Ayrıca, sanatın öğrencilerin sosyal becerilerini ve okul içindeki genel katılımlarını artırdığına dair kanıtlar da sunulmuştur. Bu makale, sanat eğitiminin yalnızca sanatsal yeteneklerin gelişimine değil, aynı zamanda genel akademik başarı ve bireysel gelişime de katkıda bulunan

önemli bir faktör olduğunu vurgulamaktadır. Araştırmacılar, sanat eğitiminin eğitim sistemleri içinde merkezi bir rol oynaması gerektiğini ve sanatın öğrencilerin bütünsel gelişimi için kritik öneme sahip olduğunu savunmaktadırlar.

Catterall, Chapleau, ve Iwanaga'nın (1999) çalışması "Involvement in the Arts and Human Development: General Involvement and Intensive Involvement in Music and Theater Arts," sanatların, özellikle müzik ve tiyatro gibi alanlarda yoğun olarak yer almanın insan gelişimi üzerindeki etkilerini ele alır. Bu çalışma, sanat aktivitelerine katılımın çeşitli düzeylerinin gençlerin akademik, sosyal ve duygusal gelişimine olan katkılarını incelemiştir. Araştırma, sanata genel ve yoğun katılımın çocukların ve gençlerin gelişimi üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermektedir. Özellikle, müzik ve tiyatro gibi sanat dallarına yoğun şekilde dahil olan öğrencilerin akademik performanslarının, yaratıcı düşünme yeteneklerinin ve sosyal becerilerinin arttığı belirtilmiştir. Ayrıca, bu öğrencilerin empati kurma ve ifade etme yeteneklerinde de gelişmeler olduğu kaydedilmiştir. Çalışma, sanat eğitiminin sadece sanatsal becerileri geliştirmekle kalmayıp, aynı zamanda öğrencilerin bütünsel gelişimine de önemli katkılarda bulunduğunu vurgulamaktadır. Bu bulgular, eğitim politikaları ve müfredat tasarımları açısından sanat eğitiminin önemini ve gerekliliğini destekler niteliktedir. Araştırma, sanatın çocuklar ve gençler için sadece bir hobi veya ekstra etkinlik olmanın ötesinde, kişisel ve akademik gelişimlerini destekleyen kritik bir araç olduğunu ortaya koymaktadır.

Davies, Jindal-Snape, Digby, Howe, Collier, ve Hay tarafından (2013) yayımlanan çalışma, öğretmenlerin müfredat genelinde yaratıcılığı nasıl entegre ettiklerini ve bu süreçte karşılaştıkları ihtiyaçları ele almaktadır. Bu çalışma, yaratıcılığın öğretim programlarında nasıl daha etkin bir şekilde kullanılabileceğine dair literatürü sistematik bir şekilde incelemiştir. Araştırma, öğretmenlerin yaratıcılığı derslerine entegre etmelerinin önemi üzerine yoğunlaşmakta ve bu sürecin öğrenci öğrenmesi üzerindeki olumlu etkilerini vurgulamaktadır. Öğretmenlerin yaratıcılık konusunda daha fazla destek ve kaynaklara ihtiyaç duydukları, ayrıca bu konuda profesyonel gelişim fırsatlarına erişimlerinin artırılması gerektiği belirtilmiştir. Çalışma, öğretmenlerin yaratıcı öğretim metotları konusunda bilgi ve becerilerini artırmak için yapılandırılmış eğitim programlarının önemini ortaya koymaktadır. Özellikle, yaratıcılığın öğrencilerin kritik düşünme, problem çözme ve yenilikçi düşünme gibi becerilerini geliştirmede kilit bir rol oynadığına

dikkat çekilmiştir. Sonuç olarak, bu sistemik literatür incelemesi, öğretmenlerin yaratıcılık becerilerini geliştirebilmeleri için müfredat içindeki yaratıcılık unsurlarını daha iyi anlamalarına ve uygulamalarına yardımcı olacak stratejiler ve politikaların geliştirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Araştırma, eğitimciler ve politika yapıcılar için yaratıcılığın eğitimde nasıl daha etkin kullanılacağına dair önemli bilgiler sunmaktadır.

Deasy (2002) tarafından ortaya konulan araştırma, sanat eğitiminin öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimine olan etkilerini kapsamlı bir şekilde incelemektedir. Bu çalışma, sanat eğitiminin çeşitli yönlerinin ve disiplinlerinin, öğrencilerin okul başarısı, sosyal davranışları ve genel gelişimi üzerindeki etkilerini belgelendiren önemli bir kaynaktır. Kitap, sanat eğitiminin öğrencilerin okuma, matematik ve dil becerilerini geliştirdiğine dair kanıtlar sunar. Aynı zamanda, sanatların öğrencilerin motivasyonunu artırma, okula katılımı teşvik etme ve toplumsal uyum yeteneklerini geliştirme gibi sosyal beceriler üzerinde de olumlu etkileri olduğunu göstermektedir. Deasy'nin çalışması, sanatın öğrencilerin eleştirel düşünme ve yaratıcı problem çözme yeteneklerini nasıl geliştirebileceğini vurgular. Öğrencilerin sanatla olan deneyimlerinin, akademik ve sosyal becerilerin gelişiminde kritik roller oynadığı ve bu etkileşimlerin öğrencilerin yaşamları boyunca süren olumlu etkiler yaratabileceği belirtilmektedir. Eğitimciler ve politika yapıcılar için değerli bir referans kaynağı olan bu kitap, sanat eğitiminin öğrenci gelişimi üzerindeki etkilerini göz önünde bulundurarak, eğitim müfredatları ve politikalarında sanatın daha geniş bir şekilde entegre edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Kitap, sanat eğitiminin sadece estetik bir değer taşımakla kalmayıp, aynı zamanda öğrencilerin bütünsel gelişimine katkıda bulunan önemli bir eğitim aracı olduğunu ortaya koyar.

Rabkin ve Redmond (2004) tarafından yapılan araştırma, 21. yüzyıl eğitim sistemlerinde sanat eğitiminin rolünü yeniden değerlendiriyor. Bu kitap, sanatların eğitimde daha merkezi bir rol alması gerektiğini savunarak, eğitimde sanatın entegrasyonunun öğrenciler üzerindeki etkilerini detaylı bir şekilde inceliyor. Eser, sanat eğitiminin akademik başarı, sosyal beceriler ve öğrenci katılımı gibi alanlarda pozitif etkileri olduğunu vurgulamakta ve bu etkilerin çeşitli araştırmalar ve vaka çalışmaları ile desteklenmektedir. Rabkin ve Redmond, sanat eğitiminin öğrencilerin yaratıcılık, eleştirel düşünme ve ifade becerilerini geliştirmede kilit bir rol oynadığını

belirtiyorlar. Kitap, sanatın yalnızca bir ders olarak değil, öğrencilerin yaşamlarında sürekli bir etki yaratan bir süreç olarak entegre edilmesi gerektiğine dikkat çekiyor. Ayrıca, sanatın öğrencilerin kültürel anlayışlarını ve toplumsal katılımlarını arttırarak, onları daha kapsamlı ve etkileşimli bir öğrenme deneyimi için hazırladığını savunuyor. Çalışma, eğitimcilere, politika yapıcılara ve topluluk liderlerine sanat eğitiminin eğitimde merkezi bir rol oynaması için stratejiler ve politikalar geliştirme konusunda rehberlik ediyor. Kitap, sanatın eğitimde daha bütünlük ve stratejik bir şekilde kullanılması gerektiğini öne sürerek, eğitim reformlarına yön verme potansiyeline sahip.

Welch, Himonides, Saunders, Papageorgi, ve Rinta tarafından (2009) yayımlanan makale, İngiltere'deki Ulusal Şarkı Söyleme Programı 'Sing Up'ın etkisini araştırıyor ve 2007-2010 yılları arasındaki ilk üç yılın ana bulgularını sunuyor. Bu çalışma, programın çocukların müzikal gelişimi, özgüveni ve topluluk içindeki katılımları üzerindeki etkilerini değerlendirmektedir. 'Sing Up' programı, okullarda şarkı söylemeyi teşvik ederek çocukların müzik eğitimi deneyimlerini zenginleştirmeyi amaçlayan bir girişimdir. Araştırma, programın öğrencilerin müziksel becerilerini ve genel okul performanslarını nasıl iyileştirdiğini incelemektedir. Çalışmanın bulguları, programın katılımcı öğrenciler üzerinde olumlu etkiler yarattığını göstermiştir. Özellikle, çocukların müziksel ifade becerileri ve ritmik hassasiyetleri gelişmiş, şarkı söyleme yoluyla özgüvenleri artmış ve sosyal becerileri iyileşmiştir. Ayrıca, 'Sing Up' programının, çocukların akademik başarıları üzerinde de olumlu bir etkisi olduğuna dair kanıtlar bulunmuştur. Programın öğretmenler ve okul yöneticileri tarafından da olumlu karşılandığı, eğitimcilerin çocukların müzik eğitimine olan katılımını ve motivasyonunu artırdığı belirtilmiştir. Makale, şarkı söylemenin eğitimde kullanılmasının çocukların eğitim deneyimlerini nasıl zenginleştirebileceğini ve okul ortamını nasıl dönüştürebileceğini vurgulamaktadır. Sonuç olarak, 'Sing Up' programının İngiltere'deki okullarda müzik eğitimine önemli katkılarda bulunduğu ve çocukların müziksel yeteneklerinin yanı sıra genel gelişimlerini destekleyen bir araç olarak işlev gördüğü belirtilmektedir. Bu bulgular, müzik eğitiminin okullar için değerli bir yatırım olduğunu ve çocukların bütünsel gelişimi için kritik öneme sahip olduğunu göstermektedir.

Yurt dışında yapılan çalışmalar çok boyutlu olup öğrencilerin sosyal becerilerinin yanı sıra sanat eğitiminin akademik başarıya etkileri de incelenmiştir.

Yapılan çalışmalar da sanat eğitiminin akademik başarıyı arttırdığı gözlemlenmektedir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışma, ergenlik döneminde sanat eğitimi almış ve almamış öğrencilerin sanata yönelik tutumlarını, belirli değişkenler açısından derinlemesine incelemeyi hedeflemektedir. Araştırma kapsamında, öğrencilerin sanata bakış açılarını etkileyen faktörler ve bu faktörlerin tutumlarına olan yansımaları detaylı bir şekilde ele alınacaktır. Çalışmada kullanılan araştırma modeli, örneklem seçimi, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve veri analiz yöntemleri titizlikle açıklanarak, araştırmanın metodolojik çerçevesi net bir biçimde ortaya konacaktır. Bu süreçte, elde edilen verilerin hangi yollarla toplandığı ve hangi analiz yöntemleriyle değerlendirildiği ayrıntılı olarak sunulacaktır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Ergenlik döneminde sanat eğitimi alan ve almayan öğrencilerin sanata karşı tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesini amaçlayan bu çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan betimsel tarama modeli tercih edilmiştir. Betimsel tarama modeli, geniş öğrenci grupları içerisindeki bireylerin sanata yönelik tutumlarını, algılarını ve bakış açılarını sistematik bir şekilde analiz etmek amacıyla uygulanır ve genellikle belirli bir konu veya olaya dair ayrıntılı betimlemeler sağlar. Bu modelin temel amacı, mevcut durumu ortaya koymak ve bu durumun belirli değişkenler çerçevesinde nasıl farklılık gösterdiğini tespit etmektir (Karakaya 12).

Betimsel tarama modelinin tercih edilmesi, araştırmanın genel yapısı ve amacına en uygun yöntem olarak belirlenmiştir. Özellikle sanat eğitimi bağlamında, öğrencilerin sanata karşı tutumlarının belirlenmesi ve bu tutumların hangi faktörlere göre değişiklik gösterdiğinin incelenmesi, betimsel tarama modeli ile etkili bir şekilde gerçekleştirilebilmektedir. Bu modelin uygulanması sırasında, geniş bir örneklem grubuna ulaşılması ve bu grubun sanat eğitimi alma durumu, demografik özellikler, aile geçmişi ve okul türü gibi değişkenler açısından değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu araştırmaya 176 kişi katılmıştır. Katılımcıların 121'i kadın 55'i erkektir. Katılımcılardan 81 kişi daha önce sanatla ilgili eğitim almışken 95 kişi sanatla ilgili bir eğitim almamıştır. Araştırmaya katılan kişilere ilgi tutum ölçeği online olarak gönderilip uygulanmıştır. Anova varyans analizi yapılarak istatistik oluşturulmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada üç farklı veri toplama aracı kullanımı uygun bulunmuştur. İlk olarak araştırmamıza katılan öğrencilerin sosyo-demografik bilgilerinin öğrenilebilmesi için araştırmacı tarafından oluşturulmuş kişisel bilgi formu yer almaktadır. Kişisel bilgi formunda yaş, cinsiyet, ikametgâh türü, aylık hane geliri, sanat eğitimi alma durumu ve kültürel etkinliklere katılım durumuna dair bilgiler yer almaktadır. Bu araştırmada kullanılan demografik bilgi formu aşağıda yer almaktadır;

Demografik Sorular

- 1- Yaşınız kaçtır?
- 12-14
- 15-17
- 18-20
- 21
- 2- Cinsiyetiniz nedir?
- Kadın
- Erkek
- 3- İkamet ettiğiniz yer türü nedir?
- Kırsal
- Kentsel
- 4- Aylık hane halkı geliriniz aşağıdakilerden hangisiyle uyumludur?
- 17.002 TL altı
- 17.002 - 25.000 TL
- 25.000 - 34.000 TL
- 34.000 TL - 50.000 TL
- 50.000 TL üzeri
- 5- Daha önce resmi veya özel sanat eğitimi aldınız mı?
- Evet
- Hayır
- 6- Kültürel etkinliklere ne sıklıkla katılırsınız?
- Hiç katılmam
- Yılda birkaç kez
- Ayda birkaç kez
- Haftada birkaç kez

Sanat İlgisi Ölçeği:

Sanat İlgisi Ölçeği, bireylerin sanata olan ilgilerini ölçmek amacıyla Özkan ve arkadaşları (2016) tarafından geliştirilmiş 20 maddelik bir ölçektir. Bu ölçek, “Duygu-Düşünce” ve “Davranış” olmak üzere iki alt boyut içerir ve her bir alt boyut 10 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, bireylerin sanatla ilgili duygusal tepkilerini ve davranışsal eğilimlerini değerlendirmeyi hedeflemektedir. Bazı maddeler ters puanlanmakta olup, bu durum katılımcıların tutarlı yanıtlar vermesini sağlamak amacıyla yapılmıştır. Ölçek, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarıyla desteklenmiş ve çeşitli çalışmalarda kullanılabilir bir araç olarak kabul edilmiştir. Bu araştırmada kullanılan Sanat İlgisi Ölçeği soruları aşağıda yer almaktadır;

Sanat İlgisi Ölçeği

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Sanatla ilgili olduğunu düşündüğüm bir afiş gördüğümde durup bakarım.					
Gazetelerin kültür ve sanat sayfalarını okurum.					
Arkadaşlarımla sanat üzerine sohbet etmekten zevk almam.					
Sanatın bir dalıyla amatörce uğraşırım.					
Resim sergileri ilgimi çekmez.					
Müzik albümlerinin içerisinde müzisyen bilgilerini okurum.					
Konserlerde enstrümanlarla ilgili bilgilendirmeleri dikkate alırım					
Sanatla uğraşan bireylerin daha yaratıcı olduğunu düşünürüm.					
Gazetelerin kitap tanıtım eklerini okumayı sevmem.					
Ailemdeki bireylerle sanat olayları üzerine konuşur, tartışırım.					
Harçlığımdan sanatsal faaliyetler için para ayırmam gerektiğini düşünürüm.					
Güzel bir fotoğraf gördüğümde fotoğrafa ilişkin bilgi alma isteği duyarım.					
İnternette sanatsal olayları takip etmekten hoşlanmam.					
Sanatın bireyin gelişimi için gerekli olduğunu düşünürüm.					
Televizyonda sanata ilişkin bir haber kulağıma geldiğinde dönüp bakarım.					
Müzik albümü almaktan hoşlanmam					
Sanatsal faaliyetlerle ilgili olumlu düşüncelere sahibim.					
Bir konserde eserle ilgili bilgilendirmeleri dikkate alırım.					
İnternette sanatçıları ve yapıtlarını araştırmayı severim.					
İnternette sanatçıları ve yapıtlarını araştırmayı severim.					
Sergilere bilgi ve deneyimi olabileceğini düşündüğüm bir arkadaşımı giderim.					

Sanata Karşı Tutum Ölçeği:

Dede (2016) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış olan “Sanata Karşı Tutum Ölçeği” bu çalışmada kullanılmıştır. Ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği 0.909, Bartlett's Küresellik testi ki kare değeri 2835,338, serbestlik derecesi 210 ve p değeri 0.000 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) ise 0.894 olarak tespit edilmiştir. Sanatın gerekliliği, sanat eğitime değer verme, kişisel sanatsal eğilim ve sanatsal etkinliklere katılım olmak üzere dört faktörlü 21 maddeden oluşan bu ölçek, beşli Likert tipi ile puanlanmıştır: “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Fikrim Yok”,

“Katılmıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum”. Bu araştırmada kullanılan Sanata Karşı Tutum Ölçeği Soruları aşağıda yer almaktadır.

Sanata Karşı Tutum Ölçeği

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Sanat eğitimi derslerine büyük bir hevesle katılırım.					
Sanat derslerinin ders sürelerinin uzatılmasını isterim.					
Sanat derslerinde ilgim çabuk dağılır.					
Galeri ve müze gibi sanat eserlerinin sergilendiği ortamlarda bulunmaktan keyif alırım.					
Sinemaya gitmeyi severim.					
Sanatsal konularla ilgili sohbet etmekten hoşlanırım.					
Sanat herkes için gerekli bir şeydir.					
Kendimi yetersiz hissettiğim için sanatsal çalışmalar yapmamayı tercih ederim.					
Konserler bana sıkıcı gelir.					
Zeki insanların sanatsal bir yönlerinin olduğunu düşünürüm.					
Sanat yoluyla yaratıcılığımızın gelişeceğini düşünürüm.					
Sanat eserlerinin insanda güzel duygular uyandırdığına inanırım.					
Sanatı kendimi özgürce ifade edebileceğim bir alan olarak görürüm.					
İnsanlığın gelişiminde sanatın büyük katkısı olduğunu düşünürüm.					
Sanatla ilgilenen bireyin çevresine karşı duyarlılık kazanacağını düşünmekteyim.					
Sanatsal çalışmalarla kendimi daha iyi ifade edebildiğini düşünürüm.					
Sanata toplumumuzda gereken önemin verilmediğini düşünmekteyim.					
Sanata toplumumuzda gereken önemin verilmediğini düşünmekteyim.					
Sanat kültürel değerlerimizin bir parçasıdır.					
Yaptığım sanatsal çalışmaların bir gün müze ya da galeride sergilenmesini hayal ederim.					
Toplumların gelişmişlik düzeylerinin sanata verdikleri değerle doğru orantılı olarak artacağına inanmaktayım.					
Kendimi gelecekte ünlü bir sanatçı olarak görmeyi çok isterim.					

3.4 Verilerin Analizi

Bu çalışmada elde edilen veriler analizini SPSS 27.0 paket programı kullanarak yapılmıştır. Araştırmamızda hangi testlerin kullanılacağına belirlenebilmesi adına ölçeklerin normallik, güvenilirlik ve çarpıklık – basıklık analizleri kontrol edilmiştir.

Tablo 1: Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Normallik ve Güvenilirlik Analiz Verileri

Değişkenler		Kolmogorov-Smirnova	Cronbach's Alpha
Sanata Karşı	Ortalama 72,86	1.394 <.01	0.970

Tutum Ölçeği	Skewness	-0.627	0.183	
	Kurtosis	-0.402	0.364	
Sanat İlgisi Ölçeği	Ortalama	64.8	1.185	
	Skewness	-0.247	0.183	
	Kurtosis	-0.416	0.364	0.02

Tablo 1'e bakıldığında araştırmada kullanılan Sanata Karşı Tutum ve Sanat İlgisi ölçekleri için yapılmış Kolmogrov-Smirnova normallik testi, çarpıklık ve basıklık verileriyle Cronbach's Alpha testine dair sonuçlar bulunmaktadır. Bu verilerin kontrolü yapıldığında;

Araştırmada kullanımı sağlanan ölçeklerin normallik katsayılarının anlamlı çıkmış olmasına rağmen Skewness ve Kurtosis değerlerine bakıldığında literatürde kabul görmüş olan $\pm 1,500$ değerleri aralığında olmasından dolayı araştırmada kullanılan verilerin normal dağılıma uygun olduğu belirlenmektedir. Güvenilirlik analizi adına yapılan Cronbach's Alpha verisine bakıldığında 0,970 olduğu görülmektedir. Bu veri doğrultusunda araştırmamızdan elde edilen verilerin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda araştırmamızda parametrik testlerin kullanılabilir olduğu görülmüştür. Parametrik testlerden T-Test ve ANOVA testlerinin araştırma açısından yeterli geleceği düşünölmüş ve p değerinin anlamlılık değerinin 0,005'ten küçük olduğu durumlar alınmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında katılımcıların vermiş olduğu cevaplardan elde edilen sonuçlara dair bulgular bulunmaktadır.

Tablo 2: Katılımcıların Sosyo Demografik Özellikleri

Değişkenler		n	%
Yaş	12-14	9	5.1
	15-17	146	83
	18-20	15	8.5
	21+	6	3.4
Cinsiyet	Kadın	121	68.8
	Erkek	55	31.3
İkametgâh	Kırsal	42	23.9
	Kentsel	134	76.1
Hane Başı Aylık Gelir	17.002 TL altı	22	12.5
	17.002- 25.000 TL	40	22.7
	25.000- 34.000 TL	27	15.3
	34.000 TL- 50.000 TL	38	21.6
	50.000 TL üzeri	49	27.8
Sanat Eğitimi Durumu	Evet	81	46
	Hayır	95	54
Kültürel Etkinliklere Katılım	Hiç Katılmam	54	30.7
	Yılda birkaç kez	91	51.7
	Ayda birkaç kez	24	13.6
	Haftada birkaç kez	7	4

Tablo 2 kontrol edildiğinde katılımcıların sosyo-demografik bilgilerine dair veriler bulunmaktadır. Bu verilere bakıldığında;

Katılımcı grubun yaş aralığına bakıldığında en çok katılımcıya sahip grubun 146 (%83) ile 15-17 yaş aralığında olduğu ve sonrasında 18-20 yaş aralığında 15 (%8,5), 12-14 yaş aralığında 9 (%5,1) ve 21 yaşından büyük 6 (%3,4) katılımcı olduğu görülmektedir. Katılımcıların 121 (%68,8)'i kadın ve 55 (%31,3)'ü erkektir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu 134 (%76,1)'i Kentsel bölgede bulunurken 42 (%23,9)'u Kırsal bölgede bulunduğunu belirtmiştir. Hane başına düşen aylık gelir durumuna bakıldığında 17.002 TL altında gelire sahip olanların 22 (12,5), 17.002-25.000 TL gelire sahip olanlarının 40 (%22,7), 25.000- 34.000 TL arasında gelire

sahip olanların 27 (%15,3), 34.000 – 50.000 TL gelire sahip olanların 38 (%21,6) ve 50.000 TL üzeri gelire sahip olanların 49 (%27,8) olduğu görülmektedir. Sanat eğitimine katılım durumlarıyla ilgili verilere bakıldığında eğitime katılanların 81 (%46) olduğu ve katılmayanların 95 (%54) olduğu görülmektedir. Katılımcıların kültürel etkinliklere katılım durumlarına bakıldığında 54 (%30,7)'sinin hiç katılmadığını, 91 (%51,7)'sinin yılda birkaç kez, 24 (%13,6)'sının ayda birkaç kez ve 7 (%4)'ünün haftada birkaç kez katılım sağladığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 3: Katılımcıların Yaşları ile Sanata Karşı Tutum ve Sanat İlğisi Durumları Arasındaki İlişkiye Dair ANOVA Verileri

Değişkenler		N	Ortalama	Sd	SS	F	P
Sanatın Gerekliliği	12-14	9	42,78	11,819	3,940	0.341	0.795
	15-17	146	42,35	12,695	1,051		
	18-20	15	44,33	10,154	2,622		
	21+	6	38,17	19,104	7,799		
Sanat Eğitimine Değer Verme	12-14	9	13,78	2,991	,997	1.319	0.27
	15-17	146	12,96	3,109	,257		
	18-20	15	14,47	3,044	,786		
	21+	6	12,50	1,643	,671		
Kişisel Sanatsal Eğitim	12-14	9	10,44	3,432	1,144	1.089	0.355
	15-17	146	9,84	3,272	,271		
	18-20	15	10,27	2,604	,672		
	21+	6	7,67	3,670	1,498		
Sanatsal Etkinliklere Katılım	12-14	9	8,78	1,481	,494	2.402	0.069
	15-17	146	7,39	1,828	,151		
	18-20	15	8,13	1,506	,389		
	21+	6	7,17	1,835	,749		
Sanata Karşı Tutum Toplam	12-14	9	75,78	17,527	5,842	0.678	0.567
	15-17	146	72,53	18,585	1,538		
	18-20	15	77,20	16,593	4,284		
	21+	6	65,50	23,654	9,657		
Duygu Düşünce	12-14	9	36,56	6,425	2,142	0.771	0.512
	15-17	146	32,94	7,286	,603		
	18-20	15	33,20	4,902	1,266		
	21+	6	34,00	6,325	2,582		
Davranış	12-14	9	34,67	8,832	2,944	0.998	0.395
	15-17	146	31,32	9,864	,816		
	18-20	15	30,53	7,782	2,009		
	21+	6	37,00	14,142	5,774		
Sanat İlğisi Toplam	12-14	9	71,22	14,584	4,861	0.893	0.446
	15-17	146	64,25	16,087	1,331		

18-20	15	63,73	11,708	3,023
21+	6	71,00	16,805	6,861

Tablo 3'e bakıldığında katılımcı grubun yaşları ile Sanata Karşı Tutum ve Sanat İlgisi durumlarının karşılaştırılması için yapılmış ANOVA testi sonuçları görünmektedir. Bu veriler kontrol edildiğinde;

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş aralıklarıyla Sanatın Gerekliliği boyutu arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($F=0,341$, $p>.05$). Yaş ile Sanat Eğitime Değer Verme boyutu arasında da anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($F=1,319$, $p>.05$). Katılımcıların yaşları ile Kişisel Sanatsal Eğitim boyutu arasında da anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($F=1,089$, $p>.05$). Sanatsal Etkinliklere Katılım boyutu ve yaş kategorileri arasındaki farklılıkların anlamlılık durumuna bakıldığında bu değişkenler arasında görülen farklılığın anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($F=2,402$, $p>.05$). Sanata Karşı Tutum ile yaş arasındaki farklılıkların anlamlılık durumuna bakıldığında bu değişkenler arasındaki farklılıkların anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($F=0,678$, $p>.05$).

Katılımcıların yaş aralıklarıyla Sanat İlgisi ve alt boyutlarının arasındaki ilişkiye bakıldığında, yaş aralıkları ile Duygu – Düşünce boyutu arasında görülen farklılıkların anlamlı olmadığı ($F=0,771$, $p>.05$), Davranış boyutu arasında görülen farklılıkların anlamlı olmadığı ($F=0,998$, $p>.05$) ve Sanat ilgisiyle yaş aralıkları arasında görülen farklılıkların anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($F=0,893$, $p>.05$)

Tablo 4: Katılımcıların Cinsiyetleriyle Sanata Karşı Tutum ve Sanat İlgisi Durumları Arasındaki İlişkiye Dair T-Test Verileri

Değişkenler		n	Ortalama	Sd.	ss	t	P
Sanatın Gerekliliği	Kadın	121	46,02	11,502	1,046	6.232	<.01
	Erkek	55	34,42	11,344	1,530		
Sanat Eğitime Değer Verme	Kadın	121	13,79	3,075	,280	4.532	<.01
	Erkek	55	11,64	2,527	,341		
Kişisel Sanatsal Eğitim	Kadın	121	10,78	3,012	,274	6.359	<.01
	Erkek	55	7,75	2,743	,370		
Sanatsal Etkinliklere Katılım	Kadın	121	8,02	1,646	,150	6.053	<.01
	Erkek	55	6,40	1,662	,224		
Sanata Karşı Tutum	Kadın	121	78,61	16,814	1,529	6.883	<.01

Toplam	Erkek	55	60,20	15,603	2,104		
Duygu Düşünce	Kadın	121	35,11	6,734	,612	5.872	<.01
	Erkek	55	28,95	5,778	,779		
Davranış	Kadın	121	34,13	9,080	,825	5.445	<.01
	Erkek	55	26,07	9,149	1,234		
Sanat İlgisi Toplam	Kadın	121	69,24	14,622	1,329	6.116	<.01
	Erkek	55	55,02	13,550	1,827		

Tablo 4 kontrol edildiğinde katılımcıların cinsiyetleriyle Sanata Karşı Tutum ve Sanat İlgisi durumları arasındaki ilişkilerin kontrol edilebilmesi için yapılmış T-Test sonuçları bulunmaktadır. Bu veriler kontrol edildiğinde;

Katılımcıların cinsiyetleriyle Sanatın Gerekliliği arasındaki farklılıklar kontrol edildiğinde Kadın katılımcıların ortalamasının 46,02 ve Erkek katılımcıların ortalamasının 34,42 olduğu görülmektedir. Bu değişkenler arasındaki farklılıkların anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($t=6,232$, $p<.05$). Yapılan incelemede kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre sanatın gerekli olduğuna dair tutumlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Sanat Eğitime Değer Verme ile cinsiyet arasındaki farklılıklara bakıldığında kadın katılımcıların 13,79 ortalamaya sahipken erkek katılımcıların 11,64 ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Bu değişkenler arasında görülen farklılıkların anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($t=4,532$, $p<.05$). Kadın katılımcıların sanat eğitime daha çok değer verdiği görülmektedir. Kişisel Sanatsal Eğitim değişkenine bakıldığında, kadın katılımcıların ortalaması 10,78 iken erkek katılımcıların ortalaması 7,75'tir. Bu değişkenler arasındaki farkın anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($t= 6,359$, $p<.05$). Kadın katılımcıların kişisel sanatsal eğitime erkeklerden daha fazla önem verdiği görülmektedir. Sanatsal Etkinliklere Katılım değişkenine bakıldığında, kadın katılımcıların ortalamasının 8,02, erkek katılımcıların ortalamasının ise 6,40 olduğu görülmektedir. Bu farklılıklar da anlamlıdır ($t = 6,053$, $p <.05$) Bu durum, kadın katılımcıların sanatsal etkinliklere erkeklerden daha fazla katıldığını göstermektedir. Sanata Karşı Tutum değişkenine geldiğimizde, kadın katılımcıların ortalamasının 78,61, erkek katılımcıların ise 60,20 olduğu görülmektedir. Bu farkın da anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır ($t = 6,883$, $p <.05$). Kadınların sanata karşı genel tutumlarının erkeklerden daha olumlu olduğu gözlemlenmiştir.

Katılımcıların Sanat İlgisi boyutlarından Duygu-Düşünce değişkeninde, kadın katılımcıların ortalaması 35,11, erkek katılımcıların ortalaması ise 28,95'tir. Bu farklılıklar anlamlı olup ($t = 5,872, p < .05$), kadınların sanatla ilgili duygu ve düşünce düzeylerinin erkeklere kıyasla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Davranış değişkenine baktığımızda, kadın katılımcıların ortalaması 34,13, erkek katılımcıların ise 26,07 olduğu görülmektedir. Bu fark da anlamlıdır ($t = 5,445, p < .05$). Kadın katılımcıların sanatla ilgili davranışlarının erkeklerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Son olarak, Sanat İlgisi değişkeninde kadın katılımcıların ortalaması 69,24 iken erkek katılımcıların ortalaması 55,02'dir. Bu farklılık da anlamlıdır ($t = 6,116, p < .05$), bu da kadın katılımcıların sanat ilgisinin erkeklerden daha fazla olduğunu göstermektedir.

Tablo 5: Katılımcıların İkametgâh Türleri Sanata Karşı Tutum ve Sanat İlgisi Durumları Arasındaki İlişkiye Dair T-Test Verileri

Değişkenler		n	Ortalama	Sd.	ss	t	P
Sanatın Gerekliliği	Kırsal	42	40,83	12,659	1,953	-0.92	0.359
	Kentsel	134	42,89	12,629	1,091		
Sanat Eğitimine Değer Verme	Kırsal	42	13,14	2,562	,395	0.07	0.944
	Kentsel	134	13,10	3,226	,279		
Kişisel Sanatsal Eğitim	Kırsal	42	9,38	3,076	,475	-1.027	0.306
	Kentsel	134	9,97	3,295	,285		
Sanatsal Etkinliklere Katılım	Kırsal	42	7,21	1,371	,212	-1.244	0.215
	Kentsel	134	7,61	1,923	,166		
Sanata Karşı Tutum Toplam	Kırsal	42	70,57	17,906	2,763	-0.918	0.36
	Kentsel	134	73,57	18,690	1,615		
Duygu Düşünce	Kırsal	42	32,19	5,985	,923	-1.046	0.297
	Kentsel	134	33,49	7,336	,634		
Davranış	Kırsal	42	30,98	9,754	1505	-0.481	0.631
	Kentsel	134	31,81	9,866	,852		
Sanat İlgisi Toplam	Kırsal	42	63,17	14,432	2,227	-0.769	0.443
	Kentsel	134	65,31	16,113	1,392		

Tablo 5 kontrol edildiğinde katılımcıların Kırsal veya Kentsel yerleşimleriyle Sanata Karşı Tutum ve Sanat İlgilerine dair farklılıkların anlamlılık durumunun anlaşılabilmesi için hazırlanmış T-Test verileri bulunmaktadır. Bu veriler kontrol edildiğinde;

Katılımcıların İkametgah türleri ile Sanatın Gerekliliğine tutumları incelendiğinde Kentsel alanlarda yaşayanların ortalamasının 42,89 ve Kırsalda yaşayanların ortalamasının 40,83 olmasına rağmen aralarında görülen farklılıkların anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($t=-0,92$, $p>.05$). Sanat Eğitime Değer Verme değişkenine bakıldığında, kırsal alanda yaşayan katılımcıların ortalaması 13,14, kentsel alanda yaşayan katılımcıların ortalaması ise 13,10 olarak gözlenmiştir. Ancak bu iki grup arasındaki farkın anlamlı olmadığı sonucuna varılmıştır ($t=0,07$, $p>.05$). Kişisel Sanatsal Eğitim değişkenine bakıldığında, kırsal kesimde yaşayan katılımcıların ortalaması 9,38, kentsel kesimde yaşayan katılımcıların ortalaması ise 9,97'dir. İki grup arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($t=-1,027$, $p>.05$). Sanatsal Etkinliklere Katılım değişkeninde, kırsal kesimde yaşayanların ortalaması 7,21, kentsel kesimde yaşayanların ise ortalaması 7,61 olarak hesaplanmıştır. Ancak bu farkın da anlamlı olmadığı ($t=-1,244$, $p>.05$) sonucu elde edilmiştir. Sanata Karşı Tutum Toplam değişkenine bakıldığında, kırsalda yaşayan katılımcıların ortalaması 70,57, kentsel alanda yaşayanların ortalaması ise 73,57'dir. Ancak aradaki farkın anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($t=-0,918$, $p>.05$).

Katılımcıların Sanat İlgisi ve alt boyutlarıyla yaşadıkları yerler arasındaki farklılıklara bakıldığında; Duygu Düşünce değişkenine göre, kırsalda yaşayan katılımcıların ortalaması 32,19, kentsel alanda yaşayanların ortalaması ise 33,49 olarak hesaplanmıştır. Ancak bu fark da anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,046$, $p>.05$). Davranış değişkeninde, kırsalda yaşayanların ortalaması 30,98, kentselde yaşayanların ortalaması ise 31,81'dir. Fakat bu fark anlamlı değildir ($t=-0,481$, $p>.05$). Son olarak, Sanat İlgisi Toplam değişkenine bakıldığında, kırsal alanda yaşayan katılımcıların ortalaması 63,17, kentsel alanda yaşayan katılımcıların ortalaması ise 65,31'dir. Ancak bu fark da anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,769$, $p>.05$).

Tablo 6: Katılımcıların Aylık Hane Gelirleriyle Sanata Karşı Tutum ve Sanat İlgisi Durumları Arasındaki İlişkiye Dair ANOVA Verileri

Değişkenler	n	Ortalama	Sd.	ss	F	P
Sanatın Gerekliliği	17.002 TL altı	22 38,55	15,234	3,248	0.903	0.464
	17.002- 25.000 TL	40 43,25	12,097	1,913		
	25.000- 34.000 TL	27 43,70	11,306	2,176		
	34.000 TL- 50.000 TL	38 40,97	13,738	2,229		

	50.000 TL üzeri	49	43,82	11,595	1,656		
Sanat Eğitimine Değer Verme	17.002 TL altı	22	12,41	2,889	,616		
	17.002- 25.000 TL	40	13,48	3,397	,537		
	25.000- 34.000 TL	27	13,56	2,833	,545	0.613	0.654
	34.000 TL- 50.000 TL	38	12,89	2,883	,468		
	50.000 TL üzeri	49	13,06	3,191	,456		
Kişisel Sanatsal Eğitim	17.002 TL altı	22	8,95	3,539	,754		
	17.002- 25.000 TL	40	9,75	3,264	,516		
	25.000- 34.000 TL	27	10,63	2,963	,570	1.218	0.305
	34.000 TL- 50.000 TL	38	9,34	3,347	,543		
	50.000 TL üzeri	49	10,22	3,131	,447		
Sanatsal Etkinliklere Katılım	17.002 TL altı	22	7,14	1,885	,402		
	17.002- 25.000 TL	40	7,90	1,707	,270		
	25.000- 34.000 TL	27	7,81	1,777	,342	2.274	0.063
	34.000 TL- 50.000 TL	38	7,82	1,915	,311		
	50.000 TL üzeri	49	6,98	1,702	,243		
Sanata Karşı Tutum Toplam	17.002 TL altı	22	67,05	20,930	4,462		
	17.002- 25.000 TL	40	74,38	18,489	2,923		
	25.000- 34.000 TL	27	75,70	17,702	3,407	0.913	0.457
	34.000 TL- 50.000 TL	38	71,03	19,183	3,112		
	50.000 TL üzeri	49	74,08	17,287	2,470		
Duygu Düşünce	17.002 TL altı	22	32,50	6,899	1,471		
	17.002- 25.000 TL	40	34,60	6,875	1,087		
	25.000- 34.000 TL	27	32,74	8,051	1,549	0.564	0.689
	34.000 TL- 50.000 TL	38	33,16	6,752	1,095		
	50.000 TL üzeri	49	32,59	7,000	1,000		
Davranış	17.002 TL altı	22	29,09	11,242	2,397		
	17.002- 25.000 TL	40	32,83	9,886	1,563		
	25.000- 34.000 TL	27	32,70	8,918	1,716	1.074	0.371
	34.000 TL- 50.000 TL	38	29,74	9,311	1,510		
	50.000 TL üzeri	49	32,61	9,912	1,416		
Sanat İlgisi Toplam	17.002 TL altı	22	61,59	16,041	3,420		
	17.002- 25.000 TL	40	67,43	15,663	2,477		
	25.000- 34.000 TL	27	65,44	16,568	3,188	0.662	0.619
	34.000 TL- 50.000 TL	38	62,89	15,164	2,460		
	50.000 TL üzeri	49	65,20	15,774	2,253		

Tablo 6’da katılımcıların hane başı aylık gelirleriyle Sanata Karşı Tutum ve Sanat İlgisi değişkenleriyle farklılıklarının anlamlılık seviyesinin ölçülebilmesi için hazırlanmış ANOVA testi verileri bulunmaktadır. Bu veriler incelendiğinde;

Katılımcıların Sanata Karşı Tutum ve alt boyutlarıyla aylık gelir aralıkları arasındaki ilişkiye bakıldığında; Sanatın Gerekliliği değişkeni incelendiğinde, 17.002 TL altında gelir elde eden katılımcıların ortalaması 38,55 iken 50.000 TL üzerinde gelir elde eden katılımcıların ortalaması 43,82'dir. Ancak gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($F=0.903$, $p>0.05$). Sanat Eğitime Değer Verme değişkenine bakıldığında, gelir düzeylerine göre katılımcıların ortalamaları birbirine yakın olup, 17.002 TL altında gelir elde edenlerin ortalaması 12,41, 50.000 TL üzeri gelire sahip katılımcıların ortalaması ise 13,06'dır. ANOVA testi sonucunda gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($F=0.613$, $p>0.05$). Kişisel Sanatsal Eğitim değişkeninde ise, 17.002 TL altında gelir elde edenlerin ortalaması 8,95, 50.000 TL üzerinde gelir elde edenlerin ortalaması 10,22'dir. Ancak bu değişken için de gelir grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=1.218$, $p>0.05$). Sanatsal Etkinliklere Katılım değişkeninde, 17.002 TL altında gelir elde edenlerin ortalaması 7,14 iken, 50.000 TL üzerinde gelir elde edenlerin ortalaması 6,98'dir. ANOVA testi sonucunda bu değişken için de anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($F=2.274$, $p>0.05$). Sanata Karşı Tutum Toplam değişkeni için, 17.002 TL altında gelir elde edenlerin ortalaması 67,05, 50.000 TL üzerinde gelir elde edenlerin ortalaması ise 74,08'dir. ANOVA testi sonucunda, bu değişkende de gelir grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=0.913$, $p>0.05$).

Katılımcıların Sanat İlgisi ve alt boyutlarıyla ile aylık gelir arasındaki farklılıkların anlamlılığına bakıldığında; Duygu Düşünce değişkenine baktığımızda, 17.002 TL altında gelir elde eden katılımcıların ortalaması 32,50, 50.000 TL üzeri gelir elde eden katılımcıların ortalaması ise 32,59'dur. Gelir grupları arasında anlamlı bir fark olmadığı gözlemlenmiştir ($F=0.564$, $p>0.05$). Davranış değişkeninde ise, 17.002 TL altında gelir elde edenlerin ortalaması 29,09, 50.000 TL üzerinde gelir elde edenlerin ortalaması 32,61'dir. Fakat, bu değişken için de gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=1.074$, $p>0.05$). Son olarak, Sanat İlgisi Toplam değişkeni incelendiğinde, 17.002 TL altında gelir elde edenlerin ortalaması 61,59, 50.000 TL üzerinde gelir elde edenlerin ortalaması ise 65,20'dir. ANOVA testi sonucunda bu değişken için de aylık gelir arasındaki farklılıkların anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($F=0,662$, $p>.05$).

Tablo 7: Katılımcıların Kültürel Etkinliklere Katılma Sıklığı Sanata Karşı Tutum ve Sanat

İlgisi Durumları Arasındaki İlişkiye Dair ANOVA Verileri

Değişkenler		n	Ortalama	Sd.	ss	F	p	Farklar
Sanatın Gerekliliği	a) Hiç Katılmam	54	37,13	11,617	1,581	4.954	0.003	a < b, c
	b) Yılda birkaç kez	91	44,41	11,827	1,240			
	c) Ayda birkaç kez	24	46,13	14,570	2,974			
	d) Haftada birkaç kez	7	44,14	13,384	5,059			
Sanat Eğitimine Değer Verme	a) Hiç Katılmam	54	12,02	2,891	,393	5.672	<.01	a < b
	b) Yılda birkaç kez	91	13,25	3,150	,330			
	c) Ayda birkaç kez	24	14,96	2,312	,472			
	d) Haftada birkaç kez	7	13,43	2,760	1,043			
Kişisel Sanatsal Eğitim	a) Hiç Katılmam	54	8,35	2,902	,395	7.138	<.01	a < b, c
	b) Yılda birkaç kez	91	10,18	3,024	,317			
	c) Ayda birkaç kez	24	11,38	3,386	,691			
	d) Haftada birkaç kez	7	11,43	4,198	1,587			
Sanatsal Etkinliklere Katılım	a) Hiç Katılmam	54	6,89	1,850	,252	4.883	0.003	a < b, c
	b) Yılda birkaç kez	91	7,75	1,729	,181			
	c) Ayda birkaç kez	24	8,29	1,601	,327			
	d) Haftada birkaç kez	7	6,71	1,799	,680			
Sanata Karşı Tutum Toplam	a) Hiç Katılmam	54	64,39	17,529	2,385	6.502	<.01	a < b, c
	b) Yılda birkaç kez	91	75,58	17,052	1,787			
	c) Ayda birkaç kez	24	80,75	20,105	4,104			
	d) Haftada birkaç kez	7	75,71	18,446	6,972			
Duygu Düşünce	a) Hiç Katılmam	54	28,85	7,027	,956	13.491	<.01	a < b, c
	b) Yılda birkaç kez	91	34,64	6,306	,661			
	c) Ayda birkaç kez	24	37,50	5,283	1,078			
	d) Haftada birkaç kez	7	32,86	5,610	2,121			
Davranış	a) Hiç Katılmam	54	27,19	8,709	1,185	7.783	<.01	a < b, c
	b) Yılda birkaç kez	91	32,41	9,152	,959			
	c) Ayda birkaç kez	24	37,08	10,537	2,151			
	d) Haftada birkaç kez	7	36,71	11,116	4,202			
Sanat İlgisi Toplam	a) Hiç Katılmam	54	56,04	14,626	1,990	11.197	<.01	a < b, c
	b) Yılda birkaç kez	91	67,04	14,348	1,504			
	c) Ayda birkaç kez	24	74,58	14,829	3,027			
	d) Haftada birkaç kez	7	69,57	14,339	5,420			

Tablo 7’de katılımcıların Kültürel Etkinliklere Katılım durumlarıyla Sanata Karşı Tutumları ve Sanat İlgisi arasındaki farklılıkların anlamlılık durumlarının anlaşılabilmesi için hazırlanmış ANOVA testi verileri bulunmaktadır. Bu veriler incelendiğinde;

Katılımcıların kültürel etkinliklere katılım durumlarıyla Sanata Karşı Tutumları ve alt boyutları arasındaki ilişkiye bakıldığında, Sanatın Gerekliliği değişkenine bakıldığında, hiç katılmayanların ortalaması 37,13, yılda birkaç kez katılanların ortalaması 44,41, ayda birkaç kez katılanların ortalaması 46,13, haftada birkaç kez katılanların ortalaması ise 44,14 olarak bulunmuştur. ANOVA sonucunda, gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($F = 4,954$, $p < .05$). Post-hoc analiz sonuçlarına göre, hiç katılmayanların ortalamaları, yılda birkaç kez ve ayda birkaç kez katılanlardan anlamlı derecede düşüktür ($a < b$, c). Sanat Eğitimine Değer Verme değişkeninde, hiç katılmayanların ortalaması 12,02, yılda birkaç kez katılanların ortalaması 13,25, ayda birkaç kez katılanların ortalaması 14,96, haftada birkaç kez katılanların ortalaması ise 13,43 olarak hesaplanmıştır. ANOVA analizine göre gruplar arasında anlamlı fark vardır ($F = 5,672$, $p < .05$). Post-hoc sonuçlarına göre, hiç katılmayanların ortalaması, yılda birkaç kez katılanlardan anlamlı derecede düşüktür ($a < b$). Kişisel Sanatsal Eğitim değişkenine bakıldığında, hiç katılmayanların ortalaması 8,35, yılda birkaç kez katılanların ortalaması 10,18, ayda birkaç kez katılanların ortalaması 11,38, haftada birkaç kez katılanların ortalaması ise 11,43 olarak bulunmuştur. ANOVA sonucunda, gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($F = 7,138$, $p < .05$). Post-hoc analizlere göre, hiç katılmayanların ortalamaları, yılda birkaç kez ve ayda birkaç kez katılanlardan anlamlı derecede düşüktür ($a < b$, c). Sanatsal Etkinliklere Katılım değişkeninde, hiç katılmayanların ortalaması 6,89, yılda birkaç kez katılanların ortalaması 7,75, ayda birkaç kez katılanların ortalaması 8,29, haftada birkaç kez katılanların ortalaması ise 6,71 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasında anlamlı fark vardır ($F = 4,883$, $p < .05$). Post-hoc analiz sonuçlarına göre, hiç katılmayanların ortalaması, yılda birkaç kez ve ayda birkaç kez katılanlardan anlamlı derecede düşüktür ($a < b$, c). Sanata Karşı Tutum Toplam değişkeninde, hiç katılmayanların ortalaması 64,39, yılda birkaç kez katılanların ortalaması 75,58, ayda birkaç kez katılanların ortalaması 80,75, haftada birkaç kez katılanların ortalaması ise 75,71'dir. ANOVA sonucuna göre gruplar arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 6,502$, $p < .05$). Post-hoc analizlere göre, hiç katılmayanların ortalaması, yılda birkaç kez ve ayda birkaç kez katılanlardan anlamlı derecede düşüktür ($a < b$, c).

Katılımcıların Sanat İlgisi ve alt boyutlarıyla kültürel etkinliklere katılım durumlarıyla ilgili farklılıklar kontrol edildiğinde, Duygu Düşünce değişkenine

bakıldığında, hiç katılmayanların ortalaması 28,85, yılda birkaç kez katılanların ortalaması 34,64, ayda birkaç kez katılanların ortalaması 37,50, haftada birkaç kez katılanların ortalaması ise 32,86 olarak bulunmuştur. Gruplar arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir ($F = 13,491$, $p < .05$). Post-hoc analizlere göre, hiç katılmayanların ortalamaları, yılda birkaç kez ve ayda birkaç kez katılanlardan anlamlı derecede düşüktür ($a < b, c$). Davranış değişkeninde, hiç katılmayanların ortalaması 27,19, yılda birkaç kez katılanların ortalaması 32,41, ayda birkaç kez katılanların ortalaması 37,08, haftada birkaç kez katılanların ortalaması ise 36,71 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 7,783$, $p < .05$). Post-hoc analizlere göre, hiç katılmayanların ortalamaları, yılda birkaç kez ve ayda birkaç kez katılanlardan anlamlı derecede düşüktür ($a < b, c$). Sanat İlgisi Toplam değişkeninde, hiç katılmayanların ortalaması 56,04, yılda birkaç kez katılanların ortalaması 67,04, ayda birkaç kez katılanların ortalaması 74,58, haftada birkaç kez katılanların ortalaması ise 69,57'dir. Gruplar arasında anlamlı fark vardır ($F = 11,197$, $p < .05$). Post-hoc analizlere göre, hiç katılmayanların ortalamaları, yılda birkaç kez ve ayda birkaç kez katılanlardan anlamlı derecede düşüktür ($a < b, c$).

Tablo 8: Katılımcıların Sanat Eğitimi Alma Durumlarıyla Sanata Karşı Tutum ve Sanat İlgisi Durumları Arasındaki İlişkiye Dair T-Test Verileri

Değişkenler		n	Ortalama	Sd.	ss	t	P
Sanatın Gerekliliği	Evet	81	47,14	11,172	1,241	4.886	<.01
	Hayır	95	38,36	12,447	1,277		
Sanat Eğitime Değer Verme	Evet	81	14,40	2,961	,329	5.520	<.01
	Hayır	95	12,02	2,740	,281		
Kişisel Sanatsal Eğitim	Evet	81	11,22	2,885	,321	5.713	<.01
	Hayır	95	8,64	3,070	,315		
Sanatsal Etkinliklere Katılım	Evet	81	8,15	1,526	,170	4.497	<.01
	Hayır	95	6,98	1,868	,192		
Sanata Karşı Tutum Toplam	Evet	81	80,90	15,686	1,743	5.802	<.01
	Hayır	95	66,00	18,013	1,848		
Duygu Düşünce	Evet	81	36,54	5,432	,604	6.499	<.01
	Hayır	95	30,32	7,014	,720		
Davranış	Evet	81	36,36	8,272	,919	6.600	<.01
	Hayır	95	27,57	9,235	,948		
Sanat İlgisi Toplam	Evet	81	72,90	12,203	1,356	7.171	<.01
	Hayır	95	57,88	15,105	1,550		

Tablo 8 kontrol edildiğinde katılımcıların sanat eğitimine katılım durumlarıyla Sanata Karşı Tutumları ve Sanat İlgiyle ilgili farklılıkların anlamlılığına dair istatistiksel veriler bulunmaktadır. Bu veriler kontrol edildiğinde;

Katılımcıların sanat eğitimine katılma durumlarıyla Sanata Karşı Tutumları ve alt boyutlarıyla olan farklılıklarına bakıldığında, Sanatın Gerekliliği değişkeninde, sanat eğitimi alan katılımcıların ortalaması 47,14, sanat eğitimi almayan katılımcıların ortalaması ise 38,36'dır. T-testi sonucuna göre bu fark anlamlı bulunmuştur ($t = 4.886$, $p <<0.05$). Sanat Eğitime Değer Verme değişkenine bakıldığında, sanat eğitimi alan katılımcıların ortalaması 14,40, sanat eğitimi almayanların ortalaması ise 12,02'dir. Gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($t = 5.520$, $p <<0.05$). Kişisel Sanatsal Eğitim değişkeninde, sanat eğitimi alan katılımcıların ortalaması 11,22, sanat eğitimi almayanların ortalaması 8,64'tür. T-testi sonucuna göre fark anlamlıdır ($t = 5.713$, $p <.05$). Sanatsal Etkinliklere Katılım değişkeninde, sanat eğitimi alanların ortalaması 8,15, sanat eğitimi almayanların ortalaması ise 6,98'dir. Bu fark da anlamlı bulunmuştur ($t = 4.497$, $p <.05$). Sanata Karşı Tutumda, sanat eğitimi alanların ortalaması 80,90, sanat eğitimi almayanların ortalaması ise 66,00'dir. Bu fark anlamlıdır ($t = 5.802$, $p <<0.05$).

Katılımcıların sanat eğitimine katılım durumlarıyla Sanat İlgi ve alt boyutlarındaki değişkenlere bakıldığında, Duygu-Düşüncede, sanat eğitimi alanların ortalaması 36,54, sanat eğitimi almayanların ortalaması ise 30,32 olarak bulunmuştur. Gruplar arasındaki fark anlamlıdır ($t = 6.499$, $p <<0.0501$). Davranış değişkeninde, sanat eğitimi alanların ortalaması 36,36, sanat eğitimi almayanların ortalaması ise 27,57'dir. Bu fark anlamlıdır ($t = 6.600$, $p <.05$). Sanat İlgi değişkeninde, sanat eğitimi alan katılımcıların ortalaması 72,90, sanat eğitimi almayanların ortalaması ise 57,88'dir. Bu fark da anlamlıdır ($t = 7.171$, $p <.05$).

Tablo 9: Katılımcıların Sanata Karşı Tutumları ile Sanat İlgi ve Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon Verileri

Korelasyon	Sanata Karşı Tutum	Duygu Düşünce	Davranış	Sanat İlgi
Sanata Karşı Tutum	$r = 1$	0.749	0.77	0.817
	p	<.01	<.01	<.01

Tablo 9 incelendiğinde katılımcıların Sanata Karşı tutumlarıyla Sanat İlgisi ve Alt boyutları arasındaki bağlantının anlaşılabilmesi için yapılmış korelasyon testi verileri bulunmaktadır. Bu veriler incelendiğinde;

Katılımcıların Sanata Karşı Tutumları ile Duygu-Düşünce ilgisi arasında pozitif yönlü ve güçlü bir bağlantı olduğu görülmektedir ($r=0,749$, $p<.05$), Tutum ile Davranışsal ilgi arasında da pozitif yönlü ve güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,770$, $p<.05$) ve son olarak katılımcıların Sanata Karşı Tutumlarıyla Sanat İlgisi arasında da pozitif yönlü ve güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,817$, $p<.05$). Bu sonuçlar doğrultusunda Sanata Karşı tutum arttıkça Duygu-Düşünce, Davranış ve Sanat İlgisinin de arttığı görülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bu çalışma kapsamında ergenlik dönemindeki bireylerin sanata karşı tutumları, çeşitli demografik değişkenler ve sanat eğitimi alma durumları açısından incelenmiştir. Elde edilen bulgular, ergenlik döneminin bireylerin sanata yönelik tutumlarını şekillendirmede dolaylı ancak önemli bir zemin oluşturduğunu ortaya koymaktadır.

ANOVA testi sonuçları, katılımcıların yaşları ile sanata karşı tutum ve sanat ilgisi arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. Bu durum, ergenlik döneminin kendi içinde farklı yaş gruplarını barındırmasına rağmen, sanata yönelik tutumların yaş ilerledikçe belirgin bir biçimde değişmediğini göstermektedir. Bu bulgu, Güzel ve Özdemir (2018)'in yaşın sanata karşı tutum üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını savunduğu araştırmalarıyla örtüşmektedir. Ancak Dewey (1934), yaşın bireyin sanatla kurduğu ilişkiyi zamanla geliştirdiğini belirtmiştir. Çalışma sonuçları, ergenlik sürecinin başlangıcından sonuna dek yaş faktörünün sanatsal tutumlar üzerindeki etkisinin sınırlı kaldığını göstermektedir.

T-Test sonuçları, kadın katılımcıların sanata karşı daha olumlu bir tutum sergilediklerini ortaya koymaktadır. Bu sonuç, ergenlik döneminde toplumsal cinsiyet rollerinin etkisinin belirginleştiği ve bu rollerin sanatla olan ilişkiyi şekillendirebildiği düşüncesiyle açıklanabilir. Eisner (2002), kadınların sanatsal etkinliklere erkeklerden daha fazla ilgi gösterdiğini ifade ederken; Thompson ve Baxter (2005), bu farklılığın toplumsal beklentiler ve eğitimle bağlantılı olduğunu vurgulamaktadır. Ergenlik, bireylerin toplumsal kimlik geliştirme süreci olduğu için bu dönemde cinsiyet rolleri doğrultusunda sanat algısının farklılaşması beklenen bir durumdur.

Katılımcıların kırsal ya da kentsel bölgede yaşamalarına göre sanata karşı tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ergenlik dönemi bireylerinin, yaşadıkları çevreden bağımsız olarak kültürel algılar geliştirebildiği bu bulgu ile desteklenmektedir. Hillman ve Holloway (2015), kırsal ve kentsel bölgelerdeki bireylerin sanatsal katılım düzeylerinin benzer olduğunu ifade ederken; Liu ve Zhao (2020), kırsal alanlarda sanatsal kaynaklara erişimin sınırlı olduğunu

vurgulamaktadır. Ancak bu çalışmada, ergenlik dönemindeki bireylerin sanata olan tutumlarının yaşanılan yerden ziyade bireysel ve eğitsel etkenlerle şekillendiği görülmektedir.

Aylık hane gelirine göre yapılan analizlerde, sanata karşı tutumda anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bourdieu'nün (1984) kültürel sermaye yaklaşımı, yüksek gelir gruplarının sanata daha fazla ilgi göstereceğini öne sürse de, bu çalışmada ergen bireylerin sanata ilişkin tutumlarının maddi imkanlardan ziyade kişisel deneyim ve eğitimle geliştiği görülmektedir. Ergenlik, bireyin kimlik inşa sürecinde sosyoekonomik koşullardan ziyade kişisel yönelimlere daha açık bir dönem olabilir.

Kültürel etkinliklere daha sık katılan ergen bireylerin sanata karşı daha olumlu bir tutum sergilediği belirlenmiştir. Bu bulgu, Csikszentmihalyi'nin (1990) sanata maruz kalmanın bireyin sanatsal ilgisini artıracak yönündeki görüşüyle örtüşmektedir. Özellikle ergenlik döneminde bireyler, çevresel uyarıcılardan ve deneyimlerden daha yoğun biçimde etkilenmektedir. Bu nedenle kültürel etkinlikler, sanata karşı tutumun şekillenmesinde etkili bir rol oynamaktadır.

Sanat eğitimi alan ergen bireylerin sanata karşı daha olumlu tutum sergiledikleri belirlenmiştir. Dewey (1934), sanat eğitiminin bireylerin sanatsal ilgilerini geliştirdiğini savunurken; Eisner (2002) ise sanat eğitiminin estetik farkındalığı güçlendirdiğini vurgulamaktadır. Ergenlik dönemi, estetik duyarlılığın ve kimlik arayışının yoğun yaşandığı bir dönemdir. Bu nedenle, sanat eğitimi bu dönemde bireylerin sanata bakış açılarını derinleştirme ve estetik değerleri içselleştirme açısından kritik önemdedir.

Araştırma bulguları, ergenlik döneminin bireylerin sanatsal tutumlarını belirleyen tek başına bir faktör olmadığını, ancak bu dönemde alınan sanat eğitimi, cinsiyet rolleri ve kültürel etkinliklere katılım gibi unsurların sanata karşı tutumları anlamlı biçimde etkileyebildiğini göstermektedir. Ergen bireylerin bu dönemde sanatla ne ölçüde etkileşime geçtiği, gelecekteki estetik algılarının ve sanatsal yönelimlerinin belirleyicisi olabilmektedir. Bu bağlamda, ergenlikte verilen sanat eğitimi, yalnızca sanat bilgisi değil; aynı zamanda bireysel gelişim, ifade özgürlüğü ve yaratıcı düşünme açısından da önemli katkılar sunmaktadır.

5.2. Öneriler

Bu araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda, ergenlik dönemindeki bireylerin sanata karşı tutumları üzerine yapılacak gelecekteki çalışmalara ışık tutabilecek çeşitli öneriler sunulmaktadır;

- Farklı demografik gruplar üzerinde benzer araştırmalar yapılarak, yaş, cinsiyet, sosyoekonomik durum ve ikametgâh gibi değişkenlerin sanata karşı tutum üzerindeki etkilerinin daha ayrıntılı incelenmesi sağlanmalıdır. Özellikle farklı kültürel arka plana sahip ergen gruplar karşılaştırılmalı olarak ele alınabilir.
- Uzun süreli sanat eğitiminin, ergen bireylerin sanatsal tutum, estetik algı ve yaratıcı düşünme becerileri üzerindeki etkileri boylamsal araştırmalarla değerlendirilebilir.
- Kültürel etkinliklere katılım sıklığının, ergenlik dönemindeki bireylerin sanata olan ilgisini nasıl etkilediği, nicel ve nitel yöntemlerle ayrıntılı biçimde araştırılmalıdır.
- Sanat eğitimi ve sanata olan ilginin, ergenlerin psikolojik iyi oluş, özsaygı, ifade becerileri ve duygusal farkındalık gibi alanlardaki etkileri incelenmelidir.
- Toplumsal cinsiyet rollerinin, ergenlik döneminde sanatla kurulan ilişki üzerindeki etkileri sosyo-kültürel bağlamda değerlendirilmeli, özellikle okul ortamlarında bu rollerin nasıl pekiştirildiği veya dönüştürüldüğu araştırılmalıdır.
- Sanat eğitimine erişimdeki sosyoekonomik eşitsizlikler, ergen bireylerin fırsat eşitliği açısından değerlendirilerek sanat eğitiminin demokratikleşmesine yönelik politikalar geliştirilebilir.
- Sanat eğitimi politikaları gözden geçirilerek, ergenlerin sanatsal gelişimini destekleyecek, kapsayıcı ve sürdürülebilir yaklaşımların benimsenmesi teşvik edilmelidir.
- Sanat eğitimi veren kurumlar arasında (okul, kurs, atölye, müze eğitimi vb.) uygulanan programların içerik, yöntem ve etkililik açısından karşılaştırılmalı analizleri yapılmalıdır.

- Sanat eğitimi alan ergen bireylerin yaratıcı düşünme kapasiteleri, problem çözme becerileri ve yenilikçi yaklaşımları ile olan ilişkileri araştırılmalıdır.
- Sanatla uğraşan ergenlerin sosyal ilişkileri, grup içi etkileşimleri ve iletişim becerileri gibi sosyal yeterlilik alanlarıyla ilişkisi incelenmelidir.
- Dijital ortamda sunulan sanat eğitiminin, özellikle pandemiden sonraki dönemde ergen bireyler üzerindeki etkisi, dijital araçların sanatsal tutumlara katkısı bağlamında ele alınmalıdır.
- Sanatsal etkinliklere katılımın ekonomik boyutu, özellikle dar gelirli ailelerden gelen ergen bireylerin katılım düzeylerini nasıl etkilediği açısından değerlendirilmelidir.
- Sanat eğitiminin kültürel kimlik oluşumu üzerindeki etkisi, ergenlik döneminde bireylerin benlik algısı ve aidiyet duygusu ile ilişkili olarak araştırılmalıdır.
- Sanata karşı tutumların tarihsel ve kültürel bağlamda incelenmesi, ergen bireylerin sanat algılarını etkileyen tarihsel miras, kültürel değerler ve toplumsal normların anlaşılmasına katkı sağlayabilir.
- Sanatın sosyal uyum ve empati gelişimine etkisi, ergenlik döneminde toplumsal ilişkilerin geliştiği bir evre olması açısından ayrı bir önem taşımakta olup, bu ilişkinin sanatsal faaliyetler üzerinden nasıl desteklenebileceği araştırılmalıdır.

Bu öneriler doğrultusunda yapılacak yeni çalışmalar, ergenlik dönemindeki bireylerin sanatsal gelişimlerine daha kapsamlı ve bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşmayı mümkün kılacaktır.

KAYNAKLAR

- Akengin, Ç., & Ertuş, M. (2019). Bilgisayar destekli sanat eleştirisi dersinin akademik başarıya etkisinin incelenmesi. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 6(5), 343-356.
- Akkaya, T. (2014). *Akademik ve disiplinler arası yeni sanat eleştirisi kuramı*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Akkurt, S., & Boratav, O. (2018). Neden sanat eğitimi? *International Journal Of Scholars In Education*, 1(1), 54-60.
- Altinkurt, L. (2005). Türkiye'de sanat eğitiminin gelişimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (12).
- Arabacı, M. (2006). *Sanat eğitiminde çoklu zekâ kuramı ve kaynaştırılmış sanat eğitimi yöntemi (ilköğretim ikinci kademe resim-iş eğitimi programı örneği ile)*, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Arpalı, F. S. (2008). *Türkiye'de sanat eğitimi yöntemleri*. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı. Çanakkale.
- Arslan, A. A. (2010). *Görsel sanatlar öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi.
- Artut, K. (2002). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ateş, N. Ateş, K.S. (2006). *Problem davranışlar: Özel Eğitime Muhtaç Bireylerde Problemler Davranışlar ve Baş Etme Yolları* Kitabından Ya-Pa Yayınları Ağustos 2006.
- Avcı, S. (2014). Bilimsel renk bilgisinin resim sanatındaki yansımaları. *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, (11), 53-67.
- Ayaydın, A., Vural, D. Ü., Tuna, S., & Yılmaz, M. G. (2011). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi*.
- Aydoğan, K. E. B. (2010). *Sanat Eğitimi ve Sanat Eleştirisi: Türkiye'de Görsel Sanatlar Öğretmeni Yetiştiren Kurumlar Örneği*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Aykut, A. (2006). Günümüzde görsel sanatlar eğitiminde kullanılan yöntemler. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(21), 33-42.
- Bilen, M. ve Topçuoğlu, M, A. (2008). *Ergenlik dönemi. Yaşamın gizemi cinsellik*. Ankara. 1. Baskı Betik Kitap Yayıncılık sayfa 73-98.
- Bilirdönmez, K., & Karabulut, N. (2016). Sanat eğitimi süreç ve kuramları. *Ekev Akademi Dergisi*, (65), 343-356.
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction: a social critique of the judgment of taste*. Harvard University Press.
- Buyurgan, S., & Buyurgan, U. (2007). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 189-209.

- Csikszentmihalyi, M. (1990). *Flow: the psychology of optimal experience*. Harper & Row.
- Demirel, A. (2006). *Sanat Eğitiminde Bilgisayar ve Çokluortam Uygulamaları*.
- Deniz, C. (2004). *Öğretmenlerin resim eğitiminin sorunlarına yaklaşımı*. Yüksek Lisans Tezi. K.K.T.C. Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yöntemi ve Denetimi Anabilim Dalı. Lefkoşa.
- Dewey, J. (1934). *Art as Experience*. Minton, Balch & Company.
- Dikici, A. (2006). Sanat eğitimi ve öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 31(139).
- Dilmaç, S., & Dilmaç, O. (2020). Görsel sanatlar dersinde yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 15(1), 85-100.
- Dolunay, A. (2016). Teknolojinin görsel sanatlar ve sanat eğitimine katkısı. *Journal Of International Social Research*, 9(42).
- Eisner, E. W. (2002). *The arts and the creation of mind*. Yale University Press.
- Eisner, W.E. (1982). *The Contrubution Of Painting To Children's Cognitive Development*. Stanford U.Bostan.
- Ekiz, M. ve Kaya, E. S. (2018). *Minimalizm sanat akımının grafik tasarım alanında kullanımı*. Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Erbay, M. (1995). *Yükseköğretim düzeyinde sanat eğitimi programlarının uluslararası bağlamda incelenmesi*. Sanatta Yeterlik Tezi. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Erden, E. O. (2016). *Modern sanatın kısa tarihi*. İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Eroğlu, O. S. (2017). *Modern sanat ve desen*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Plastik Sanatlar Ana Bilim Dalı. İstanbul.
- Ersoy, A. (2002). *Sanat kavramlarına giriş*. İstanbul: Yorum Sanat Yayıncılık.
- Erzen, J. (2019), "Bauhaus: Kuram ve Pratik", Dosya 44, s. 13-19.
- Fischer, E. (2016). *Sanatın gerekliliği*. İstanbul: Sözcükler Yayınları.
- Girgin, F. (2018). *Çağdaş sanat ve yeniden üretim alımtı, öykülenme, kolaj, taklit*. İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Gögebakan, Y. (2008). Sanat tarihi öğretiminde gösteri yöntemi ile gezi gözlem yönteminin bilginin kalıcılığı açısından karşılaştırılması eski Malatya ulu camii örneği. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 197-221.
- Gürbüz, S. (2018) *Ergenlik dönemindeki zihin yetersizliği olan bireylerin cinsel gelişim özelliklerinin ebeveyn görüşleri ile değerlendirilmesi: bir ölçek geliştirme çalışması*. Yüksek Lisans Tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi. Bolu.
- Gürhopur, F.D.T. Ve Dalgıç, A.İ. (2017), Zihinsel yetersiz çocuğu olan ebeveynlerde aile yükü. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 8(1), 9-16.

- Güzel, M., ve Özdemir, Z. (2018). Sanat eğitiminin birey üzerindeki etkileri. *Sanat ve Eğitim Dergisi*, 12(4), 45-59.
- Hillman, N., ve Holloway, S. L. (2015). Rural-urban differences in arts participation: A comparative study. *Arts Participation Journal*, 23(3), 123-145.
- Hopkins, D. (2018). *Modern sanattan sonra 1945-2017*. İstanbul: Hayalperest Yayınevi
- İnam, A. (1997). *Gülümseyen düşünce*. Iv. Ulusal Eğit. Bilim Kongresi. Eskişehir: A.Ü. Eğit. Bil. Enstitüsü.
- İpşiroğlu, N. ve İpşiroğlu M. (2017). Oluşum süreci içinde sanatın tarihi. İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- İşman, A. (2008). *Uzaktan eğitim*. Pegem Akademi.
- Kırıçoğlu, O.T. (2002). *Sanatta eğitim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Liu, Q., ve Zhao, S. (2020). Cultural capital and arts education in rural China. *Journal of Rural Arts Education*, 15(2), 35-50.
- Oksal, A. (2006). *Ergenlik dönemindeki ruhsal değişiklikler. Öğretmen ve öğretmen adayları için cinsel sağlık eğitimi*. Ceren yayıncılık İstanbul 4. Baskı sayfa 83- 89.
- Onan, B. C. (2005). *Sanat eğitimi yöntemleri/yeni yaklaşımlar*, Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludag University (Turkey).
- Öndin, N. (2019). *Modern sanat*. İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Özalp, H. K. (2009). *Okul Öncesi Dönem (5-6 Yaş Grubu) Sanat Etkinliklerinde Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Uygulanması Üzerine Bir Durum Çalışması*.
- Özsoy, Vedat. (2001). Güzel sanatlar eğitimde bilimsel araştırmalar. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 26 (121), 51-57.
- Paul, C. (2015). *Digital art: Third edition*, USA: Thames & Hudson In
- San, İ. (2001). Sanatlar eğitimi. *Ankara University Journal Of Faculty Of Educational Sciences (Jfes)*, 34(1), 23-34.
- Sezer, Ö. (2019), “Bauhaus’un Modern Mimari Kültürünün Yayılmasındaki Rolü”, *Mimar.İst*, Sayı 65, s. 8-55.
- Sözen, M. –Tanyeli, U. (1986), *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul.
- Şen, Ü. S. (2005). Sanat eğitiminde bilimsel araştırma yöntemlerinin kullanılması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 343-360.
- Şengezer, N. (2013). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Eğitimde Kuram ve Uygulama, 1(1-2), 50-51.
- Şişman, M. (2011). *Eğitim bilimine giriş*. Pegem Akademi.
- Tauton, M. (1984). *Four-year-old children's recognition of expressive qualities in painting reproductions*. U.Lowa.
- Tezcan, M. (1985). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

- Thompson, P., ve Baxter, A. (2005). Gender and arts education: A sociological perspective. *Journal of Gender Studies*, 14(1), 55-69.
- Topcu, A. K. (2008). Görsel sanatlar eğitiminde bir öğretim yöntemi olarak yaratıcı drama.
- TONGUÇ, İ. H. (1932), İlk, Orta ve Muallim Mekteplerinde Resim, Elishleri ve Sanat Terbiyesi, İstanbul.
- Tuğal, A. S. (2018). *Oluşum süreci içinde dijital sanat*. İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Türe, N. (2007). *Eğitim ve öğretimde bir araç olarak görsel sanatlar eğitiminin öğrencilere sağladığı katkılar*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Türker, İ. H. (2005). Bilgisayar destekli grafik tasarımı dersi yöntem önerisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 56-68.
- Ülkü, C. (2008). Sanat eğitimi, sanat ve köy enstitüleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1).
- Yolcu, E. (2004). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Pegem Akademi.

EKLER

EK 1. Anket Formu

Demografik Sorular

1- Yaşınız kaçtır?

12-14

15-17

18-20

21

2- Cinsiyetiniz nedir?

Kadın

Erkek

3- İkamet ettiğiniz yer türü nedir?

Kırsal

Kentsel

4- Aylık hane halkı geliriniz aşağıdakilerden hangisiyle uyumludur?

17.002 TL altı

17.002 - 25.000 TL

25.000 - 34.000 TL

34.000 TL - 50.000 TL

50.000 TL üzeri

5- Daha önce resmi veya özel sanat eğitimi aldınız mı?

Evet

Hayır

6- Kültürel etkinliklere ne sıklıkla katılırsınız?

Hiç katılmam

Yılda birkaç kez

Ayda birkaç kez

Haftada birkaç kez

Sanat İlgisi Ölçeği

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Sanatla ilgili olduğunu düşündüğüm bir afiş gördüğümde durup bakarım.					
Gazetelerin kültür ve sanat sayfalarını okurum.					
Arkadaşlarımla sanat üzerine sohbet etmekten zevk almam.					
Sanatın bir dâilyla amatörece uğraşırım.					
Resim sergileri ilgimi çekmez.					
Müzik albümlerinin içerisinde müzisyen bilgilerini okurum.					
Konserlerde enstrümanlarla ilgili bilgilendirmeleri dikkate alırım					
Sanatla uğraşan bireylerin daha yaratıcı olduğunu düşünürüm.					
Gazetelerin kitap tanıtım eklerini okumayı sevmem.					
Ailemdeki bireylerle sanat olayları üzerine konuşur, tartışırız.					
Harçlığımdan sanatsal faaliyetler için para ayırmam gerektiğini düşünürüm.					
Güzel bir fotoğraf gördüğümde fotoğrafa ilişkin bilgi alma isteği duyarım.					
İnternette sanatsal olayları takip etmekten hoşlanmam.					
Sanatın bireyin gelişimi için gerekli olduğunu düşünürüm.					
Televizyonda sanata ilişkin bir haber kulağıma geldiğinde dönüp bakarım.					
Müzik albümü almaktan hoşlanmam					
Sanatsal faaliyetlerle ilgili olumlu düşüncelere sahibim.					
Bir konserde eserle ilgili bilgilendirmeleri dikkate alırım.					
İnternette sanatçıları ve yapıtlarını araştırmayı severim.					
İnternette sanatçıları ve yapıtlarını araştırmayı severim.					
Sergilere bilgi ve deneyimi olabileceğini düşündüğüm bir arkadaşımıla giderim.					

Sanata Karşı Tutum Ölçeği

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Sanat eğitimi derslerine büyük bir hevesle katılırım.					
Sanat derslerinin ders sürelerinin uzatılmasını isterim.					
Sanat derslerinde ilgim çabuk dağılır.					
Galeri ve müze gibi sanat eserlerinin sergilendiği ortamlarda bulunmaktan keyif alırım.					
Sinemaya gitmeyi severim.					
Sanatsal konularla ilgili sohbet etmekten hoşlanırım.					
Sanat herkes için gerekli bir şeydir.					
Kendimi yeteneksiz hissettiğim için sanatsal çalışmalar yapmamayı tercih ederim.					
Konserler bana sıkıcı gelir.					
Zeki insanların sanatsal bir yönlerinin olduğunu düşünürüm.					
Sanat yoluyla yaratıcılığımızın gelişeceğini düşünürüm.					
Sanat eserlerinin insanda güzel duygular uyandırdığına inanırım.					
Sanatı kendimi özgürce ifade edebileceğim bir alan olarak görürüm.					
İnsanlığın gelişiminde sanatın büyük katkısı olduğunu düşünürüm.					
Sanatla ilgilenen bireyin çevresine karşı duyarlılık kazanacağını düşünmekteyim.					
Sanatsal çalışmalarla kendimi daha iyi ifade edebildiğini düşünürüm.					
Sanata toplumumuzda gereken önemin verilmediğini düşünmekteyim.					
Sanata toplumumuzda gereken önemin verilmediğini düşünmekteyim.					
Sanat kültürel değerlerimizin bir parçasıdır.					
Yaptığım sanatsal çalışmalarım bir gün müze ya da galeride sergilenmesini hayal ederim.					
Toplumların gelişmişlik düzeylerinin sanata verdikleri değerle doğru orantılı olarak artacağına inanmaktayım.					
Kendimi gelecekte ünlü bir sanatçı olarak görmeyi çok isterim.					